

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје

Филозофски факултет

Меѓународни односи-разрешување на конфликти,
дипломатија и човекови права

**Импликациите на глобалниот тероризам врз ефективноста на
мисиите на Организацијата на Обединети нации**

Кандидат:

Сања Несторовска

Ментор:

Доц. д-р Тања Милошевска

Скопје, 2018

Содржина:

1. Формулација на проблемот на истражување.....	4
1.1 Истражувачко прашање.....	7
1.2 Цели и задачи.....	7
1.3 Дефинирање на предмет на истражување.....	9
1.4 Дефинирање на клучни концепти.....	10
1.5 Општа/ специфична хипотетичка рамка.....	12
1.6 Индикатори на истражувањето.....	13
1.7 Истражувачки методи.....	17
1.8 Општествена оправданост на истражувањето.....	17
2. Вовед.....	18
3. Глобален тероризам.....	21
3.1 Дефинирање на тероризмот.....	21
3.2 Организациона структура на терористичките организации.....	25
3.2.1. Конвенционално-хиерархиска структура.....	28
3.2.2. Мрежна структура.....	30
3.3. Преглед на конвенциите и резолуциите на ООН за справување со тероризмот....	32
4. Организација на Обединети нации.....	37
4.1. Поим и структура.....	37
4.2. Органи и надлежности на Обединетите нации.....	39
4.3. Мултилатерална дипломатија.....	43
4.4. Превентивна дипломатија.....	47
5. Мировни мисии.....	52
5.1. Поим на мировни операции на ОН.....	52
5.2. Карактеристики на мировните операции.....	55

5.3. Класификација на мировните операции.....	56
5.4. Клучни прашања за мировните операции на ОН.....	58
5.5. Мировни операции на ОН-спроведување на контра-тероризам и справување со насилан екстремизам.....	67
5.6. Листа на мировни и набљудувачки мисии.....	77
 6. Импликации на глобалниот тероризам врз ефикасноста на мисиите на Организацијата на Обединети нации.....	86
6.1. Оперативни импликации.....	90
6.2. Финансиски импликации.....	92
6.3. Политички импликации.....	93
6.4. Морални и репутациски импликации.....	94
6.5. МИНУСМА - прва операција на ОН за справување со тероризмот.....	95
 7. Заклучок.....	107
 8. Користена литература.....	112

1. Формулација на проблемот на истражување

Во годините што доаѓаат, постои голема веројатност дека од Обединетите нации ќе биде побарано да распоредат мисии или да го зголемат своето присуство во средините кои се карактеризираат со присуство на транснационални терористички мрежи.

Неодамнешното распоредување на мултидимензионална Интегрирана Мисија на Обединетите нации за стабилизација во Мали (MINUSMA)-(мултидимензионална мировна операција на ОН), ја зголеми загриженоста дека ОН не може да бидат подготвени да се справат со предизвиците на спроведување на комплекс на мандати онаму каде што транснационалните терористичките мрежи се активни.

Иако ОН се соочуваат со терористички напади во Ирак и во Авганистан во текот на последните десет години, транснационалните терористички мрежи претставуваат фундаментално различни закани за Обединетите нации од другите не-државни вооружени групи со кои ОН обично се соочува.

Прво, природата на нивните цели значи дека нивните барања се тешки за да се приспособат во рамките на државно-центричниот систем на ОН;

Второ, нивниот транснационален фокус на активности се спротивставува на специфичниот пристап на ОН; и

трето, тие ја означуваат Организацијата на Обединетите Нации како приоритетна цел на нападот.

Во прилог на овие три дистинктивни карактеристики, нивните врски со транснационалниот организиран криминал и нивната употреба на асиметрични тактики, има значително влијание врз оперативните мисии на ОН во определените области.

Со оглед на комплексноста на предизвиците поставени од страна на транснационалните терористички закани, Генералниот Секретар на ОН и Советот за безбедност треба да дадат приоритет на активностите кои ќе имаат непосредно и трајно влијание, и за кои на ОН има компаративна предност во однос на другите актери. ОН треба најпрво да се фокусираат на преземање на превентивни мерки за да ги инхибираат

транснационалните терористички мрежи од дестабилизирачки ранливи држави. Ако од ОН е побарано превентивно дејствување за да се распоредат мисиите на терен, претпоставуваме дека мисиите на ОН треба да се фокусираат на зајакнувањето на политичките механизми за решавање на проблеми, на безбедноста на населението, и (ре) воспоставување на државната власт.

ОН се соочува со четири главни предизвици во овие средини.

Прво, зголемен ризик за безбедноста на персоналот на ОН може да доведе до "**bunkerization**" и последователни парализи на директниот ангажман со локалното население и заинтересираните страни, како и тешкотии во регрутирањето на персоналот и задржувањето, потпирање на паралелните сили за заштита што може да ги загрози перцепциите на непристрасноста на ОН.

Второ, политичкиот ангажман со транснационалните терористичките мрежи и нивните локални филијали е потешко да се воспостави и да функционира отколку со други групи, заради природата на своите цели, децентрализирана структура, менувањето приврзаности и одбивање на ОН.

Трето, врските помеѓу транснационалниот тероризам и транснационален организиран криминал поттикнува поврзаност преку незаконски активности и поттикнување на корупција што ги делегитимираа државните актери. Конечно, употребата на асиметричните тактики од транснационални терористички мрежи ја комплицира способноста на ОН за мерење на напредокот и дефинирање на успехот.

Имајќи ги во предвид импликациите на транснационалните терористички закани врз целите и активностите на ОН, ќе се идентификуваат три критични пропусти во тековното раководство на ОН за решавање на овие закани. **Прво**, ОН нема информации и анализа на способности во реално време кои и се потребни за соодветна заштита на вработените и имотот на ОН и за успешно спроведување на својот мандат во овие поставувања. **Покрај тоа**, сегашните "добри услуги" како алатки на ОН се несоодветни за решавање на комплексните и развојни природи на транснационалните терористички мрежи. **Трето**, и покрај зголемување на вниманието на ОН кон развивање на регионалните

пристапи за решавање на комплексни проблеми, на полето на мисии на ОН се уште може да стори повеќе за да се прилагоди на нивните алатки и подобрување на координацијата со цел да се обрати внимание на регионалната динамика на транснационалните терористички закани. Решавањето на овие три критични празнини е од клучно значење за подобрување на способноста на ОН за да одговори на транснационалните терористички закани.

Во наредните години, улогата на Обединетите нации за унапредување на мирот и безбедноста во средини кои се дестабилизирани од транснационални терористички мрежи, најверојатно ќе се прошири. Со оглед на ваквата состојба, тоа е императив за Обединетите нации за подобрување на нивното разбирање на заканата од овие мрежи и да се анализираат импликациите на закана за своите активности.

Во минатото, мировниците на ОН се соочуваа со терористички закани во други распоредувања - на пример Привремените сили на ОН во Либан (УНИФИЛ) или повлекување на набљудувачите од силите на Обединетите нации (UNDOF) во Голанската Висорамнина. Сепак, за разлика од овие две операции, мандатот на MINUSMA е дизајниран за да одговори на некои аспекти на дестабилизација од транснационални терористички мрежи. Распоредувањето на MINUSMA предизвика загриженост во рамките на системот на ОН во врска со способноста на организацијата да одговори на заканите од транснационални терористичките мрежи и да распореди големо поле на мисии во средини кои се карактеризираат со овие закани. Персоналот на ОН во неколку наврати изразил загриженост дека предизвиците со кои се соочуваа MINUSMA претставуваат нови предизвици за кои мировните мисии на ОН не се доволно подготвени да се соочат.

Овие прашања не се истакнати само во контекст на MINUSMA, но исто така и за други актуелни и потенцијални идни ангажмани на мисии на ОН. Во Ирак, Авганистан, Либија и Сомалија, специјални политички мисии на ОН (SPMs) беа распоредени за повеќе години во средини во кои во моментов транснационални терористички мрежи се активни, од кои некои се поврзани со Ал-Каеда и нејзините филијали. Во иднина, можно е одолговлекувањето на насилиството во Сирија на крајот да резултира со присуство на ОН во поле надвор од сегашните организации за забрана на хемиското оружје (ПЗХО) заедничка мисија-ОН. Транснационалните терористички мрежи продолжија да имаат

потенцијал да дестабилизираат други ранливи држави и региони во Африка и на Блискиот Исток, а ОН на крајот може да бидат повикани од страна на земјите-членки да одговорат на овие закани. Постои голема веројатност дека во наредните години од ОН, ќе биде побарано да играат поголема улога во средината со транснационални терористички закани. Ако ОН не е подготвена да одговори на овие предизвици, постои потенцијал за катастрофални последици за безбедноста на персоналот на ОН и нивниот кредибилитет.

Покрај тоа, неуспехот на ОН соодветно да се справи со овие закани во една област може да го дестабилизира целиот регион или да обезбеди засолништа за транснационални терористички мрежи кои можат да започнат напади на глобално ниво. Затоа, е императив за ОН да ја признае сериозноста и специфична природа на овие закани и да преземат проактивни чекори за нивно решавање.

1.1 Истражувачко прашање

Магистерскиот труд има за цел да одговори на следниве прашања:

- (1) Како природата на заканата од транснационални терористички мрежи е различна од другите закани со кои ОН се соочувала и претходно?
- (2) Како овие разлики влијаат на целите на ОН и активности на терен?
- (3) Кои се најголемите недостатоци во постојното раководство на ОН за да се одговори на овие закани и како тие би можеле да се подобрат?

1.2 Цели и задачи

Целите на транснационалните терористички мрежи вклучуваат воведување на политичко-верски цели кои се некомпатибилни со модерната/современа држава. Лидерите на транснационалните терористички мрежи бараат да се инсталираат политичко-верски објекти кои се спротивни на Вестфалскиот државниот систем и со што ќе се воведат нова морална цел дека мора да се исклучат "неверниците". Така, наведените барања на овие групи се навидум неусогласени со принципите од Повелбата на ОН. Покрај тоа, кога е управувано од страна на религиозни убедувања, лидерите на транснационалните

терористички мрежи може да не се предводат од прагматични размислувања како на пример, одредени политички отстапки.

Сепак, овие мрежи не се монолитни или непроменливи, и нивните членови имаат различни мотиви и нивоа на посветеност. Персоналот на ОН, претставниците во Мали и лидерите на граѓанското општество постојано споменувале дека различните фракции, поединци и заедници во северниот дел на Мали се со високо чувство на лојалност и членство. Од една страна, овие разлики укажуваат на тоа дека некои елементи на овие групи може да се извлечат кон умереноста, политички преговори, па дури и исклучувањето. Од друга страна, менувањето на нивните приврзаници и децентрализираната природа често прават можностите за преговори да се значително потешки од групите со препознатливи цели, дисциплинирано членство, или со силна команда и контрола.

Мотивирани делумно од религиозната идеологија, наведените цели на обиди на овие групи е да наметнат владина структура која се спротивставува на универзалните човекови права и државните граници. Покрај тоа, многуте транснационални терористички мрежи, особено оние поврзани со Ал Каеда, изјавија дека тие не го признаваат легитимитетот или правичноста на ОН.

Компаративната предност на Обединетите нации како непристрасен посредник во политичката средина станува уште покомплицирана со транснационалните терористички закани. Тоа е затоа што транснационалните терористички мрежи често не се заинтересирани за политички компромис, дури и ако децентрализираната структура на групата прави согласност за мировен договор.

Транснационалниот домет и делокругот на работењето на овие мрежи претставува застрашувачки предизвик од недржавните вооружени групи во рамките на една, јасно дефинирана географска област. Многу од овие групи работат во области каде што порозните граници и слабата државната власт ќе им дозволи да се движат членови и ресурси преку меѓународните граници. Всушност, постојат докази дека терористичките мрежи во Африка и на Блискиот Исток сè повеќе споделуваат тактики, техники, обука и финансирање. Ефикасното справување со заканата од овие мрежи, се бара преку

регионална и меѓународна координација и сеопфатни регионални пристапи. Ваквата координација, сепак, често се комплицира со регионалните ривалства и од недостаток на капацитет или политички консензус од регионални и субрегионални актери.

ОН како директна цел на напад на транснационалните глобални мрежи

Обединетите нации се директна цел на транснационалните терористичките мрежи. Ал-Каеда и нејзините филијали јавно ја изразија својата намера да вршат напади врз персоналот и инсталациите на Обединетите нации во целиот свет се означени како цел и приоритет. Организираните напади против Обединетите нации во Багдад во август 2003 година, во Алжир-декември 2007 година, Абуџа-август 2011 година, и Могадишу во јуни 2013 година, беа намерни, организирани и беа окарактеризирани како колатерална штета. Всушност, ОН биле нападнати од вооружени екстремисти поврзани со Ал-Каеда речиси 70 пати повеќе од 2005 година. На порастот на напади од страна на транснационални терористички организации со таргетирање на ОН го смени нивото на ризик со кои се соочува персоналот на ОН во областа и безбедносната поставка дека ОН мора да дејствуваат и функционираат во овие средини.

Транснационалните терористички групи обично применуваат симболични асиметрични тактики, често преку таргетирање на цивили, со цел да се почувствува страв и да проектираат моќ и влијание. Непредвидливата природа на нивната тактика има важни импликации врз капацитетите на ОН да ги заштити своите вработени, како и за спроведување на заштита на цивилите мандати.

1.3 Дефинирање на предметот на истражување

Во Дел 1, ќе се дефинираат заканите и специфичните аспекти на транснационалниот тероризам кои се разликуваат од заканите со кои ОН се соочувале во минатото. Во Дел 2 се претпоставува дека ОН е потребно да даде приоритет на специфични цели за мисии на ОН во средини кои се карактеризираат со присуство на транснационална терористичките мрежи. Дел 3, ќе се истражува како специфичните

карактеристики на заканите идентификувани во Дел 1 имаат влијание на способноста на ОН за постигнување на целите утврдени во Дел 2. Во делот 4, ќе се нагласат најбитните празнини во сегашните капацитети на ОН да работат во овие средини и обид да се дадат препораки за ОН за надминување на предизвиците.

1.4 Дефинирање на клучни концепти

Тероризам е организирана примена на насилство (или закана со насилство) од страна на политички мотивирани извршители, кои се одлучни со помош на страв, дефетизам, паника, вознемиреност да ја наметнат својата волја на органите на власта и граѓаните. Политичкиот момент на тероризмот се согледува во дефиницијата во која тероризмот претставува тип на политички злочин (средство) каде со примена на насилство може да се оствари промена или систематско убивање, разорување или закана со убивање за да се остварат одредени барања.¹

Тероризмот се прикажува како акт на физичко насилство со цел да предизвика силни психолошки реакции, во прв ред страв кај поширокиот дел на населението се со цел да придонесе кон одредени промени битни за постигнување на политичката цел.²

Безбедноста е состојба на отсуство на закани. Може да говориме за индивидуална, национална, меѓународна, глобална итн. Во современи рамки акцент е ставен на глобалната безбедност во кој е и вметнат современиот концепт на индивидуална безбедност. Приоритетот на глобалната безбедност е безбедност и мир во глобалната-меѓународната заедница. На врвот на листата на закани по глобалната безбедност е современиот меѓународен тероризам. Во справување со тероризмот денес државите ги користат средствата за присила (вооружените сили) во вид на мултинационални операции предводени најмногу од НАТО или ООН. Современиот концепт на безбедност е содржински променет и проширен во однос на традиционалниот концепт за безбедност кој

---

¹ Paul Wilkinson. (2003). 'Why Modern Terrorism? Differentiating types and distinguishing ideological motivations' in Charles W. Kegley Jr. (eds.) *The New Global Terrorism: Characteristics, Causes, Controls* (USA: Pearson Education.

² Воин Димитриевиќ. (2009). *Преговарање и тероризам*, Београд.

ја подразбираше безбедноста како отсуство на воени закани. Современиот концепт е повеќедимензионален па така тој ја опфаќа не само воената туку и политичката, економската, еколошката, социјалната и безбедносната сфера.

Транснационалните терористички мрежи во основа се разликуваат од другите недржавни вооружени групи. Нашата анализа е дека заканата на ОН од транснационални терористички мрежи како Ал-Каеда и нејзините филијали е квалитативно различен од заканите на ОН со кои се соочуваале во минатото, како што се бунтовнички милиции и сепаратистичките групи, па дури и други терористички групи. Поточно, тоа се целите на овие мрежи, нивните регионални, па дури и глобални достигнувања, и нивната намена на ОН, како приоритетна цел на нападот, што ги прават овие групи различни.

Мировните *мисии* не се дефинирани во Повелбата на ООН, од причина што таа активност настанала во практика. Со оглед на тоа што се појавила нова практика во спроведување на мировните операции, се појавиле и дополнителни потешкотии за дефинирање на истите. Причината лежи токму во фактот што е многу тешко, речиси невозможно во една дефиниција да се опфатат сите активности и суштината на мировните операции, но очигледно е дека се работи за мултидисциплинарна категорија. Кофи Анан, мировните операции ги нарекува операции за одржување на мирот и ги дефинира како „употреба на мултинационални воени служби, вооружени или не, под интернационална команда и со согласност на страните во спорот“. Во Доктрината на НАТО мировните операции се дефинирани како воени операции, кои не се однесуваат на војна, и на таа основа опфаќаат широк спектар на воени активности, вклучувајќи операции во мир, во текот на конфликтот и по конфликтот. Според воената доктрина на Велика Британија „мировните операции се изведуваат под покровителство на Организацијата на Обединетите нации или регионалните организации (како што се ОБСЕ, НАТО, Организацијата на американските држави, Организацијата на африканското единство, Економската заедница на западна Африка и др.), со претходна согласност на конфликтните страни“. Мировните операции се изведуваат и заради пружање поддршка во напорите да се воспостави или сочува мирот на одреден простор. За мировните операции, генерално може да се заклучи дека:

1. Тоа се целни, намерни активности на ООН и на другите регионални организации;
2. Сите тие активности сочинуваат еден надворешно-политички процес
3. Тие процеси се одлика на одговорни карактеристики (содржина, структура, одобрена употреба на оружје, мултинационалност итн.);
4. Мировните операции ги изведуваат меѓународни мултилатерални сили (дипломатски, политички, воени, хуманитарни и невладини);
5. Се спроведуваат непристрасно и не постои одреден непријател;
6. Содржината на мировните операции се менува со тек на време и тие стануваат комплексни.

Значи, можеме да кажеме дека мировните операции претставуваат мултидисциплинарен процес, кој се „активира“ од страна на ООН или други регионални организации кога има потреба од тоа, во согласност со засегнатите страни во конфликтот, со цел постигнување на договор или создавање на поволни услови во една држава, кога истите биле веќе нарушени.

Организацијата на Обединетите нации (ООН) е меѓународна организација која се декларира како „глобално здружување на владите кои соработуваат на полето на меѓународното право, глобалната безбедност, економскиот развој и социјалната еднаквост“. Како што и самото име кажува, ОН претставува Организација на Обединети народи, чија главна интенција е остварување на човековите права и спречување на настаните кои можат тоа да го спречат.

1.5 Општа / специфична хипотетичка рамка

Во оваа теза се тврди дека транснационални терористички мрежи во моментов се предизвици со кои фундаментално се менуваат оперативните средини за полето на мисии на ОН, особено затоа што целите на овие групи се некомпатибилни со државно-

центричниот модел на ОН и се директно насочени за напад кон мисиите и персоналот на Обединетите нации.

Посебни хипотези

- 1) ОН, во областа каде се извршуваат операциите немаат соодветни, интегрирани информации за реално време, анализа и експертиза за целите на транснационални терористички мрежи, тактики, и изворите на моќ и влијание.
- 2) Постојните "добри услуги" на ОН и посредувањето на сет на алатки треба да бидат зајакнати за поддршка на целите во овие видови на средини.
- 3) ОН треба да се подобри за да одговори на транснационалните терористички мрежи, вклучувајќи го и усвојувањето на превентивентивни пристапи кон овие закани.
- 4) Транснационалните терористички мрежи имаат влијание врз способноста на ОН да ги реализираат операциите и целите кои ги имаат определено.

1.6. Индикатори на истражување

Природата на заканите драматично ја зголемува потребата за навремени, детални информации и анализи, поле, мисии на ОН кои најверојатно, нема да биде во можност да ги реализираат своите мандати ефикасно без оваа анализа.

Недоволната информираност, непостоење на собирање информации и анализа директно влијае на способноста на ОН да обезбеди прифатлива безбедност на населението. На повеќето основни нивоа, ОН треба да развие систем на рано предупредување за претстојни терористички напади, движења на милитанти и други значајни закани за цивилното население. Ако терористичките групи продолжуваат да имаат значителни жртви, населението може да се сврти кон нелегитимни вооружени групи, вклучувајќи ги и транснационалните терористички мрежи, за да се гарантира нивната

безбедност. Со оглед на нискиот капацитет за собирање на информации и недостаток на споделувањето помеѓу лица на ОН, може да се постигне само ограничена заштита на цивилите.

Импликации за ОН

Ќе се разгледуваат четири големи предизвици поставени од страна на транснационални терористички мрежи: ризиците на персоналот на ОН и операции, пречки за непристрасноста и политички ангажман, врски со транснационалниот организиран криминал, како и тешкотии во мерењето на успех. Во магистерскиот труд ќе се направи обид да се идентификуваат последиците од овие предизвици за способноста на ОН за реализација на клучните цели и успешно спроведување на својот мандат во оваа област.

1. Ризици на персоналот на ОН

Животните средини во кои обично работат ОН во области, речиси по дефиниција, се соочуваат со несигурност и криминал. Сепак, овие транснационални терористички мрежи може да се докажат уште поопасни, бидејќи групи како Ал-Каеда користат асиметрични тактики со кои директно се насочени кон ОН. Напорите да се зголеми безбедноста на ОН во овие контексти, сепак, ги презентираат своите компликации. Прво, ограничување на изложеноста на персоналот на ризик може да доведе до "bunkerization" и да го попречуваат спроведувањето на мандатот на мисијата. Второ, зголемените безбедносни ризици ги направија овие работи помалку атрактивни за вработените и за групи земји. Трето, потпирањето на силите од паралелните офанзивы за распоредувања за безбедност може да и наштети на перцепциите за непристрасноста на ОН, а со тоа зголемување на таргетирање на ОН.

2. „Bunkerization“

Додека "пристапот заштита" ја зголемува способноста да се издржи напад, неопходноста во највисоката закана во средини како што се Ирак, овие мерки исто така се ограничени во оперативната ефикасност. Освен тоа, таквите ограничувања и одземаат на ОН за клучната ситуациона свест за тоа дека, парадоксално, може да им помогне на ОН да

се предвиди или да се спречи напад. Поддршка на државните органи бараат од ОН да овозможи партнерство на локално ниво и да игра улога за јакнење на капацитетите, а мировниците на ОН и полицијата мора да бидат во можност да се фокусираат на мандатите за обука и да посветуваат помалку време за сопствена заштита на силите. Поради ова ограничено присуство, мисиите на ОН поле понекогаш се потпираат на локалните организации за нивната заштита, но без проверки за да се обезбеди одговорност.

3. Влијание врз вработување-човечки ресурси

Директното таргетирање на персоналот на ОН доведува до големи регрутации и предизвиците со човечките ресурси. Членовите на ОН често се ангажираат за привремени задачи со должност поради опасностите кои се вклучени. Ако ОН распореди персонал во овие средини, од суштинско значење е да ги стави во употреба соодветните одредби за нивната поддршка во случај на траума или ризикување од разочарување и губење на способни кадри, кои се тешко заменливи и се од институционално знаење и експертиза.

4. Тензиите со трупи

Зголемениот ризик за безбедноста во средини со транснационални терористички закани исто така може да ги одврати потенцијалните земји кои даваат придонес во трупи за спроведување на операции. Хипотетички се претпоставува дека ако се јави закана со поголем безбедносен ризик (како на пример во Мали), тоа може да доведе некои земји, членки на ОН да ги намалат нивните придонеси за овозможување на сили. Постои загриженост дека мировните операции составени главно од регионални војници би биле подложни на пристрасност и на регионалните интереси. Од една страна, регионалните сили може да имаат поголем удел во враќање на стабилноста, но од друга страна, овие сили може да се користат во овие распоредувања за проекти за електрична енергија на регионално ниво, заштита на економските интереси или да извршуваат други мотивации кои ја загрозуваат непристрасноста на војниците".

5. Потпирање на паралелни сили за заштита

Во одредени случаи на зголемен ризик за безбедноста, Советот за безбедност може да има потеба од сили на паралелни офанзивни операции за заштита, кои, всушност, може

да имаат контра-продуктивен ефект на зголемување на бројот на напади на ОН. Всушност, тесната соработка со воените сили ангажирани во офанзивни борбени операции може да ги загрози перцепциите на непристрасноста на ОН и означувањето на ОН како страна во конфликтот во очите на терористичките мрежи, а понекогаш и на локалното население.

Слабите држави кои се соочуваат со транснационални терористички закани немаат монопол над транснационалниот организиран криминал. Сепак, во овие специфични средини, транснационалниот организиран криминал е важен мултипликатор на конфликтот, што може да влијае на операциите предводени од ОН со обезбедување материјална поддршка за транснационалните терористичките мрежи и од страна на делегитимизирани државни актери.

Транснационалниот организиран криминал не само што создава моќни групи чии мотиви се спротивни на напорите на ОН да ја воспостават државната власт, тој исто така ги нагризува истите државни актери на кои се потпираат ОН за повторно воспоставување контрола на државата. Номиналните државни актери - многу пати се гледаат од страна на локалното население, како незаконски или на нив се гледа со сомнеж — кои се од суштинско значење за овозможување на транснационалниот организиран криминал дејствуваат во средини како Мали, Авганистан и Сомалија. Во овие средини со силни криминални мрежи, ОН се соочува со акутни предизвици во градењето на домаќин-државен капацитет. На краток рок, може да биде потребна оваа стратегија, во обид да се спречи експлоатацијата на слаба држава од страна на терористите. Сепак, на долг рок, изборот за замена на капацитет што е спротивно на градење на капацитети од страна на ОН има големи последици за продолжување на ранливоста на земјата.

Транснационалната природа на некои криминални мрежи, исто така, бара од регионалните и глобалните актери активно да учествуваат во какво било решение. Додека ОН веќе има инвестирано ресурси во борбата против регионални и меѓународни криминални мрежи, преку донесување на стратегија на потребите на мисиите на ОН. Системот на ОН се потпира на Конвенцијата против транснационалниот организиран криминал на ОН (UNTOC), усвоена во Палермо, Италија во 2005 година, како главен правен инструмент во борбата против транснационалниот организиран криминал.

Канцеларијата на ОН за дрога и криминал (УНОДЦ) е специјализирана агенција на ОН, која се соочува со заеднички бирократски пречки за дисеминација и имплементација на својата анализа во рамките на системот на ОН.

1.7 Истражувачки методи

Во контекст на современите научно-методолошки пристапи на истражување со комбинирање на повеќе истражувачки методи, во истражувањето ќе настојуваме со примена на неколку методолошки постапки на собирање, анализа и интерпретација на податоците да добиеме една систематизирана целина. Покрај квалитативната анализа на релевантни теориски извори, како основна методолошка постапка односно техника за собирање на податоци ќе се користи анализа на содржина на публикации, извештаи, конференциски материјали, статистички показатели, а како методолошки постапки за анализа и интерпретација на податоците ќе се применат индуктивно – дедуктивен метод, аналитичко-синтетички метод и компаративен метод на анализа. Во контекст на анализата на содржина ќе се фокусираме на толкување на официјалните документи, како и на текстови, написи, публикации, различни статии, дневни весници, списанија и анализа на содржините од интернет страни, а кои се однесуваат на предметот на истражување.

Преку анализа и интерпретација на податоците во ова истражување се очекува да се добијат квантитативни и квалитативни податоци, со кои со соодветна обработка ќе се добие верификација на хипотезите и ќе се оствари целта на оваа истражување.

1.8 Општествена оправданост на истражувањето

Научната оправданост на ова истражување се согледува во придонесот на верификување на научно недоволно познати и проучени специфични факти во врска со улогата и импликациите на глобалниот тероризам за мисиите и ефективната на Организација на Обединети нации.

Општествената оправданост се состои во тоа што истражувањето би помогнало да се согледаат слабите елементи и недостатоци на Организацијата на обединетите нации/мисиите и персоналот со чие подобрување би се зголемила ефикасноста во справување со новите глобални закани како што е глобалниот тероризам.

2. Вовед

Развојот на меѓународните односи се заснова на различна основа во различен период. Во почетокот, односите помеѓу државите почивале врз силата на оружјето и амбицијата за задоволување исклучиво на сопствените интереси. Војувањето се сметало за легитимно средство за задоволување на своите потреби и амбиции, а истовремено и средство за спречување на другите држави да ги загрозат на некој начин нашите интереси.³ Денешниот тероризам е сè повеќе аспектен феномен составен од широка лепеза на актери, мотивации и тактики кои со текот на времето еволуираат. Таквиот феномен има потреба од подеднакви проникливост и флексибилност од страна на оние кои го проучуваат или оние кои директно се справуваат со него, како што се разузнавачите - аналитичари, оперативците или креаторите на политики.

Во поширока смисла, мултилатералната дипломатија во Обединетите нации како целина и во другите меѓународни организации придонеле кон суштински напредок во контролата на вооружувањето, трговијата и комерцијата, на здравството, човековите права, на заштита на животната средина и на другите општествено-економски сфери. Развојот на современиот свет не би можел да се замисли без постоење на меѓународни организации, коишто со нивното работење решаваат безброј важни прашања кои некогаш биле предмет на решавање со национална надлежност или предмет на билатералните односи меѓу две држави.

Во современа смисла меѓународните организации како такви се појавуваат после Првата светска војна кога е формирана Лигата на народите. Во 1945 година, станало јасно дека одржувањето на мирот ќе вклучува многу повеќе од: превентивна дипломатија, колективна безбедност или напори за колективна одбрана. Одржувањето на мирот може да биде сфатено како проширување на колективните безбедносни мерки со кои се разрешуваат конфликтите кои претставуваат закана за меѓународниот мир и безбедност, особено во регионите каде што се случуваат такви конфликти. Разрешувањата на конфликтите преку инволвирање на другите држави и невладини сектори, честопати се

---

³ Василевски, В., (2002), *Меѓународно хуманитарно право во вооружени судири*, „2-ри Август- Штип.

проекти кои траеле најмалку со децении, особено кога територијалните спорови се поврзувале со спротивставени национални, етнички или племенски интереси. Понекогаш она што најмногу може да се постигне е справување со таквите конфликти - нивно смирување и спречување тие да станат насилни, како конструктивни чекори кои се преземале со цел да се направели простор за разрешување на спорните и тешките прашања вклучени во конфликтот.⁴

Глобалниот пристап кон борбата против тероризмот е последица на фактот дека тероризмот е меѓународен феномен. Затоа, правните инструменти во оваа област се усвојуваат и во рамките на меѓународниот правен поредок, а водечката улога ја играат Обединетите нации, или поконкретно Советот за безбедност на Обединетите нации, додека активностите на Европската унија и правните инструменти за борба против тероризмот усвоени во Унијата во голема мера зависат од универзалните, односно меѓународните правни инструменти. Обединетите нации имаат најважна улога во борбата против меѓународниот тероризам а "војната против тероризмот" е една од основните задачи на таа организација, која произлегува од членовите 24 и 41 од Повелбата на Обединетите нации. Пред терористичкиот напад во САД во 2001 година, подрачјето со тероризам во голема мера било во доменот на работата на Генералното собрание, кое усвоило Конвенции за борба против тероризмот т.н. меки правни инструменти. По 2001 година, борбата против тероризмот доаѓа во фокусот на Советот за безбедност, кои се креаторите на законски обврзувачки резолуции. Со тоа се направиле радикални промени во однос на претходната работа на Обединетите нации, а резолуциите усвоени од страна на Советот за безбедност повеќе не биле поврзани со специфични инциденти и не биле временски ограничени, туку се однесувале на секој акт на тероризам кој претставувал закана за мирот и безбедноста, без оглед на сериозноста и меѓународните ефекти.⁵

Тероризмот во последната декада еволуираше и стана суштинска закана за меѓународната безбедност. Затоа ќе мора да ги прифатиме анахроните начини на размислување и парадигми ако сакаме соодветно да му се спротивставиме.⁶ Поимот

---

⁴ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

⁵ Saul, B. (2005). Definition of "Terrorism" in the UN Security Council: 1985-2004, *Chinese Journal of International Law*, vol. 4, no. 1.

⁶ Кронин, К. О. Лудс, М. Џ. (2009). *Напад на тероризмот: Елементи на грандиозна стратегија*, Скопје,

дипломатија исто така се поврзува со формалното посредување во меѓусебното комуницирање помеѓу државите, со одредби и правила што се однесуваат на официјалните органи коишто ги вршат тие работи, како и со вештина во јавното и тајното водење преговори меѓу одделни влади.⁷

Транснационалните терористички мрежи во основа се разликуваат од другите не-државните вооружени групи. Нашата анализа е дека заканата на ОН од транснационални терористички мрежи како Ал-Каеда и нејзините филијали е квалитативно различен од заканите на ОН со кои се соочуваале во минатото, како што се бунтовнички милиции и сепаратистичките групи, па дури и други терористички групи. Поточно, тоа се целите на овие мрежи, нивните регионални, па дури и глобални достигнувања, и нивната намена на ОН, како приоритетна цел на нападот, што ги прават овие групи различни.

Слабите држави кои се соочуваат со транснационални терористички закани немаат монопол над транснационалниот организиран криминал. Сепак, во овие специфични средини, транснационалниот организиран криминал е важен мултипликатор на конфликтот, што може да влијае на операциите предводени од ОН со обезбедување материјална поддршка за транснационалните терористичките мрежи и од страна на делегитимизираниите државни актери. Транснационалниот организиран криминал не само што создава моќни групи чии мотиви се спротивни на напорите на ОН да ја воспостават државната власт, тој исто така ги нагризува истите државни актери на кои се потпираат ОН за повторно воспоставување контрола на државата. Целокупната работа на ОН се заснова врз превенцијата и истата промовира механизми и инструменти за зачувување на мирот. Воспоставување на една превентивна мисија е далеку поисплатливо од преземање на други постконфликтни мерки.

Нампрес, стр.1.

⁷ Марковски Д. (2002). „Дипломатија, организација и практика“, Кинематика, Скопје, стр.17.

III. Глобален тероризам

3.1. Дефинирање на тероризам

Формите на појавување на тероризмот во дваесет и првиот век, во голема мера, го надминуваат традиционалното сфаќање за тероризмот, ја отсликуваат неговата комплексност, динамичност и интензивност, но и неговата огромна опасност за националната безбедност на државите и на севкупната меѓународна безбедност.

Етимолошкото потекло на поимот тероризам води од зборот терор. Под поимот „терор“ се подразбираат организирани насилни акции заради застрашување, или пак, од латинскиот збор “terror” што значи ужас, страв и треперење, примена на застрашување, политичко насилство⁸. Тероризмот, пак како поим се објаснува и како “доктрина и метод на борба за одредени цели по пат на систематска употреба на сила”⁹ Тероризмот претставува една од најсериозните закани за безбедноста во светот, но и феномен за кој и покрај издадените бројни конвенции и одржани конференции се уште нема заедничка дефиниција околу која ќе се обединат земјите во светот.

Тероризмот е закана за меѓународната безбедност, кој не знае за граници, без разлика на географски или други фактори. Постојат различни дефиниции за тероризам, а првата беше создадена во 1937 година како дел од Лигата на народите, претходникот на Обединетите нации во 1937 година. Тероризмот не можеме да го дефинираме и е мултидисциплинарен, и има повеќе дефиниции од повеќе еминентни професори и автори кој секој го дефинира на свој начин и му дава посебна димензија. Постојат голем број на меѓународни организации кои се занимаваат со прашањето на тероризмот, а со тоа и голем број на дефиниции.

Според Радослав Гачинович, современиот тероризам е форма на насилно однесување, генератор на насилство или закана со насилство, со цел блокирање и функционирање на влади, односно, на општествено-политичкиот систем и промовирање на политички, идеолошки или повисоки верски принципи на севкупното насилство.¹⁰

---

⁸ Радослав Гачинович. (2010). *Институт за политичке Студије*, Београд.

⁹ Вујаклија, М. (1970). “*Лексикон на странски зборови и изрази*”, Просвета, Белград, стр. 94.

¹⁰ Радослав Гачинович. (2010). *Институт за политичке Студије*, Београд стр. 9 .

Тероризмот се прикажува како акт на физичко насилство со цел да предизвика силни психолошки реакции, во прв ред страв кај поширокиот дел на населението со цел да придонесе кон одредени промени битни за постигнување на политичката цел¹¹

Конвенцијата за спречување и казнување на тероризмот, која никогаш не влезе во сила, се наведува дека тероризмот е „кривично дело за цел и против државата, со цел да се создаде страв меѓу луѓето, групи на луѓе или општеството како целина “. ¹²

Дефиницијата на Советот за безбедност на Обединетите нации од 2004 година гласи: "тероризмот е секој акт извршен со намера да предизвика смрт или сериозни повреди на цивили со цел да се заплаши населението или владите или меѓународните организации од преземање на одреден акт". ¹³ Повеќето постојни дефиниции може да се сведат на заеднички именител и тероризмот може да се дефинира како употреба на нелегално насилство или закана за насилство против цивилното население, со цел да се постигнат политички, религиозни или идеолошки цели. Сепак, аксијално општа дефиниција, која ќе биде меѓународно признаена во меѓународните правни документи, претставувала проблем во меѓународниот правен поредок. ¹⁴

Тероризам е организирана примена на насилство (или закана со насилство) од страна на политички мотивирани извршители, кои се одлучни со помош на страв, дефетизам, паника, вознемиреност да ја наметнат својата волја на органите на власта и на граѓаните. Политичкиот момент на тероризмот се согледува во дефиницијата во која тероризмот претставува тип на политички злочин (средство) каде со примена на насилство може да се оствари промена или систематско убивање, разорување или закана со убивање за да се остварат одредени барања. ¹⁵

---

¹¹ Воин Димитриевиќ. (2009). *Преговарање и тероризам*, Београд.

¹² Саул, Б. (2005). Дефиниција за "тероризам" во Советот за безбедност на ОН: 1985-2004, *Кинески весник на меѓународно право*, том. 4, бр. 1, стр. 141-166.

¹³ Џојнер, В.Ц. (2004). *Обединетите нации и тероризмот: Преиспитување на правните тензии меѓу националната безбедност, човековите права и граѓанските слободи, перспективите на меѓународните студии, перспективите на меѓународните студии*, Св. 5, бр. 3, стр. 240-257.

¹⁴ Paul Wilkinson. (2003). 'Why Modern Terrorism? Differentiating types and distinguishing ideological motivations' in Charles W. Kegley Jr. (eds.) *The New Global Terrorism: Characteristics, Causes, Controls*, USA: Pearson Education.

¹⁵ Paul Wilkinson. (2003). 'Why Modern Terrorism? Differentiating types and distinguishing ideological motivations' in Charles W. Kegley Jr. (eds.) *The New Global Terrorism: Characteristics, Causes, Controls*,

Тероризмот се прикажува како акт на физичко насилство со цел да предизвика силни психолошки реакции, во прв ред страв кај поширокиот дел на населението се со цел да придонесе кон одредени промени битни за постигнување на политичката цел.¹⁶

Тероризмот е претстава каде актерите се извршители на терористичките активности и нивните жртви, а публиката е јавноста и власта на кои се пренесува пораката.¹⁷ Тероризмот најчесто се гледа како на оружје за слабите, па затоа тој се поврзува со антидржавни актери, како што се прикриените терористички групи и бунтовниците. Еден од начините да се сфати тероризмот е истиот да се гледа како рационална употреба на ирационалните за да се постигнат одредени цели, или збир на цели, најчесто политички. Прибегнувањето кон тероризмот претставува начин на кој релативно послабите страни се обидуваат да ги израмнат силите. Како таков, тероризмот прераснува во начин за испраќање на порака, како и начин да се привлече вниманието кон одредена кауза или да се поткопа режимот кој е на власт.¹⁸ Досега, земјите-членки на ОН не биле во можност да се договорат за дефиницијата за тероризам, ниту за насилен екстремизам. Армијата на САД го дефинирала тероризмот како "незаконска употреба на насилство" или закана од насилство, често мотивирана од верски, политички или други идеолошки убедувања втемелувајќи страв и принудувајќи ги владите или општествата во потрага по цели кои обично се политички". Користењето на насилство, вклучително и против цивилите, за да се постигнат политички цели, не е ништо ново, но тероризмот и напорите за борба против тероризмот брзо се развиле во текот на изминатите петнаесет години.¹⁹ Анализата на тероризмот до насилен екстремизам била значајна, бидејќи го отворила патот за ангажирање на поширок сет на актери и алатки.²⁰

USA: Pearson Education.

¹⁶ Воин Димитриевиќ. (2009). *Преговарање и тероризам*, Београд.

¹⁷ Brian Jenkins. (1986). *International terrorism*, Santa Monica: Rand.

¹⁸ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

¹⁹ UNHRC. (2015). "Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Human Rights Situation in Iraq in the Light of Abuses Committed by the So-Called Islamic State in Iraq and the Levant and Associated Groups." UN Human Rights Council, достапно на: http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session28/Documents/A_HRC_28_18_AUV.doc.

²⁰ Fox, R. (2005) "Gwot is History. Now for Save." *New Statesman*, August 8, достапно на:

Брус Хофман забележува дека стандардните дефиниции од речниците не се од помош бидејќи тие имаат тенденција да се прешироки и се често застарени. Тој исто така забележал тешкотија во дефинирањето на поимот: смислата за тероризмот се менувала често и прилично значително во последните 200 години.²¹

Недостатокот од централните упатства можат да ги лимитираат ограничувањата што нормално доаѓаат со една организирана структура. Без централна контрола, слабо подредените индивидуи кои не се загрижени за ефектот на долг рок на нивните акции или за најдобриот начин за користење на терор за постигнување на политички цели, може повеќе да се заинтересирани за предизвикување на повеќе жртви и користење на современо оружје, отколку како што конвенционалните дисидентни групи користат политичко насилство.²² Со тероризмот се постигнуваат политички цели бидејќи е политички мотивиран, но покрај тоа тероризмот содржи и криминална компонента. Оваа криминална компонента се остварува преку криминалното работење на терористичките организации со кое зацврстуваат во материјалната смисла како еден од битните фактори за остварување на плановите. Извршувањето на тешки имотни кривични дела од страна на терористите може да биде во соработка со специјализирани криминални организации, чии членови се истомисленици со терористите, за вршење на одредени кривични дела. Исто така тероризмот и организираниот криминал од меѓународни размери се поклопуваат и во криумчарењето и продажбата на дрога, оружје, муниција, перење на пари, проституција, а сето тоа со цел финансирање на терористичките активности.²³

Американското Министерство за одбрана го дефинира тероризмот како: „незаконско користење на - или закана од сила или насилство против лица или имот за да ги заплаши владите или општествата, за да се постигнат политички, религиозни или идеолошки цели".²⁴

<http://www.newstatesman.Com/node/195357>.

²¹ Hoffman, B. (1998). *Inside Terrorism*, New York: Columbia University Press.

²² Parachini, J. V. (2001). "Comparing Motives and Outcomes of Mass Casualty Terrorism Involving Conventional and Unconventional Weapons," *Studies in Conflict and Terrorism*, p. 403.

²³ Милошевска, Т. (2004). Поврзаноста на тероризмот и организираниот криминал. *Современа Македонска Одбрана*, бр.10.

²⁴ Nikola Banićević. (2013). *Međunarodno pravni i institucionalni aspekti borbe protiv terorizma*, достапно на: <http://skalaradio.com/2013/02/13/mr-nikola-banicevic-medunarodno-pravni-i-institucionalni-aspekti-borbe-protiv>

Овие несогласувања околу целосното и прецизното дефинирање на тероризмот, во голема мера, го комплицираат криминалистичкото и судското гонење и го ограничуваат правосудството во неговото благовремено и ефикасно дејствување. За да се избегнат недоследноста и двосмисленоста за објективното детерминирање на поимот тероризам, голем број аналитичари се залагаат тероризмот да се дефинира според природата на чинот, а не според идентитетот на извршителите или според природата на нивните идеали.

3.2. Организациона структура на терористичките организации

Со развојот на модерната технологија, се променил и начинот на кој се организираат терористичките организации. Различни членови можат да се здружат повремено за специфични напади и потоа повторно да се разделат и да не бидат постојани членови на организацијата.²⁵ Поединци може да учествуваат во, како што го нарекуваат, отпор без лидер каде нивните акции се во договор со дисидентните организации, но не се директно дел од групата. Криминалните акти на индивидуалци сторени од омраза спрема малцинството не се квалификуваат како тероризам.²⁶ Со помош на можностите кои ги пружа интернетот и брзата комуникација, терористичките акции во рамките на мрежата или послабо координираните групи не само што се можни туку можат исто така да бидат и многу ефикасни.²⁷

Недостатокот од централните упатства можат да ги лимитираат ограничувањата што нормално доаѓаат од една организирана структура. Без централна контрола, слабо подредените индивидуи кои не се загрижени за ефектот на долг рок на нивните акции или за најдобриот начин за користење на терор за постигнување на политички цели, може

-terorizma

²⁵ Cameron, G., "Multi-Track Microproliferation: Lessons from Aum Shinrikyo and Al Qaida," *Studies in Conflict and Terrorism*, 1999, p. 283.

²⁶ Jenkins, P. (2003). *Images of Terror: What We Can and Can't Know about Terrorism*, New York: Aldine de Gruyter, p. 29.

²⁷ Kushner, H. W. (1998). *Terrorism in America: A Structured Approach to Understanding the Terrorist Threat*, Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1998.

повеќе да се заинтересирани за предизвикување на повеќе жртви и користење на современо оружје, отколку како што конвенционалните дисидентни групи користат политичко насилство.²⁸

Терористичката група се дефинира како структурирана група составена од повеќе од два члена, зацврстена во еден определен период со определени, формулирани правила за своите членови, континуитет на своето членство и развиена структура.

Терористичките групи се разликуваат по многу варијабли, почнувајќи од главната идеологија или целта која сакаат да ја остварат, начинот на кој функционираат и донесуваат одлуки, потпирањето на религијата, бројот на членови, начинот на регрутација на новите членови и слично. При споредувањето на многу терористички групи се согледува дека имаат многу сличности „бараат целосна посветеност на членовите“, најчесто ги забрануваат врските со не-членовите, и ја наметнуваат на новите членови својата идеологија.

Според најприфатената типологија за терористичките групи, може да се поделат во пет групи врз основа на нивните политички позадини или идеологија

1. Национално-сепаратистички терористички групи
2. Религиозни фундаменталисти
3. Терористички групи кои пропагираат некоја нова вера
4. Социјално-револуционерни терористички групи
5. Екстремно десни терористички групи²⁹

Современите форми на тероризам кои се користат денес на секаде низ светот претставуваат голема закана за мирот и безбедноста на населението во голем број региони. Современиот тероризам опфаќа различни облици меѓу кои би можеле да се споменат:

- Отворен теоризам;
- Прикриен тероризам;
- Употреба на нуклеарно, биолошко или хемиско оружје за терористички напади;
- Бомбашки напади – како еден од облиците кој што е најраспространет и многу често се употребува. Бомбите кои ги користат терористите често се импровизирани, а

---

²⁸ Parachini, J. V., (2001). “Comparing Motives and Outcomes of Mass Casualty Terrorism Involving Conventional and Unconventional Weapons,” *Studies in Conflict and Terrorism*, p. 403.

²⁹ Rex A. Hudson. (1999). *The Sociology and Psychology of Terrorism*, p.64.

поретко се користи воена муниција;

- Киднапирање на авиони;
- Самоубиствен тероризам – посебно актуелен во земјите од арапскиот свет;
- Сајбер тероризмот;³⁰

Самата организација претставува одреден колектив со воспоставена хиерархија, систем на правила, комуникациски системи, координација на членовите на колективот. Организацијата се создава и постои на определени основи и идеи во некоја околина и учествува во одредени активности насочени кон целите на организацијата.³¹ Доколку би се направила споредба на традиционалните хиерархиски поставени терористички организации и современите мрежни терористички организации може да се констатира дека кај мрежите основна особина е нивната нехиерархиска организираност, а додека пак традиционалните организации имаат одредена хиерархиска подреденост. Кај мрежите моќта може да биди нееднакво распоредена во сите нејзини делови, но не постои линија на хиерархија по која би се движеле наредбите од горе на долу.

Презентирањето на генерализирана операциона структура може да претставува проблем бидејќи терористичките групи се наоѓаат на различни нивоа на развој во поглед на способностите. Промената во терористичкото водство, без оглед дали се случило како резултат на генерациска транзиција или е одговор на засилени безбедносни операции, може да претставува сигнал за значајни приспособувања на организациските приоритети и расположливи начини за реализирање на терористички акти. Групите кои се поврзани преку етничка или националистичка агенда и кои ги ограничуваат нивните операции на една земја или на одреден регион имаат потреба од помали капацитети. Поголемите групи може да настанат како резултат на спојување на повеќе помали или, пак, малите групи може да се одвојат од големите терористички организации. Организацискиот метод е ситуација што зависи од специфичните околности на операционото опкружување во текот на одреден период.³²

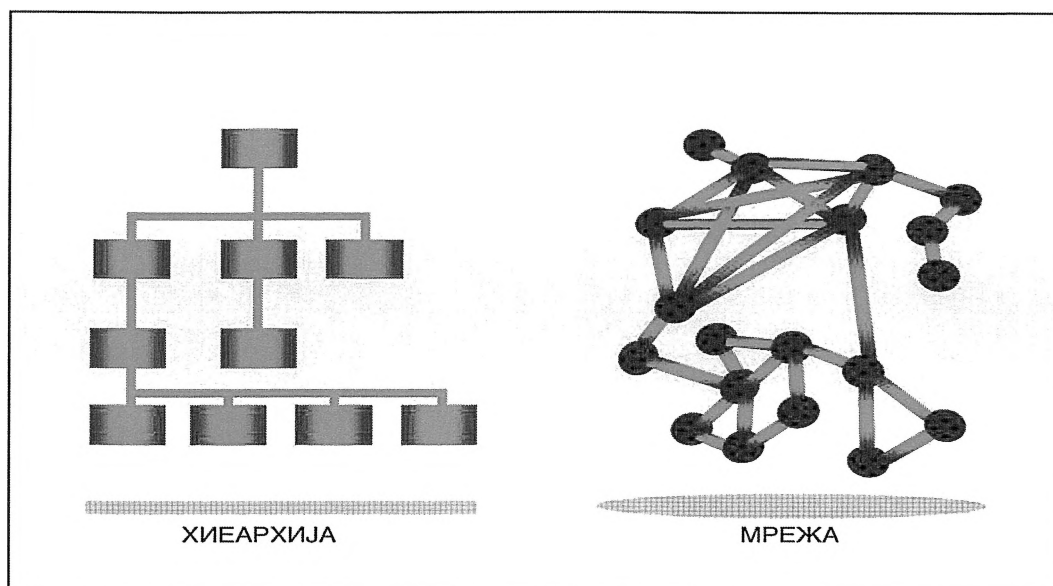
---

³⁰ Шалијан, Ж. & Блин, А. (2008). *Историја на тероризмот од антиката до Ал Каеда: Праисторија на тероризмот: Зелоти и Асасини*, 61.

³¹ Pastor Perisa, I. (2012). *Organizacijski oblici suvremenih teroristickih organizacija*. Filozofski fakultet, Sveucilista Zagreb, 139-156.

³² Тања Милошевска. (2018). *Глобален тероризам*, Филозофски факултет, Мар-Саж.

Постојат две категории на организација: хиерархиска и мрежна.

Терористичката група може да примени еден тип или комбинација на двата модела. Ќелијата претставува основна/ внатрешна единица на организација на двата модела. Во структурата на терористичките организации функционираат четири видови ќелии: командна ќелија, операциска, разузнавачка и ќелија за поддршка.³³

3.2.1. Конвенционално-хиерархиска структура

Во минатото, тероризмот бил препознатлив преку организации коишто ги идентификува командна и контролна структура, која била подложна на револуционерната теорија или идеологија. Радикалните левичарски организации, како што се Јапонската црвена армија, Црвената армиска фракција, Црвените бригади во Италија, како и етно-националистичките терористички движења како Палестинската ослободителна армија, Ирската републиканска армија и Баскиската ЕТА, ја применуваат оваа структура којашто им овозможува контрола над димензиите на насилство³⁴. Овие терористички организации

---

³³ Тања Милошевска. (2016). *Модели на поврзаност на тероризмот и на транснационалниот организиран криминал*, Филозофски факултет, Мар-Саж.

³⁴ ИРА се воздржа од користење насилство десетина дена по нападите во подземното метро во Лондон на 7

имаат јасни дефинирани политички, општествени или економски цели и соодветни елементи како политичко крило (чија улога е притисок за започнување политички преговори) или општествени групи за активна поддршка за регрутирање нови членови, публицитет, промовирање на целите и пропаганда. Потребата за координирачки акции меѓу различните подредени ќелии фаворизира силна хиерархиска командна структура, која може да спречи несакани индивидуални престапи.³⁵

Терористичките организации со хиерархиска структура имаат прецизно дефинирана вертикална линија на команда, контрола и одговорност. Разузнавачките информации и податоците се движат нагоре и надолу преку организациски канали што кореспондираат со вертикалните линии, но може информациите да се пренесуваат и хоризонтално низ терористичката организација. Нејзината структура ја сочинуваат раководните органи и ограноците или единиците што своето дејствување го базираат врз прецизно воспоставени хиерархиски односи.

Хиерархиските структурирани терористички организации имаат висока специјализација на функциите за нивните субординирани ќелии, како што е поддршката, операциите и разузнавањето. Вообичаено, само водачот на ќелијата има информации за другите ќелии или контакти заради заштита на идентитетот³⁶ и за локацијата на другите членови, а само главното водство има прегледност/видливост на целата терористичка организација. Водачот на терористичката организација е носител на идеологијата, ги поставува нејзините цели, стратегијата и тактиката. Тој е кохезиското јадро на групата, личност во која е сконцентрирана огромна моќ.³⁷

Конвенционално – хиерархиската структура на терористичките организации овозможува брз пренос на информациите и ефикасност во функционирањето. Меѓутоа некои експерти од оваа област укажуваат дека денес посебно со можноста за следење на електронските комуникации многу е опасно за терористички групи со ваква организациска

јули 2005 година. Желбата да се разликуваат од сторителите на масовни недискриминирачки насилни акти беше најверојатно еден од факторите што влијаеја врз одлуката на ИРА.

³⁵ Тања Милошевска. (2016). *Модели на поврзаност на тероризмот и на транснационалниот организиран криминал*, Филозофски факултет, Мар-Саж.

³⁶ Системот на внатрешна организација се воспоставува поради безбедносно обезбедување, бидејќи им оневозможува да се откријат другите делови на организацијата, освен огранокот или ќелијата на која и припаѓаат.

³⁷ Тања Милошевска. (2018). *Глобален тероризам*, Филозофски факултет, Мар-Саж.

структура да водат борба со некоја држава. Доколку државата успее да ликвидира некое лице кое е на чело на хиерархиската структура или доколку би се инфилтрирало постои веројатно да се загрози целата организација или можно е да дојде до распаѓање на организацијата.³⁸

3.2.2. Мрежна структура

Оваа организациска структура е составена од повеќе ќелии кои меѓу себе се поврзани на различни начини. Секоја ќелија се состои од три до десет членови, а во самата ќелија едно лице кое најчесто е водач на ќелијата комуницира со највисоките членови на организацијата. Најчесто водачот на ќелијата комуницира со точно определени лица од врвот на организацијата и нема сознанија кои други членови се наоѓаат таму. Исто така доколку некој член на ќелијата е откриен или загрозен тој не може да предаде информации за целата група освен за неговата ќелија со што терористичката групата е делумно заштитена. Исто како и хиерархиски подредените организации и ќелиската организација може да биде погодена од истиот проблем односно доколку би било загрошено или ликвидирано највисокото раководство тоа би можело да значи делумно распаѓање на организацијата.

Може да постојат мрежа во вид на ланец, ѕвездаста мрежа и мрежа во вид на канали. Мрежата во вид на ланец функционира на тој начин што комуникацијата помеѓу едниот и другиот крај на мрежата се одвива преку посредници. Кај ѕвездастата мрежа комуникацијата се одвива преку центарот на организацијата, а додека пак кај мрежата во вид на канали комуникацијата се одвива помеѓу повеќе мали групи кои меѓу себе се поврзани. Кај мрежните организации до израз доаѓа децентрализацијата во одлучувањето, сопствената иницијатива на секоја ќелија, а при тоа се оневозможува рушењето на организацијата со еден потег.³⁹

Овој нов тероризам, кој асоцира со Ал-Каеда и со настаните од 9/11, Исламската држава, значајно ја предизвика светската безбедносна ситуација и има влијание врз

---

³⁸ Pastor Perisa, I. (2012). *Organizacijski oblici suvremenih teroristickih organizacija*. Filozofski fakultet, Sveucilista Zagred, 139-156.

³⁹ Pastor Perisa, I. (2012). *Organizacijski oblici suvremenih teroristickih organizacija*. Filozofski fakultet,

меѓународната безбедност.

Групите што припаѓаат на новиот терористички бран се:

- децентрализирани и многу поделени;
- групите обично немаат единствен централен водач;
- групите немаат централно сместени бази;
- членовите имаат поголемо борбено искуство и слобода на движење;
- насочувањето на планирањето на операциите се раководи од индивидуални ќелии⁴⁰.

Новите терористи се финансиски подобро поддржани со приходи од бројни легални и нелегални извори и, според тоа, се независни од спонзорството од државата. Новиот транснационален тероризам го спроведуваат недржавни учесници, кои дејствуваат во лабаво организирани глобални мрежи. Како и транснационалните учесници и новите терористи не мораат да ги почитуваат институциите на власта, може да дејствуваат преку границите и имаат пристап до различни извори на финансирање и технологии. За разлика од терористите од минатото, кои биле финансирани од една држава, денешните нови терористи не зависат од која било држава и, според тоа, не се служат со традиционалната дипломатија или со воена закана; не постои држава со која треба да се преговара или држава на која треба да ѝ се одмаздува⁴¹. Поради нивната транснационална природа, многу е потешко да се спротивставува против новите терористички мрежи отколку против старите традиционални терористички мрежи.

Високиот степен на децентрализација и флексибилност во организациски поглед, поточно високиот степен на оспособеност на членовите на современата терористичка мрежа да применуваат современи технички иновации за обезбедување финансиски средства и водење сопствена пропаганда, способност за брзо приспособување на стратегијата и тактиките на дејствување кон глобалните економски и политички промени без промена на сопствените политички цели, ја прави новата меѓународна терористичка мрежа способна за брзо приспособување и ефикасно да дејствува во новото опкружување.⁴²

Sveucilista Zagreb, 139-156.

⁴⁰ Митко Котовчевски, *Современ тероризам*, Македонска цивилизација, Скопје, 2003, 294-295.

⁴¹ Russell D Howard and Reid L Sawyer. (2006). *Terrorism and Counterterrorism: Understanding the New Security Environment*, Dubuque, Iowa: McGraw Hill Contemporary Learning Series, pp. 93-101.

⁴² Тања Милошевска. (2018). *Глобален тероризам*, Филозофски факултет, Мар-Саж.

3.3. Преглед на конвенциите и резолуциите на ООН во справување со тероризмот

ООН има усвоено поголем број на конвенции и резолуции кои се поврзани со борбата против тероризмот. Конвенциите правно ги обврзуваат земјите кои ги потпишале, а од нив се бара да инкриминираат одредени дејствија, да се почитува принципот *aut dedere aut iudicare* (или екстрадиција или гонење), воведување на механизми за меѓународна соработка во борбата против тероризмот.⁴³

Меѓународни конвенции и протоколи за справување со тероризмот до 2001 година;

1. Конвенција за прекршоци и одредени други престапи извршени во авион – Токио од 14.9.1963 година;
2. Конвенција за незаконско заплenuвање авион – Хаг, 16.12.1970 година;
3. Конвенција за сузбивање незаконски дејства против безбедноста на авион – Монреал, 23.9.1971 година;
4. Конвенција за спречување и казнување на кривичните дела против меѓународно заштитените лица, вклучувајќи ги и дипломатите – Њујорк, 14.12.1973 година;
5. Европска конвенција за сузбивање на тероризмот, Стразбур 27.1.1977 година;
6. Конвенција против земање заложници – Њујорк, 17.12.1979 година;
7. Конвенција за физичка заштита на нуклеарни материјали - Виена 3.3.1980 година;
8. Протокол за сузбивање на незаконските насилни дејства на аеродромите на меѓународната авијација, дополнително на Конвенцијата за сузбивање незаконски дејства против безбедноста на авиони – Монреал 24.2.1988 година;
9. Конвенција за сузбивање незаконски дејства против безбедноста на поморската навигација - Рим, 10.3.1988 година;
10. Протокол за сузбивање на незаконските дејства против безбедноста на платформите во континенталните води – Рим, 10.3.1988 година;
11. Конвенција за означување на пластичните експлозиви за да се детектираат – Монреал, 1.3.1991 година;
12. Конвенција на ОН за сузбивање на терористичките бомбардирања – Њујорк, 15.12.1997

---

⁴³ Pedic, Z. (2012). *Odnos medzunarodnoga i europskoga pravnog okvira za suzbijanje terorizma: Konvencije i rezolucije u podrucju borbe protiv terorizma*, Pravni fakultet Zagreb, 62-65

година;

13. Конвенција на ОН за сузбивање на финансирање тероризам - Њујорк, 9.12.1999 година.⁴⁴

Тринаесет клучни конвенции и два протокола поврзани со борбата против тероризмот биле усвоени во рамките на Обединетите нации, односно Генералното собрание и Советот за безбедност на Обединетите нации кои усвоиле серија резолуции за иста цел. Конвенциите се правно обврзувачки за оние држави кои стануваат страни на конвенциите и каде се утврдило дека имаат казниви дела, и бараат од земјите-членки да ги криминализираат, се вовел принципот на „*autemere aut judicare*“ и биле воспоставени механизми за меѓународна соработка, како што се екстрадиција и меѓународна правна помош во случаи со борбата против тероризмот и од 2004 година и Европска потерница за апсење.

Сепак, горенаведените недостатоци на унифицирана дефиниција на тероризмот е предизвикана од недостиг на еден антитерористички договор, и секоја од постоечките конвенции само тематски, или само делумно инкриминираат индивидуални терористички акти. Во текот на 1990-тите, се правеле напори насочени кон правење на уникатни антитерористички конвенции, сепак, и покрај тоа што земјите-членки на Обединетите нации декларативно се согласиле околу потребата за единствените антитерористички конвенции, постои контроверзност околу одредени прашања, како на пример за единствената дефиниција на тероризмот и таква конвенција никогаш не била усвоена.

Глобалниот пристап кон борбата против тероризмот е последица на фактот дека тероризмот е меѓународен феномен, а справувањето единствено во националните рамки, е тотално бесмислено игнорирајќи го меѓународниот аспект. Затоа, правните инструменти во оваа област се усвојуваат во рамките на меѓународниот правен поредок, а водечката улога ја имаат Обединетите нации, или поконкретно Советот за безбедност на Обединетите нации, додека активностите на Европската унија и правните инструменти за борба против тероризмот се усвоени во Унијата во голема мера зависат од универзалните,

---

⁴⁴ Заеднички став на Совет на Европска Унија од 27 декември 2001 година за борба против тероризмот (2001/930/ЦФСП), достапно на: ccvista.taix.be/showDoc.asp?celex=32001E0930

односно меѓународните правни инструменти.⁴⁵

Резолуцијата на Советот за безбедност на ОН како обврзувачки правни инструменти придонела исто така за голем број на обврски за земјите-членки. Со резолуцијата 1267 од 1999 година била формирана Комисијата за санкциите, чија одговорност е утврдување на фондови и други финансиски ресурси кои земјата мора да ги замрзне за да се избегне да се користат од страна на Талибанците и организации поврзани со нив. Комитетот за санкции се состои од претставници на 15 земји-членки на Советот за безбедност. Со резолуцијата 1333 на Советот за безбедност од 2000 година, се проширува делувањето и на оние средства кои се директно или индиректно во сопственост на Осама бин Ладен, како и организации и лица поврзани со него или со мрежата на АлКаеда.⁴⁶

Горенаведените резолуции создаваат обврска на земјите-членки да ги спроведат санкциите на Советот за безбедност како средство за акција против заканата на Ал Каеда и Талибанците и е составена консолидирана листа на лица и организации назначени како терористи или лица и организации кои ги поддржуваат терористите и терористичките организации. Нивните средства мора да бидат замрзнати без одлагање, и секоја земја-членка на Конвенцијата мора да преземе мерки за идентификување, откривање и замрзнување или привремено одземање на средствата наменети за извршување на дела поврзани со тероризам.⁴⁷

Во 2001 година донесена е резолуцијата 1373 од страна на Советот за безбедност. Резолуцијата е донесена непосредно после терористичките напади на САД и опфаќа стратегија за борба против меѓународниот тероризам. Исто така резолуцијата ги обврзува државите членки на изведување на терористите пред лицето на правдата, како и поединечно и колективно одбивање пружење на засолништа и финансиска помош. Неколку важни обврски им се наметнати на државите со оваа Резолуција. Тука би можеле да се споменат спречување на можноста за набавување на оружје и оневозможување на пружење на засолништа на лица кои планираат и помагаат терористички дејствија или се нивни извршители, спречување на терористите да ги преминуваат државните граници и

---

⁴⁵ Haberfeld, M. R.; King, J. F.; Lieberman, C. A. (2009). *Terrorism within a Comparative International Context. The Counter Terrorism Response and Preparedness*, Springer Science and Business Media, USA-UK

⁴⁶ Gurule, J. (2008). The Demise of the UN Economic Sanctions Regime to Deprive Terrorists of Funding. *Case Western Reserve Journal of International Law*, vol. 41.

⁴⁷ Gurule, J. (2008). The Demise of the UN Economic Sanctions Regime to Deprive Terrorists of Funding. *Case*

регулирање на издавањето на исправите за патување. Од државите исто така се бара и помош во истрагите поврзани со тероризмот, построга превенција и спречување на финансирањето на тероризмот, а на државите им е дадено и овластување да замрзнуваат средства на терористите како и на оние кои ги финансираат. Покрај парични средства може да се замрзнат и недвижности, возила, скапоцени камења или некој друг приватен имот.⁴⁸

Бројни резолуции на Советот за безбедност на ОН се усвоени во делот на финансиски санкции. Со Резолуцијата 2253 од 17 декември 2015 година се повикуваат државите да се уништат механизмите на ИСИС за финансирање кои доаѓаат од шверц на нафта, изнуда, оданочување, грабеж, киднапирање за откуп, странски донации, трговија со антиквитети и трговија со луѓе, како и подобрување во меѓусебната размена на информации и ја нагласува потребата од државите подобро да ги имплементираат меѓународните стандарди и насоки развиени од ФАТФ.⁴⁹

Резолуцијата 2199 од февруари 2015 година е насочена кон конкретна акција од страна на земјите-членки и е насочена кон замрзнување на средства и претпазливост на финансиските институции на земјите-членки во банкарските операции со банките кои се наоѓаат на територијата која е под контрола на ИСИС.

Со оглед на утврдените закани и чувствителните области на делување на терористичката организација, единствена алтернатива е заедничка акција во борба против тероризмот и неговото финансирање на меѓународно ниво, земајќи го како приоритет широкиот опсег на утврдениот географски ризик. Важна мерка се и санкциите од финансиски вид, создавање законски и оперативни рамки за запирање, задржување и одземање на средства.

Одлуката со која се воведуваат рестриктивните мерки согласно Резолуцијата 2199 (2015) на Советот за безбедност на Обединетите нации против ИДИЛ, ФАН и останатите поединци, групи, организации и субјекти поврзани со „Ал-Каеда“ кои претставуваат закана по меѓународниот мир и безбедност, се однесува на следниве видови рестриктивни мерки:

Western Reserve Journal of International Law, vol. 41.

⁴⁸ Arrangement on Co-operation between the International Criminal Police Organization-Interpol and the United Nations in relation to the United Nations Security Council Sanctions Committees Supplementary to the Cooperation Agreement between the International Criminal Police Organization-INTERPOL and the United Nations, 2009.

- ✓ ембарго на оружје;
- ✓ ембарго на стоки;
- ✓ забрана на донации;
- ✓ меѓународни рестриктивни финансиски мерки;
- ✓ забрана на непосредна или посредна трговија со нафта, нафтени производи, модулираните рафинирани и сродни материјали;
- ✓ забрана на трговија со културно наследство, скапоцени метали и минерали како златото, среброто, бакарот и дијамантите, житариците, добитокот, механизацијата, електронските производи и цигарите;
- ✓ забрана за влез во Република Македонија и - финансиски мерки.⁵⁰

Меѓународните напори за борба против финансирањето на тероризам на некој начин ја стеснуваат оперативната околина на терористичките организации. Со други зборови, замрзнувањето на терористичките средства се покажа делумно како ефективен инструмент за попречување на терористичките активности, а следењето на финансиските траги им овозможуваат на истражителите да ги откријат претходно непознатите линкови меѓу терористичките оперативци и евентуално да спречат и напади. Борбата против финансирањето на тероризмот мора да остане важна компонента на контратерористичките стратегии на секоја земја, а одржувањето на меѓународниот фокус и соработка по ова прашање е од суштинско значење.

---

⁴⁹ Financial Action Task Force on Money Laundering, <http://www.un.org/press/sc12168.doc.htm> 2015.

⁵⁰ ОДЛУКА ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НА РЕСТРИКТИВНИТЕ МЕРКИ СОГЛАСНО РЕЗОЛУЦИЈАТА 2199 (2015) НА СОВЕТОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ПРОТИВ ИДИЛ, ФАН И ОСТАНАТИТЕ ПОЕДИНЦИ, ГРУПИ, ОРГАНИЗАЦИИ И СУБЈЕКТИ ПОВРЗАНИ СО „АЛ-КАЕДА“ КОИ ПРЕТСТАВУВААТ ЗАКАНА ПО МЕЃУНАРОДНИОТ МИР И БЕЗБЕДНОСТ, Закон за меѓународни рестриктивни мерки, „Службен весник на

4. Организација на Обединети нации

4.1. Поим и структура

Терминот „Обединети нации“ за прв пат бил употребен од претседателот на САД Френклин Д. Рузвелт во 1942 година, кога дваесет и шест држави ги обврзале нивните влади да продолжат заедно да се борат против силите на Оската.

Повелбата на Обединетите нации ја формулирале претставници на педесет земји на Конференцијата на Обединетите нации посветена на меѓународните организации, која се одржала во Сан Франциско во 1945 година. Обединетите нации произлегуваат од претходната организација - Друштво на народите основана во 1919 год. Седиштето на ОН се наоѓа во Њујорк, САД.

Делегатите дискутирале за предлозите изработени од страна на претставници на Кина, Советскиот Сојуз, на Обединетото Кралство и на Соединетите Американски Држави во Дамбартон Оукс, Вашингтон, во периодот од август до октомври 1944 година. Повелбата била потпишана на 24 октомври 1945, откако бил ратификуван од страна на: Соединетите Американски Држави, Кина, Франција, Советскиот Сојуз, Обединетото Кралство, како и од страна на голем број на други потписнички.

Членството на Обединети нации е отворено за сите мирољубиви држави коишто ги прифаќаат обврските на Повелбата на Обединетите нации и според оценката на организацијата, се способни и имаат желба да ги исполнат тие обврски. Генералното собрание го одредува приемот по препорака на Советот за безбедност.⁵¹

Како и во случајот на Лигата на народите, членството во Обединетите Нации требало да биде универзално во опсегот, со учество на сите земји-членки во Генералното собрание. Големите сили во тоа време – Соединетите Држави, Обединетото Кралство, Франција, Советскиот Сојуз и Кина – станале постојани членки на Советот за безбедност.⁵²

Република Македонија” бр. 36/2011.

⁵¹ Тања Достинова Запрова; Љупчо Сотироски. (2014). *Дипломатска организација, дејност и професија*, Штип.

Обединетите нации не го напуштиле концептот за колективна безбедност, но неговото спроведување било отежнато и од страна на превентивната дипломатија и на колективната безбедност.

Кога државите стануваат членки на Обединетите нации, тие се согласуваат да ги прифатат обврските кои произлегуваат од Повелбата на ООН, која претставува меѓународна спогодба. Според Повелбата, Обединетите нации имаат четири основни принципи;

- 1) Да го одржуваат меѓународниот мир и безбедноста;
- 2) Да развиваат пријателски односи меѓу нациите;
- 3) Да соработуваат при решавањето на меѓународните проблеми и за унапредување на човековите права и
- 4) Да претставуваат центар за хармонизација на постапките на нациите.

Некои критичари оцениле дека ОН направиле малку во постигнувањето на овие цели, додека други сметаат дека ОН правеле премногу и претставуваат закана за суверената моќ на земјите-членки.⁵³

Повелбата на Обединетите нации била основачкиот договор за формирање на меѓународната организација позната како Обединетите нации од Сан Франциско, САД на 26 јуни 1945 година, потпишан од 50 од вкупно 51 првични земји членки (Полска која немаше претставник на конференцијата потпиша подоцна). На 24 Октомври, Повелбата стапила во сила откако била ратификувана од пет постојани земји членки на Советот за безбедност - Република Кина (подоцна заменета со Народна Република Кина), Франција, СССР (подоцна замснет со Руската Федерација), Обединетото Кралство и САД - како и од повеќето други потписници. Повелбата наведува дека обврските кон ОН ги надминуваат сите други обврски произлезени од договори. Повеќето земји во светот ја имаат ратификувано Повелбата.⁵⁴

---

⁵³ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

⁵⁴ Тања Достинова Запрова; Љупчо Сотирски. (2014). *Дипломатска организација, дејност и професија*,

4.2. Органи и надлежности на Обединетите нации

Системот на Обединетите нации има шест основни органи коишто го сочинуваат она што се подразбира како систем на Обединети нации: - **Генералното собрание** - **Советот за безбедност** - **Економски и социјален совет** - **Старателски совет** - **Секретаријат на Обединетите нации** - **Меѓународен суд на правдата**;

Генералното собрание на Обединетите нации спаѓа во главните органи на Обединетите нации. Тоа е единствениот орган во којшто се претставени сите држави-членки. Тие уживаат еднаков статус без оглед на својата големина, развиеност или потенцијал. Во Генералното собрание доаѓа до израз принципот на правна еднаквост на државите и има широки прерогативи. Тоа може да расправа прашања од делокруг на организацијата, освен за оние што се на дневен ред на Советот за безбедност. Овој орган има и редица значајни ингеренции кога станува збор за останатите органи на Обединетите нации. Во областа на финансиското работење на ОН Генералното собрание има првостепена надлежност - го разгледува и одобрува буџетот на Организацијата. На барање на Советот за безбедност или на мнозинството држави-членки, можат да се свикаат и специјални, односно специјални вонредни заседанија.⁵⁵ Генералното собрание на ООН го сочинуваат сите земји-членки на организацијата. Тоа се состанува како делиберативно тело кое ги разгледува суштинските глобални проблеми. Секоја држава-членка имал право на еден глас, но доколку одлуката се однесува на важни прашања кои вклучуваат: мир и безбедност, примање на нови членки или буџети на ОН за **мировни операции**, потребно е двотретинско мнозинство во Собранието. Другите прашања бараат просто мнозинство. Собранието не може да ја принуди која било држава да преземе одредени активности, но препораките на ОН се перцепираат како индикатор за светско мислење.

Советот за безбедност има главна обврска да го одржува светскиот мир и безбедност, а според тоа, тој може да се состане во секое време. Во Советот учествуваат петнаесет земји, а пет од нив - Кина, Франција, Руската Федерација, Обединетото Кралство и Соединетите држави - се постојани земји-членки. Останатите десет земји

Штип.

⁵⁵ Тања Достинова Запрова; Љупчо Сотироски. (2014). *Дипломатска организација, дејност и професија*, Штип.

имаат двегодишен мандат во Советот и нив ги избира Генералното собрание. Во последните години се водат дискусии во врска со промената на составот на Советот за безбедност. Одлуките во Советот се донесуваале со девет гласови "ЗА". Сепак, секоја од пет постојани земји-членки имале право на вето. Во услови на закана за меѓународниот мир, Советот најчесто првин ги истражува начините за мирното разрешување на спорот, на пример, преку посредување. Доколку избувнале борби, Советот може да се обиде да обезбеди прекин на огнот. Во случај да се постигне примирје или прекин на огнот, Советот може да испрати меѓународни мировни сили кои ќе ги држат спротивните страни одвоени. Советот исто така, може да преземе мерки за засилување на неговите одлуки, на пример, преку наметнување на економски санкции или преку давање наредба за ембарго за оружје.

Економско-социјалниот совет ја координира работата на ОН во економската и социјалната сфера. Тој претставува централен форум за дискутирање на економските и социјалните прашања и за формулирање на стратешките препораки. Советот добива податоци од бројни невладини организации кои се ангажирани за лобирање и собирање на информации.⁵⁶

Советот на доверители бил првично воспоставен за да обезбеди меѓународен надзор на единаесет територии за доверени за управување на седум земји-членки. Целта на Советот била да им помогне на овие територии да се подготват за сопствено управување или за независност. До 1994 година, сите тие доверени територии ја постигнале целта.

Меѓународниот суд за правда (познат како Светски суд) е сместен во Хаг, Холандија и претставува главен судски орган на ООН. Тој е составен од петнаесет судии избрани од страна на Генералното собрание и на Советот за безбедност. Судот донесува одлуки за спорите меѓу државите-членки, учеството на државите во судските процеси било доброволно. Сепак, доколку државата се согласи да учествува, таа била обврзана да ја спроведе одлуката на судот.

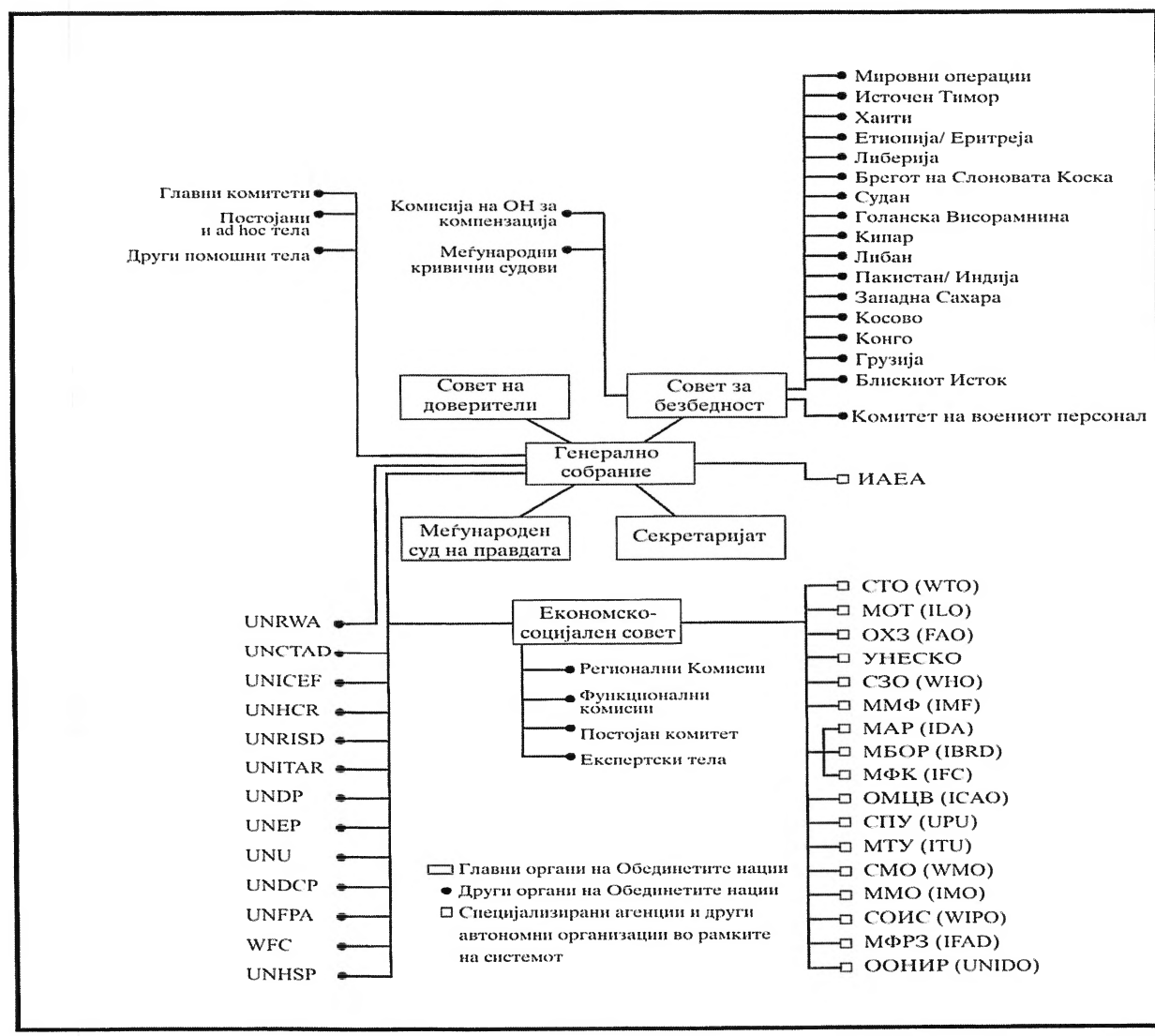
Секретаријатот ја извршува независноста и административната работа на ООН, која е одобрена или одредена од Генералното собрание на Советот за безбедност и на

---

⁵⁶ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

другите органи. Главен службеник на Секретаријатот е Генералниот секретар. Вкупниот персонал на ОН брои околу 8500 луѓе од 160 земји. Покрај во седиштето на ООН во Њујорк, персоналот е распореден во канцелариите на ООН во Виена, во Женева и во Нароби. Системите на ОН вклучуваат бројни функционални единици, а во овие системи се вклучени и Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), Светската банка, Светската трговска организација (СТО) и дванаесет други независни организации познати како "специјализирани агенции" кои се поврзани со Обединетите нации преку договор за соработка.⁵⁷

Слика бр:2 Структура на Организација на Обединети Нации

⁵⁷ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

Надлежности:

- Преземање колективни мерки за зајакнување на меѓународниот мир;
- Поттикнување на меѓународната соработка за решавање меѓународни проблеми од областа на економијата, социјалата и културата;
- Охрабрување за почитување на човековите права и слободи, еднакво важни за сите луѓе без разлика на расата, полот и религијата.⁵⁸

Како форма на зајакнување на меѓународното право, колективната безбедност барала начини да ги одврати земјите од нивната намера да извршат агресија, што можело да се направи преку преземање на офанзивни воени операции против дадениот агресор; сепак, колективната безбедност, подржана од страна на една легална рамка дозволена според член 51 од Повелбата на ОН, првенствено почивала врз моќта и врз аспектите на балансот на моќта.⁵⁹ Сојузите се формирале со цел да гарантираат одбраната на нивните членки преку преземање заеднички или колективни мерки. Ако колективната безбедност и почитувањето на меѓународното право не успеат да ја спречи на агресија, државите ќе можат да се потпрат на нивната на сопствена моќ и моќта на нивните сојузници за да се одбранат. Новите Обединети нации ја задржале посветеноста на Лигата на народите на колективната безбедност и на зајакнувањето на меѓународното право, но не се потпираше само на неа при гарантирањето на меѓународната безбедност.⁶⁰

Теоријата која лежи во суштината на системот за одржување на мир, одобрен од Повелбата на ОН, генерално се нарекува колективна безбедност. Суштината на овој концепт е дека заканата на колективната сила ќе ја одврати агресијата или, во случај одвраќањето да не е успешно, дека вистинското искористување на колективни мерки би ја поразила државата – агресор. Како што пред многу години изјавил еден многу познат теоретичар за меѓународните односи: „Принципот на колективна безбедност бара од државите да ги утврдат своите национални интереси толку целосно, зачувувајќи ја целината на светскиот поредок, што ќе бидат подготвени да се придружат на колективна

---

⁵⁸ Тања Достилова Запрова; Љупчо Сотировски. (2014). *Дипломатска организација, дејност и професија*, Штип.

⁵⁹ Mark V Kauppi and Paul Viotti, *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, 2013

⁶⁰ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

акција за да скршат каква било агресивна закана од која било држава, против која било друга држава, каде било”⁶¹

Ништо, во содржината на Повелбата на ОН, не и забранува на една држава да си помогне себеси тогаш кога мерките кои ги презел Советот за безбедност не успеале да го постигнат посакуваниот ефект. Природното и суштинско право на државата е да се брани себеси со свои средства или преку соработката со другите останува интрактно.⁶²

4.3. Мултилатералната дипломатија

Со крајот на Студената војна, голем број на набљудувачи предвидувале блескава иднина на Обединетите нации од аспект на колективната безбедност и миротворството. Распадот на Југославија, проследен со создавање на воени национални или етнички фракции, ги открил слабостите и проблемите во НАТО и во ООН, како и во другите меѓународни организации, како ОБСЕ и Европската унија. Меѓутоа, во Југославија и на Балканот, токму големата институционализација на НАТО, со неговите добро воспоставени воени механизми за команда и контрола, како и потенцијалите стекнати со учеството на САД, биле тие што го направиле НАТО - заедно со ОБСЕ која била вршител на цивилните функции - преферираниот сојуз во меѓународната организација за непредвидливите ситуации.⁶³

Развојот на современиот свет не би можел да се замисли без постоење на меѓународни организации, коишто со нивното работење решаваат безброј важни прашања кои некогаш биле предмет на решавање со национална надлежност или предмет на билатералните односи меѓу две држави. Во современа смисла меѓународните организации како такви се појавуваат после Првата светска војна кога е формирана Лигата на народите. После Виенскиот конгрес од 1815 година што ја најавил новата ера на меѓународни организации, која и до денес е во пораст, покрај формирањето на меѓународни организации коишто се занимаваат со решавање прашања од глобален карактер, во пораст

---

⁶¹ Inis L. Claude (1988). *Power and International Relations*. New York: Random House.

⁶² Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

⁶³ Inis L. Claude. (1988). *Power and International Relations*, New York: Random House.

е и формирањето на регионални меѓународни организации.⁶⁴

Мултилатералната дипломатија во Обединетите нации како целина и во другите меѓународни организации придонела кон суштински напредок во контролата на вооружувањето, на трговијата и комерција, на здравството, на човековите права, на заштита на животната средина и другите општествено-економско-сфери. Во 1945 година, станало јасно дека одржувањето на мирот вклучува многу повеќе од: превентивна дипломатија, колективна безбедност или напори за колективна одбрана. Долготрајниот мир би морало да почива на многу пошироки основи од оние на колаборативните акции, особено кога станувало збор за општествено-политички прашања кои се централни за економијата и идентитетот. Било сфатено дека напредокот во разоружувањето и во контролата на вооружувањето, исто така, би бил одлучувачки фактор за зголемување на безбедноста наназад низ светот. Останува многу работи што треба да се направат, имајќи предвид дека овие прашања и понатаму се голем предизвик за дипломатите.⁶⁵

Мултилатералната дипломатија, исто така, била институционализирана во регионалните организации, Сојузот на југоисточните азиски народи (АСЕАН) и Организацијата на американските држави (ОАС). Сепак, посебно вреден за споменување бил степенот на напредокот постигнат во Европа од 1945 година - создавање на Советот на Европа, со цел да ја поддржува демократијата; Европската Унија (ЕУ) посветена на зајакнување на економските и политичките врски помеѓу нејзините членки и повремените состаноци, кои се одржувале во рамките на Конференцијата за европска безбедност и соработка (КЕБС), сега институционализирана како Организација за европска безбедност и соработка (ОБСЕ).

Меѓународните организации може да се формираат врз основа на постигнати договори и организирана соработка, внатре во самостојно институционализирани собири, може да поседуваат сопствен субјективитет, евентуално и меѓународно признаен субјективитет. Ваквите уставни поткрепени со меѓународни договори на ваквите организации им даваат правен темел за постоење и дејствување како меѓународни

---

⁶⁴ На Виенскиот конгрес во 1815 година се постигнал договор помеѓу петте велесили-Австрија, Франција, Прусија, Русија и Велика Британија, повремено да се состануваат, но не формирале никакво тело. Меѓународната комисија за Рајна од 1815, е првата меѓународна организација.

⁶⁵ Inis L. Claude, (1988). *Power and International Relations*. New York: Random House.

организации во остварување на нивните цели⁶⁶. Меѓународните организации се формираат со одредена политичка цел, која е фокусирана на одредена област, како стопанство, култура, воени интереси, научни, сообраќајни и други. Иако поделбата на меѓународните организации може да се врши по повеќе мерила, основната поделба на меѓународните организации се засновува на две основи. Меѓународните универзални организации настојуваат да ги опфатат сите држави во светот, како на пример Организацијата на Обединетите нации, специјализирани организации на ООН и некои други меѓународни организации, додека пак регионалните меѓународни организации опфаќаат одредени држави од одреден регион.⁶⁷

Краток преглед на тоа како Повелбата на ОН ја рефлектира теоријата за колективна безбедност може да фрли светлина врз тоа како принципите на ОН се разминуваат со целосната примена на оваа теорија. Првиот параграф од првиот член на Повелбата специфично вели дека главна цел на Организацијата е „да го одржува меѓународниот мир и безбедноста.“ За да ја исполни својата цел, Организацијата била овластена „да презема ефикасни колективни мерки за спречување и отстранување на заканите за мирот и за задушјување на акти на агресија или други нарушувања на мирот и да овозможи, со мирољубиви начини, во согласност со принципите на правдата и меѓународното право, приспособување или решавање на меѓународни спорови или ситуации кои би можеле да водат до нарушување на мирот“. Иако на Организацијата на ОН и е забрането да интервенира „во прашања кои, во суштина, се во рамките на јурисдикција на било која земја,“, истиот член вели дека овој принцип нема да и наштети на примената на мерките за извршување на Глава 7 од Повелбата⁶⁸. Главата 7 му давала на Советот за безбедност широкоопфатно овластување за да определи дали постои закана за мирот и да овласти привремени мерки (чл.40), санкции (чл.41) или употреба на сила (чл.42) со цел да се справи со таквата закана.

Повелбата, исто така, ги скицирала одредбите за воспоставување и функционирање на Комисијата за воен персонал (чл.47) која би се „состоела од началниците на штабовите

---

⁶⁶ Специјални организации на ООН се Меѓународна организација на трудот (ИЛО), Меѓународна организација за образование, наука и култура (УНЕСКО), Светска здравствена организација (СЗО) и др.

⁶⁷ Спогодбата ја потпишуваат со Економскиот и Социјалниот совет на ОН, до кој поднесуваат извештаи, а таа спогодба ја одобрува Генералниот совет на ОН.

⁶⁸ Inis L. Claude, (1988). *Power and International Relations*. New York: Random House.

на постојаните членки на Советот за безбедност или од нивни застапници.” Целта на Комисијата за воениот персонал била „да му дава совети и да му помага на Советот за безбедност за сите прашања поврзани со воените барања до Советот за безбедност за одржување на меѓународниот мир и безбедноста, за употреба и командување на силите ставени на неговото располагање, регулирање на вооружувањето и можно разоружување.”

Со цел за да се овозможи Организацијата на ОН да одговори разумно брзо на заканите за мирот, членот 45 ги повикувал земјите-членки веднаш да ги стават на располагање националните контингенти на военото воздухопловство за комбинирана меѓународна акција за извршување.” Сите овие одредби биле донесени со разбирање дека која било постојана членка би можела да стави вето против кое било дејство што требало да биде преземено во согласност со Глава 7. На тој начин, верзијата на ОН за колективна безбедност не предвидувала дека, колективно дејство ќе се користи за да се задуши каква било агресивна закана од страна на која било држава, против која било друга држава, каде било. Поточно, одредбата за вето била условена со целосно знаење, и со промислена намера, дека која било од големите сили може да го искористи ветото за да блокира колективна акција. Нејзиното вметнување претставувала декларација дека Обединетите нации нема да бидат вовлечени во каков било обид – веројатно однапред осуден на пропаст и да пропадне – за да го спроведат принципот на колективна безбедност против една голема сила.

Прашањето на хуманитарните одговорности на Генералното собрание на Организацијата на ОН претставува природно продолжение на Светскиот самит за општествен развој, одржан во 1997 година. Тоа, исто така, претставувало значаен и нов главен интерес на Советот за безбедност на Обединетите нации по Студената војна. Самитот на Совет за безбедност, во врска со трагедиите кои се ширеле уште од почетокот на 90-тите години од XX век во Авганистан, Ангола, Босна, Бурунди, Грузија, Хаити, Либан, Либерија, Руанда, Сомалија и на други места, почнале експлицитно да управуваат, во своите одлуки, на улогата на невладините актери во градење на мирот и вонредни состојби.

Одржувањето на мирот може да се сфати како проширување на колективните безбедносни мерки, со цел да се разрешат оние конфликти кои претставуваат закана за меѓународниот мир и безбедност, особено во областите каде што се случуваат конфликти.

Разрешувањето на конфликтите, преку инволвирање на други држави и невладини сектори, честопати се проекти што траеат најмалку неколку децении, особено кога територијалните спорови се поврзани со спротивставени национални, етнички или племенски интереси. Понекогаш она што најмногу може да се постигне со таквите конфликти е нивно смирување и спречување да станат насилни, како конструктивни чекори кои се преземале со цел за да се направен простор за разрешување на спорните и тешките прашува вклучени во конфликтот.⁶⁹

4.4. Превентивна дипломатија

Превентивната дипломатија (preventive diplomacy) е избегнување на кризи, постконфликтно градење на мирот и превенција од повторување. Иако во претходниот дел веќе детално стана збор за превентивната дипломатија, овде ќе ја погледнеме превентивната дипломатија од аспект на Обединетите нации. Во делот кој се однесува на превентивната дипломатија, беа опфатени клучните идеи во врска со употреба на превентивната дипломатија, содржани во Агендата за мир. Агендата за мир ги елаборира мерките за градење доверба, утврдување или наоѓање на факти, превентивна дипломатија и демилитаризирани зони. Извештајот покажува дека заедничката доверба и добрата вера се од суштинско значење за намалување на веројатноста за појава на конфликти меѓу државите. Систематската размена на воени мисии, формирање на регионални и субрегионални центри за намалување на ризици и аранжмани за слободен проток на информации, вклучувајќи го и следењето на регионалните договори за оружје, беа примери за мерки за градење на доверба.⁷⁰

Превентивната дипломатија има посебно место во современите меѓународни односи. Таа претставува активност која е тесно поврзана со мултилатералната дипломатија и која истовремено бара поврзување на различни надворешнополитички инструменти и методи. Постои дистинкција помеѓу превентивната дипломатија од останатите видови дипломатска акција, заради вклучувањето на: градењето на мирот (peacebuilding), одр-

---

⁶⁹ Inis L. Claude, (1988). *Power and International Relations*. New York: Random House.

⁷⁰ United Nations Intellectual History Project, (2008). *Preventive Diplomacy at the UN*. Library of Congress Cataloging in Publication Data, p. 52

жување на мирот (peacekeeping) и создавање мир (peacemaking).⁷¹

Превентивна дипломатија се однесува на дипломатска акција преземена да се спречат споровите да ескалира во конфликт и да се ограничи ширењето на конфликти кога ќе се појават. И покрај тоа што се спроведува во различни форми и форуми, јавни и приватни, најчестиот израз на превентивна дипломатија е резултат во работата на дипломатски претставници испратени во кризните области за да се поттикне дијалогот компромисот и мирното решение на тензиите. Превентивна дипломатија, исто така, може да опфати учеството на Советот за безбедност, генералниот секретар и другите чинители за да се обесхрабри употребата на насилство во критични моменти.

Крајот на идеолошкиот судир Исток-Запад донесе надежи дека ООН ќе стане решавач на меѓународните конфликти и вистински гарант на мирот, главно поради фактот што столбот на новата мировна политика на ОН и главен инструмент за вршењето на улогата на дипломатијата на организацијата во (решавањето на) регионалните конфликти, од крајот на Студената војна до денес, претставува „Агендата за мир“⁷² која ги вклучува следните механизми: превентивна дипломатија (preventive diplomacy), превентивно распоредување сили (preventive deployment), градење на мирот (peace-making), одржување на мирот (peacekeeping), наметнување на мирот (peace-enforcement), употреба на воена сила (use of military force), консолидација на мирот (post-conflict peace-building) и помагање при развој (development funding).

Превентивната дипломатија бара мерки за создавање доверба, а се потребни за рано предупредување врз основа на собирање на информации и неформално или формално утврдување на фактите, која исто така може да вклучи превентивно распоредување и, во некои ситуации, демилитаризираната зона. Ова значи дека со преземање на која било од овие активности, се пристапува кон спречување на насилство во зоната каде се очекува судирот или расте тензијата меѓу страните. Меѓусебна доверба и добра волја се неопходни за намалување на веројатноста за појава на конфликт меѓу државите. Систематска размена на воени мисии, формирање на регионални или субрегионални центри, намалување на ризикот, постапките за слободен проток на информации, вклучувајќи го и следењето на

---

⁷¹ Марина Митревска. (2011). Превентивната дипломатија: инструмент на меѓународни односи-основни теоретски аспекти, *Министерство за одбрана*, Скопје

⁷² Peck, C (1998) „Sustainable peace: the role of the UN and regional organizations in preventing conflict”: New

регионални договори за оружје, се позитивни примери кои треба да се следат и во иднина. Превентивните чекори мора да се засноваат врз навремено и точно познавање на фактите. Поради ова, извесно разбирање на развојот на настаните и глобалните трендови е задолжително. Подготвеноста да се преземе соодветно превентивно дејство е од суштинско значење. Со оглед на економските и социјалните корени на многу потенцијални конфликти, информациите кои се потребни од страна на Обединетите нации сега мора да ги опфатат и економските и социјалните трендови, како и политичките случувања што може да доведе до опасни тензии. Барањето на државите за испраќање на мисии на ОН за изнаоѓање на факти со своето присуство, треба да се сметаат како неопходни и да се применат без одлагање. Во прилог на прибирањето на информации за понатамошно дејствување и донесување одлуки, таквите мисии можат да помогнат во некои случаи да се смири спорот со самото присуство на мисијата.

Како резултат на тоа, една од покритичните современи концептуални одредници беше публикацијата објавена пет месеци по самитот на Советот за безбедност, на генералниот секретар на ОН Бутрос Бутрос-Гали, Агенда за мир: Превентивна дипломатија, градење и зачувување на мирот.⁷³ Во својот извештај, генералниот секретар напиша дека целите на ООН мора:

- „да бараат начини за идентификување на ситуации кои би можеле да предизвикаат конфликт во најраната можна фаза, и да се обидат преку дипломатија да се отстранат изворите на опасност пред истите да резултираат со насилство;

- Онаму каде избувнуваат конфликти, да се вклучат во одржување на мирот со цел да се решат прашањата кои доведуваат до конфликт;

- Преку одржување на мирот, да работат на зачувување на мирот, колку и да е крвко, каде борбите се запрени, и да помогнат во спроведување на договорите постигнати од страна на миротворците;

- Да се подготвени да помогнат во градење на мирот во различни контексти: обнова на институциите и инфраструктурата на земјите растргнати од страна на граѓанска војна и немири; како и за градење на врски од мирна заемна полза меѓу претходно завојуваните

York, Carnegie Corporation of New York.

⁷³ Бутрос Бутрос-Гали, Агенда за мир: превентивна дипломатија, градење и зачувување на мирот, Извештај на генералниот секретар согласно Изјавата од Самитот на Советот за безбедност од 31 јануари 1992

земји;

- И во најголема смисла, за третирање на најдлабоките причини на конфликтот: економски очај, социјална неправда и политичко угнетување...⁷⁴

Новиот капацитет на Советот за безбедност, предвиден со Агендата за мир, создаде значителна надеж во некои делови на ОН дека конечно организацијата ќе биде во можност да го развие концептот на колективна безбедност кој беше во долго мирување. Многу од државите кои беа ентузијастички во врска со проширувањето на моќта на Советот, не беа особено ентузијастички во прилог на превентивната дипломатија, бидејќи веруваа дека она што му е потребно на системот е покажување повеќе сила а превентивната дипломатија ја гледаа повеќе како мека опција и беа скептични околу нејзината ефикасност. Предлозите за брзо распоредување сили и зајакнување на капацитетите за одржување на мирот добија повеќе внимание отколку оние за превенција. Поддршка за превенцијата имаше од средно развиените земји кои сакаа да ја видат подобрена мировната, безбедносната и социјалната агенда, со цел утврдување на причините за конфликт и создавање институции и норми кои ќе ги постават темелите за трајна социјална правда. Во текот на неколку години, мировните операции на Организацијата повеќекратно се зголемија. Така, во 1987 година, беа преземени пет операции за одржување на мирот, со 10.000 војници и буџет од 230 милиони долари годишно.⁷⁵

Превентивна дипломатија може да се врши од страна на Генералниот секретар лично или преку висок кадар или специјализираните агенции и програми, од страна на Советот за безбедност или Генералното собрание, и со регионалните организации, во соработка со Обединетите нации. Трупите на ОН можат да бидат регрутирани од страна на Генералниот секретар и да се стават на располагање на Советот за безбедност. Превентивната дипломатија особено била важна за ОН во минатото, и несомнено ќе биде многу важна и во иднина.

Концептуалната еволуција ги поттикна државите и меѓународните актери како што се ОН да ги реорганизираат своите дипломатски процеси внатрешно и да ги координираат

година, A/47/277, S/24111, 17 јуни 1992 година.

⁷⁴ Бутрос Бутрос-Гали. (1992). Агенда за мир: превентивна дипломатија, градење и зачувување на мирот, Извештај на генералниот секретар согласно Изјавата од Самитот на Советот за безбедност од 31 јануари 1992 година, A/47/277, S/24111, 17 јуни 1992 година.

⁷⁵ Kval, Mellbye, Tranoy, (2006) „Политика и демократија”: Скопје, Феникс.

своите превентивни механизми едни со други. Случаите во кои превентивното делување не успеа да се материјализира ја мотивира меѓународната заедница да се вклучи во размената во однос на потребата за култура на акција и превенција наместо култура на реакција. Јасно е дека меѓународната заедница пред себе има долг пат во смисла на мобилизирањето на политичката волја, собирањето и анализата на податоци за конфликтите, и воспоставувањето на нови норми за водење на превентивна акција.

5. Мировни мисии

5.1 . Поим за мировни операции на ОН

Динамичните промени на физиономијата, интензитетот и начинот на реализација на мировните операции на ООН, влијаеле и на примената на теоријата на мировните операции, така што таа се менувала во зависност од временскиот период.⁷⁶ Мировните операции можат да се сфатат како инструмент или форма со коишто колективната безбедност се реализира и се изразува во меѓународната практика. Според аргументацијата на Јанушиќ мировните операции се често спомнувана активност на меѓународните политички и безбедносни организации. Тие се значајни затоа што земјите кој учествуваат во нив со свои воени, политички, стопански или други сили со тоа ја докажуваат својата посветеност на меѓународната безбедност, мирот и стабилноста. Мировните операции најчесто ги поврзуваме со Организацијата на Обединетите нации (ООН), иако таков вид дејствување на земји е познат уште пред Втората светска војна.

Под поимот мировни операции (Peace Operations) во најширока смисла на зборот, се поразбираат „сите облици на воени и невоени активности што се одвиваат во контекст на политички и дипломатски напори за воспоставување и зачувување на меѓународниот мир“⁷⁷.

Според Енциклопедијата за меѓународните операции за чување на мирот (Encyclopedia of International Peacekeeping Operations) операциите за зачувување на мирот се дефинирани како „операции што вклучуваат воен персонал, без користење на сила, превземени од страна на Обединетите нации за помош во одржувањето или, пак, враќањето на меѓународниот мир и безбедност во подрачјето каде што има конфликт”.

Мировните операции претставуваат збир на воени и невоени активности за воспоставување и зачувување на меѓународниот мир. За нив е карактеристично што имаат меѓународен мандат, по правило, од страна на меѓународната организација (најпосакувано да се воспоставени од страна на Советот за безбедност на Обединетите нации), и ги

---

⁷⁶ Милутиновиќ, С. (2007), Појам и класификација мировних операција Организација Ујединетих нација, *Војно дело*, бр. 1/2007, стр. 149

⁷⁷ Jelusic LJ. (2005). *Mirovne operacije in vlog Slovenije*, Fakultete družbene vede. Ljubljana стр. 11 (Преземено од Марина Митревска (2010). *Превентивна Дипломатија и мировни операции*, Филозофски факултет, Бомат графикс, Скопје).

спроведуваат меѓународни организации, со можно учество и на други регионални организации и институции, или, пак, ad hoc коалиции составени од сили од повеќе држави-членки на Обединетите нации. Мировните операции ги спроведуваат сили и персонал со повеќенационален состав и се одвиваат така за да предизвикаат што помалку штета и со примена на минимална сила.⁷⁸

Во ООН преовладува сфаќањето дека мировните операции се тие „во кои учествува воен персонал, со цел придонесување кон зачувување на меѓународниот мир и безбедност на подрачјата на судири. Операциите се доброволни и се темелат врз согласноста и соработката, целите не се постигнуваат со примена на сила. „Според аргументацијата на Гоулдинг (Goulding), мировните операции представуваат „теренски операции формирани од страна на ООН, во согласност со спротивставените страни и кои што треба да помогнат при надгледување и решавање на конфликтите меѓу нив. Станува збор за операции под раководство и надзор на ООН, при што трошоците ги покрива цело членство на Организацијата. Силите и средствата за операциите, земјите-членки ги даваат доброволно и истите дејствуваат непристрасно и со минимална примена на сила.⁷⁹

На процесот на конструирање и обликување на мировните операции, посебно влијание имале следниве фактори:

1. развој на системот на колективна безбедност;
2. развој на демократската свест и човековите права;
3. интересите на големите сили;
4. доктрините и стратегиите на развиените држави;
5. развој на воената мисла и можностите на армиите на развиените држави;
6. неопходноста од мултинационален и мултифункционален начин за решавање на споровите.⁸⁰

Развојот на системот на колективна безбедност, значајно влијае врз појавата и развојот на мировните операции, а актуелниот систем на колективна безбедност се заснова на овластувањата на Советот на безбедност да интервенира во случај на: опасност по

---

⁷⁸ Jelusic LJ. (2005). *Mirovne operacije in vlog Slovenije*, Fakultete družbene vede. Ljubljana str 11.

⁷⁹ Goulding M. (1993). The Evolution of United Nations Peacekeeping, *Internacional Affairs*, 69 (3), p. 455. (Преземено од Марина Митревска (2010). *Превентивна Дипломатија и мировни операции*, Филозофски факултет, Бомат графикс, Скопје).

⁸⁰ Милутиновиќ, С. (2007). Појам и класификација мировних операции Организација Ујединетих нација,

мирот, повреда на мирот или загрозување на човековите права и да примени принудни мерки заради спроведување на своите одлуки.⁸¹

Мировните сили на ОН никогаш не биле наменети да водат војни. Според тоа, тие најчесто биле мали, лесно вооружани контингенти, воено опремени само со најниските средства за одбрана на нивните позиции во случај на напади од кои било страници вклучени во конфликт. За време на Студената војна, мировните сили се состоеле од националните армии на неутралните држави или од армиите на државите кои не припаѓале на ниту една од двете спротивставени сојузи, честопати и со соодветно присуство на членките на НАТО и на Варшавскиот пакт во истата. Нивната цел била да го покажат на дело моралниот авторитет на нивните ставови како мировници во принцип прифатени од сите спротивставени страни. Како такви, тие не требало да се мешаат во тие конфликти, а уште помалку да застанат на некоја од спротивставените страни. Тие требало само да го набљудуваат одржувањето на мирот и да обезбедат минимално неопходно присуство кое како такво, би ги одвратило спротивните страни од намерата да користат сила едни против други.⁸²

Мировните операции опфаќаат три вида активности:

1. **подршка на дипломатијата,**
2. **одржување на мирот и**
3. **наметнување на мирот.**

Во зависност од моменталната состојба, се преземаат дел од овие активности заради постигнување на поставените цели. Значи, постојат мировни операции кои повеќе се служат со воени сили, а други со политички средства. Меѓутоа, треба да се прави јасна дистинкција помеѓу воените операции и мировните операции. Ваквото разликување е тешко да се направи во ситуации каде мировните операции се служат со употреба на воени средства. Лесно можат да се разграничат активностите на воените и мировните мисии кога ќе се согледаат целите на операцијата. Тоа значи дека кога една операција има за цел победа, пораз или уништување на непријателот, станува збор за воена операција. Од друга страна, во ситуација кога одредена операција нема именуван непријател и има за цел

Војно дело, бр. 1/2007

⁸¹ Милутиновиќ, С. (2007). Појам и класификација мировних операција Организација Ујединетих нација, *Војно дело*, бр. 1/200

создавање на поволни услови за мир и таа операција се води непристрасно и во согласност со страните во конфликтот, станува збор за мировна операција. Правната основа за примена на мировните операции кои се преземаат во согласност и непристрасност меѓу заинтересираните страни во конфликтот, стои во Повелбата на ОН.⁸²

5.2. Карактеристики на мировните операции

На равојот на мировните операции, како и на развојот на системот на колективна безбедност, значајно влијание имале два различни периоди во меѓународните односи. Тоа се карактеристики на мировните операции во периодот на Студената војна и мировни операции во периодот по Студената војна. Операциите кои се изведувале во периодот на Студената војна се познати како прва генерација мировни операции (традиционални мировни операции), а операциите по Студента војна се нарекувале втора генерација мировни операции.⁸⁴

Основни карактеристики на **првата генерација** на мировни операции се:

- 1) помеѓу страните во конфликтот мора да постои политички договор;
- 2) операциите за зачувување на мирот се неутрални;
- 3) страни во спорот се држави и влади, членки на ООН и нивниот суверенитет мора да се почитува;
- 4) воените сили се распоредени во зоната на сепарација, лесно се вооружени и употребата на сила е дозволена само во самоодбрана;
- 5) единиците, во главно, се од државите кои не се големи сили и
- 6) местото на мировните операции е привремено и тоа мора да овозможи со дипломатски напори да се најде конечно решение за настанатиот конфликт.⁸⁵

---

⁸² Inis L. Claude. (1988). *Power and International Relations*, New York: Random House.

⁸³ Василевски, В. (2002). *Меѓународно хуманитарно право во вооружени судири*, „2-ри Август С“- Штип

⁸⁴ Милутиновиќ, С. (2007), Појам и класификација мировних операција Организација Ујединетих нација, *Војно дело*, бр. 1/2007

⁸⁵ Sokalski, H. (2003). *An Ounce of Prevention: Macedonia and the UN Experience in Preventive Diplomacy*.

Основни карактеристики на **втората генерација** мировни операции се:

- 1) станува збор за цивилни операции со цивилни и воени компоненти кои блиску соработуваат и имаат заедничка цел;
- 2) целта на втората генерација мировни операции е воспоставување самоодржлив мир;
- 3) цивилната компонента е составена од транзициона влада, меѓународна организација, владини и невладини агенции и полициски сили;
- 4) конфликтот се води внатре во суверената земја;
- 5) наметнување на концепцијата на НАТО за спроведување на мировните операции;
- 6) силите кои учествуваат и нивната опременост е иста како и кај изведување на класични борбени дејствија. Во структурата на меѓународните трупи вградени се: авијација, морнарица, тешко вооружување и единици наменети за цивилно-воена соработка;
- 7) цел на ангажираните воени сили е заштита на просторот на кој цивилните организации и институции градат систем на демократски институции;
- 8) сите ангажирани компоненти се активни и мобилни во текот на спроведување на планираните активности, кои ги спроведуваат непосредно на терен, на основа на непосреден контакт со најодговорните лица.⁸⁶

5.3. Класификација на мировните операции

Споменавме дека во мировните операции се вклучени три вида активности: поддршка на дипломатијата, одржување на мирот и наметнување на мирот. Не треба да значи дека тоа се активности кои се дадени еднаш засекогаш. Напротив, на мировните операции или сили не може да се гледа како на статичен концепт, бидејќи постојат толку мировни операции, колку што постојат видови конфликти.⁸⁷

Endowment of the United States Institute of Peace.

⁸⁶ Sokalski, H. (2003). *An Ounce of Prevention: Macedonia and the UN Experience in Preventive Diplomacy*. Endowment of the United States Institute of Peace.

Бутрос Гали мировните операции ги класифицира врз основа на различни критериуми, и тоа:

- ✓ критериум на ангажирани сили,
- ✓ критериумот за начинот на ангажирање,
- ✓ целите на мировните операции како критериум и
- ✓ критериумот за употреба на оружје.

Со цел да се унапредат активностите кои можат да придонесат за мир во светот, Генералниот секретар на ОН востановил повеќе категории на активности.

Категории, кои ги одржуваат комплексните активности на ОН и упатуваат на начините на кои ОН можат да ги остварат целите на Повелбата, се: превентивна дипломатија, воспоставување на мирот, одржување на мирот, наметнување на мирот, градење на мирот, санкции и разоружување.

Во член 1 од Повелбата на ОН се застапени нејзините цели:

1. Да го одржат меѓународниот мир и безбедност, и за таа цел: да преземаат ефикасни колективни мерки за спречување и отстранување на заканите по мирот и, заради спречување на акти на агресија или други нарушувања на мирот, да постигнат, со мирни средства и во согласност со начелата на правдата и меѓународното право регулирање и решавање на меѓународните спорови или ситуации што би можеле да доведат до нарушување на мирот.

2. Да развијат пријателски односи меѓу нациите, засновани врз почитување на начелата на рамноправност и самоопределување на народите, како и да преземат други соодветни мерки со цел да се зацврсти мирот во светот.

3. Да остваруваат меѓународна соработка при решавање на меѓународните проблеми од економски, социјален, културен и хуманитарен карактер, како и преку поттикнување и развивање на почитувањето на човековите права и основните слободи за сите, без оглед на раса, пол, јазик или вера.

4. Да бидат центар во кој што ќе се усогласат постапките на нациите насочени кон постигнување на овие заеднички цели.

---

⁸⁷ United Nations Military Observers, (1995). *Handbook, Department of Peace-keeping*, New York, p. 4-5

Преку Повелбата на ОН и доктринарните погледи на земјите-членки на НАТО, се доаѓа до поделба на мировните мисии, која ја отсликува современата ситуација, т.е. направена е класификација според обликот на мировните операции, со јасно дефинирани оперативни задачи според интензитетот на вооружениот судир. Според таа класификација, постојат повеќе видови мировни операции:

- спречување на конфликти;
- воспоставување на мирот;
- зачувување на мирот;
- наметнување на мирот и
- пост-конфликтно градење на мирот.⁸⁸

5.4. Клучни прашања за мировните операции на ОН

Неколку мировни операции на ОН функционираат во средини каде што терористичките групи се присутни или регрутираат и наоѓаат поддршка, но овие операции се разликуваат во однос на нивниот мандат, нивните ресурси, големината на нивното присуство на терен во земјата и нивните цивилни и униформирани капацитети. Овие разлики може да доведат до различен пристап кон Справување со тероризам (Counter-terrorism KT) и План за справување со насилен екстремизам (Plan for Countering violent extremism-P / CVE). Мировните операции на ООН кои работат во комплексни безбедносни средини може да се стават во четири широки категории:

1. **Ограничени специјални политички мисии:** Тие вклучуваат специјални претставници и мали политички канцеларии во земјата, како што се оние во Либија, Сирија и Јемен. Нивното присуство во државни безбедносни услови е дозволено и ограничено на главниот град и е фокусирано исклучиво за поддршка на политичките процеси или преговори, без униформирано присуство или програмски активности.
2. **Посебни политички мисии со средна големина:** Овие мисии имаат теренски канцеларии надвор од главниот град кои спроведуваат или поддржуваат ограничени

---

⁸⁸ Милутиновић, С. (2007), Појам и класификација мировних операција Организација Ујединетих нација,

програмски активности, вклучително во областите на владеењето на правото, безбедноста, човековите права и локалното помирување. Примери се операциите во Авганистан, Ирак и Сомалија. Заради заштита, тие ги користат малите единици за заштита на ООН. Операциите во Авганистан и Сомалија, исто така, функционираат заедно со паралелните меѓународни воени сили што не се членки на ООН (НАТО и Африканската унија, соодветно).

3. **Мали мировни мисии на ООН:** Овие мисии имаат ограничен број униформирани воени лица, како што се операциите во Голанските височини, Косово и Западна Сахара.
4. **Големи мировни мисии на ООН:** Ова се мисии како операцијата за стабилизација во Мали, која вклучува повеќе од 10.000 униформирани воени и полициски службеници и над 700 меѓународни цивилни лица. Мисијата во Мали вработува околу ист број на локален персонал низ целата земја и е задолжена да го поддржува политичкиот процес и проширувањето на државната власт, да спроведува голем број задачи за стабилизација поврзани со безбедноста, да ги следи човековите права и да ги надгледува различните капацитети градење и програмски активности.

Мандати

Резолуциите на Советот за безбедност утврдиле мандати и задачи на мисијата, кои се централна референтна точка за лидерите на мисијата. Голем број испитаници забележале дека отсуството на споменување на тероризам или насилан екстремизам во мандатите на мисијата ја ограничувало иницијативата и меѓусекторската соработка во овие области. Иако прашањето за спречување на тероризмот не е ново за агендата на Советот за безбедност, само еден мандат на мисија го споменува спречувањето на тероризмот, а тоа е во контекст на скратување на ширењето на оружјето во Сахел (Резолуција на Советот за безбедност 2017 за Либија)⁸⁹. Дури и во Мали и во Сомалија, каде што владите домаќини се спротивставиле на назначените терористички групи како клучен приоритет и ги повикале ООН да ги поддржат, мисиите немаат експлицитна одредба за решавање на овие

Војно дело, бр. 1/2007, стр. 157

⁸⁹ Naureen Chowdhury Fink. (2012). "Preventing Terrorism and Conflict in Libya: An Innovative Role for the United Nations?" *The Sentinel* 5, no. 2, достапно на: www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2012/02/CTCSentinel-Vol5Iss22.pdf.

предизвици, или директно или преку поддршка на капацитетите и напорите на владата на земјата.⁹⁰ Меѓутоа, други испитаници тврделе дека мандатите можеле да се толкуваат така што голем број активности поврзани со Р / CVE спаѓаат во редовни активности на мисијата. Некои активности кои се специфични за Р / CVE можеле да бидат под пошироки рубрики за намалување на стабилизацијата и насилството или институционална поддршка и развој на капацитетите, но може конкретно да се насочат кон целите на Р / CVE. Некои, исто така, изразиле загриженост дека едноставното додавање на КТ или Р / CVE на веќе оптоварените мандати како на "божиќна елка" ја отежнуваат способноста на мисиите ефикасно да ги извршуваат своите задачи, и непотребно ги пренасочуваат ограничени ресурси, имаат несакани последици, како што е ставање на персоналот на мисијата и заедниците на поголем ризик. Многумина, исто така, се плашат дека интегрирањето на фокусот на КТ и П / КВ во мандати на мисијата би можело да го "исцели кислородот" од стратегиите што ја водат работата на мисијата, што треба да остане прво и основно со политички предзнак. Исто така, постојат стравувања дека, како резултат на таквите експлицитни мандати на КТ и П / КВВ, владите домаќини и партнерите од земјите-членки би можеле да очекуваат мисијата да ги преземе овие како примарни функции наместо националните власти. Други изразиле загриженост дека, отсуствувајќи ја пошироката база на докази за ефикасноста на Р / CVE програмирањето, таквите активности од страна на мисиите ќе останат експериментални, со ризици кои би можеле да ги надминат придобивките.⁹¹

Непосредност

Имајќи ја предвид критичната улога на многу мировни операции на ООН во решавањето на насилниот конфликт и унапредувањето на мировните договори, непристрасноста се покажала како значајно прашање во дискусиите за КТ и Р / CVE. Голем број испитаници изразиле сериозна загриженост дека тесната асоцијација на мисиите на ОН со КТ и Р / CVE, која инхерентно значи да се "заземат страни" во конфликт,

---

⁹⁰ Discussions with senior mission officials, New York, February 2016.

⁹¹ Peter Romaniuk. (2015). "Does CVE Work? Lessons Learned from the Global Effort to Counter Violent Extremism," Global Center on Cooperative Security, достапно на: www.globalcenter.org/wp-

би ја загрозила непристрасноста, без разлика дали од хуманитарен, политички или безбедносен аспект. Антитероризмот може да го затвори просторот за дијалог со вооружените актери, што е од суштинско значење за основната работа на ООН, политичките резолуции и функциите на добрите услуги на ОН. За персоналот на ОН е неопходно да ја задржи способноста да "зборуваат со секого", вклучувајќи ги и групите што владата домаќин или клучните сили може да ги означат како "терористи". Навистина, оваа способност била посочена како основна компаративна предност и клучна алатка на светското тело. Извештајот од 2014 година, исто така, го истакнал овој предизвик, истакнувајќи дека високите официјални претставници на ОН се обесхрабрани да го осудат Ал-Шабаб во Сомалија поради страв од негативно влијание врз просторот за хуманитарна акција кои заземаат страни во конфликтот. Во исто време било забележано дека отфрлањето на насилните екстремистички групи на меѓународниот систем и нормите како и нивниот фокус на трансформирање на меѓународниот систем, туку за негово заменување со нешто поинакво (особено во случајот со ИСИС), го прават тоа особен предизвик за меѓународните актери да влезат во дијалог со нив.⁹² Неодамнешениот извештај од Американскиот Институт за мир истакнал дека, иако дијалогот може да послужи како важна алатка за ублажување на кризата, "условите за успешна превенција на злосторствата преку дијалог со насилни екстремистички групи ретко се во сила. "Исто така, се забележува и ризикот од ангажирање со такви групи, кои би можеле да го манипулираат дијалогот за да купат време за планирање на нападите.⁹³ Голем број ангажирани од персоналот на ОН посочиле дека наметнувањето на санкции и назначувањето на групи како "терористи" автоматски ќе ги намалат можностите за дијалог и преговори. Покрај тоа, додека наведувањето групи како "терористи" им забранува да добијат финансиска и материјална поддршка и им забранува на своите членови да патуваат, но тоа не ги спречува ОН да се сретнат со нив, дури и ако не се наоѓаат на иста преговарачка маса. Перцепцијата за непристрасност исто така зависи од кој агол операциите на ОН се разгледува. За мисиите кои се фокусирани на непосредните последици од конфликтот или

[content/uploads/2015/09/Does-CVE-Work_2015.pdf](#) .

⁹² Artiñano et al., (2014) "Adapting and Evolving: The Implications of Transnational Terrorism for UN Field Missions," Princeton University, p. 25.

⁹³ Sofia Sebastián and Jonas Claes. (2016). "Atrocity Prevention through Dialogue: Challenges in Dealing with Violent Extremist Organizations," US Institute of Peace, достапно на:

политичките преговори за мир, дискусијата за тероризмот и насилниот екстремизам би можеле сериозно да ја компромитираат непристрасноста што тие ја бараат. Во мисиите задолжени за поддршка на владата домаќин или мировниот договор, ООН веќе се смета за пристрасна кон една или повеќе страни. Покрај тоа, во унапредувањето на нормите како што се човековите права, родовата рамноправност, плурализмот, толеранцијата и принципите зацртани во целите на одржливиот развој, ОН има јасна агенда.⁹⁴

Земја- домаќин

Зависноста на мисиите од согласност од земјата-домаќин ги прави приоритетите и интересите на владата домаќин како клучни фактори кои влијаат врз тоа дали и како ОН би можеле да преземат активности на Р / CVE во контекст на мировните операции. Додека управувањето со согласност на владата - домаќин со текот на времето е предизвик за секоја мировна операција на ОН, присуството на терористичките групи во земјата создава дополнителни пречки. Улогата на државата често се истакнува во наративите за радикализација, со нарушувања на човековите права и негативните интеракции со полицијата или другите државни органи кои често ги влошуваат жалбите околу управувањето, маргинализацијата или несигурноста.⁹⁵ ООН во некои случаи се обидела да ја искористи својата Политика на анализа на човековите права за спречување на државните и регионалните безбедносни сили да извршат сериозни прекршувања на меѓународното право во спроведувањето на антитерористичките операции. Сепак, оваа политика важи само кога ООН ги поддржува овие безбедносни сили, па националните операции за борба против тероризмот честопати се надвор од оваа рамка. Многу од владите - домаќини го подржале градењето на капацитетите во борбата против тероризмот за нивните безбедносни сили и институции. Сепак, тие можат да бидат помалку рецептивни за активностите на Р / CVE, кои откриваат недостатоците во управувањето или на прекршувањата на човековите права извршени од страна на нивните безбедносни сили во

---

www.usip.org/publications/2016/08/30/atrocities-prevention-through-dialogue.

⁹⁴ Clive Leviev-Sawyer. (2011). "‘New Age of Responsibility’ Against Human Rights Violations, UN Chief Says," *Sofia Echo*, достапно на: http://sofiaecho.com/2011/05/06/1085646_new-age-of-responsibility-against-human-rights-violations-un-chief-says.

⁹⁵ US Agency for International Development. (2009). Guide to the Drivers of Violent Extremism, достапно на:

име на контратероризам.⁹⁶ Некои испитаници изразиле загриженост дека Р / CVE ги стигматизира заедниците како "изложени на ризик" или "ранливи" на тероризмот. Во отсуство на јасна дефиниција за "насилен екстремизам", таа тогаш може да послужи како база за земјите-домаќини да користат присилни инструменти против противниците.⁹⁷ Друга загриженост била дека недостигот на капацитети и ресурси на учесниците на ОН ја попречува нивната способност да ги исполни очекувањата поставени од страна на земјите-домаќини кои им даваат приоритет на напорите за КТ и Р / CVE, како што е Сомалија.⁹⁸

Безбедност и сигурност

Поврзани со загриженоста во врска со способноста на ОН да вршат хуманитарни преговори е загриженоста за безбедноста и сигурноста на персоналот на ОН и операциите, доколку мисиите се отворено поврзани со КТ и Р / CVE. Мисиите во контекстите како Мали и Сомалија го почувствувале влијанието на зголемените ризици за безбедноста на вработените, вклучувајќи ја и "бункеризацијата" на мисиите, при што персоналот бил принуден да го ограничи движењето на својот персонал. Ваквите безбедносни ризици, како резултат на ограничениот надворешен ангажман и неможноста да се изградат цврсти односи со заедницата, наводно, ја намалиле жалбата на таквите мисии на квалификуван персонал.⁹⁹ Напротив, една од силните страни на Мисијата за помош на ОН во Авганистан (UNAMA) - најголема специјална политичка мисија - е дека во голема мера се смета за непристрасна, вклучително и од страна на Талибанците, кои не се насочени директно кон ОН. Ова е делумно поради хуманитарната работа на UNAMA и следењето на цивилните жртви, што му овозможиле да се дистанцира од паралелната операција на НАТО.¹⁰⁰

---

http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pnadt978.pdf.

⁹⁶ Naureen Chowdhury Fink and Alistair Millar. (2016). "Blue Sky III—Taking UN Counterterrorism Efforts in the Next Decade from Plans to Action," Global Center on Cooperative Security.

⁹⁷ Naz K. Modirzadeh. (2016). "If It's Broke, Don't Make It Worse: A Critique of the U.N. Secretary-General's Plan of Action to Prevent Violent Extremism," *Lawfare blog*, достапно на: www.lawfareblog.com/if-its-broke-dontmake-it-worse-critique-un-secretary-generals-plan-action-prevent-violent-extremism; and Richard Atwood. (2016). "The Dangers Lurking in the U.N.'s Plan to Prevent Violent Extremism," *Reuters*, достапно на: <http://blogs.reuters.com/great-debate/2016/02/07/why-is-the-wolf-so-big-and-bad/>.

⁹⁸ Discussions with UNDP officials, New York and Oslo, spring 2016.

⁹⁹ International Peace Institute. (2016) Roundtable discussion, New York.

¹⁰⁰ UNAMA was initially established by UN Security Council Resolution 1401 in March 2002. Resolution 2210 (2015) calls for UNAMA and its special representative of the secretary-general to promote more coherent

Доколку ООН биде повеќе насочена поради нејзината поврзаност со напорите за борба против тероризмот, ова ќе претставува дополнителен предизвик за способноста на мисиите да го исполнат мандатот за "заштита на цивилите". Некои од испитаниците тврделе дека таквите мандати споделуваат многу заеднички цели со напорите на Р / CVE, нагласувајќи го дијалогот и ангажманот, одговорите на воените и полициските операции и активностите за создавање на услови за заштита на животната средина.¹⁰¹ Како што еден официјален претставник прашал: "Како можеме да бидеме сигурни дека ако ОН се смета за антитерористички актер, дека тоа нема да претставува закана за самите луѓе што треба да ги заштити?"¹⁰² Овој ризик е особено висок кога локалните актери ја сметаат мисијата на ОН за сојузник на меѓународни сили за контратероризам или национални безбедносни сили што можеби не ги сметаат за легитимни или добредојдени. Иако некои гледаат на Р / CVE како програми наменети за спречување на регрутирањето и намалување на поддршката за насилниот екстремизам како „меки“ мерки, тие можат да создадат „тешки“ реакции од групите кои ги гледаат како обиди да ја поткопаат нивната моќ или влијание. Затоа е важно за мисиите да размислат како се презентираат таквите програми. Во исто време, ако напорите за Р / CVE се ефективни, тие ќе го поттикнат гневот на терористички групи, без оглед на применетата терминологија. Можно е некои мисии да не се сметаат за неутрални - и поради тоа се насочени - поради нивниот мандат да ја поддржат владата - домаќин и нивната поврзаност со Обединетите нации. Мисиите на ОН во Ирак, Мали, Нигерија, Сомалија и други места веќе некое време се насочени кон групи кои традиционално не се сметаат за насилни екстремисти. Ова го покренува прашањето дали одредени партии целосно ја отфрлиле идејата за непристрасност поврзана со синото знаме или дали има уште некои, дури и во најекстремните групи, кои се подготвени да ја почитуваат оваа идеја во замена за нивната хуманитарна улога.

---

support by the international community to the government of Afghanistan's development and governance priorities. UNAMA maintains a permanent field presence in twelve provinces across Afghanistan and liaison offices in Islamabad, Pakistan, and Tehran, Iran. In 2016, staff numbers are expected to stand at 376 international staff, 1,163 national staff, and 79 UN volunteers.

¹⁰¹ UN Department of Peacekeeping Operations and Department of Field Support. (2015). *The Protection of Civilians in United Nations Peacekeeping*, достапно на: www.futurepeaceops.org/wp-content/uploads/2016/01/2015-07-Policy-on-PoC-in-Peacekeeping-Operations.pdf.

Ресурси, капацитети и експертиза

Ограничените специјални политички мисии и малите мисии за набљудување на мирот особено се соочувале со предизвикот на ограничени ресурси и капацитети, особено надвор од главниот град. Додека главниот фокус на специјалните политички мисии бил за политичка поддршка и добри услуги, малите мисии за набљудување на мирот се концентрирале во најголем дел врз мониторингот за прекилот на огнот. Постои загриженост дека проширувањето на нивниот мандат за вклучување на Р / CVE можело да ги пренасочи веќе ограничените ресурси за ангажирање во области кои, поради горенаведените причини, може да ја компромитираат мисијата. Некои официјални претставници на ОН веќе се сомневаат дали мисиите можеле да го извршат својот мандат кога ресурсите се пренасочени кон заштита на персоналот кој треба да „остане и испорача“ во опасни средини.¹⁰³ Се сметало дека зголемените ресурси на повеќето мисии ги ограничувале нивните аналитички капацитети за да ги идентификуваат и оценат заканите од тероризам и насилен екстремизам. Со оглед на природата на конфликтот на места како што се Либија, Мали и Сомалија, подобро разбирање и анализа на состојбите, особено во однос на степенот за насилниот екстремизам –како водич за конфликт и несигурност ќе биде клучно за обезбедување на ефективност на мисијата. Голем број испитаници ја покренале поентата дека политичката резолуција на тековниот конфликт е клучна за задушување на бранот на тероризмот и насилниот екстремизам, како што се во Јемен и во Сомалија; тековните долготрајни конфликти создавале плодна почва за терористички групи за да ги искористат неправдите и да ја поттикнат поддршката.¹⁰⁴ Како резултат на тоа, еден од предизвиците означени од страна на неколку соговорници е дека за да се направи разлика, Р / CVE не може да се перцепира во изолација од остатокот на активностите на мисијата. Треба да биде дел од сеопфатна стратегија на мисијата која е водена од јасна теорија на промени и соодветно да се финансира. Ниту, пак, може да се сфати како едноставно ребрендирање на постојните проекти, дали на проектите со брз

---

¹⁰² Discussion with senior UN official. (June 2015). New York, USA.

¹⁰³ For instance, an estimated 40 percent of UNAMA's costs are security-related, and the budgets and design of peace operations have not been adjusted to reflect these additional safety and security considerations. Senior UN official, roundtable discussion, International Peace Institute, February 11, 2016.

¹⁰⁴ Discussions with senior UN officials, New York, February–March 2016; International Crisis Group, “Exploiting

резултат, или цивилно-воените проекти, или развој на проекти кои се преземени од страна на тимот на ОН во државата. Но, ако постоечките планови за стабилизација на мисијата на ОН не доведат до поголема стабилност, ОН, исто така, треба да се запраша што може да се направи поинаку и дали размислува за Р / CVE дали може да помогнат да станат повеќе стратешки во својот пристап. Таквото советување може да се направи од далечина (политичко, правно и практично упатство од седиштето), преку експерти во рамките на мисијата, или преку усвојување на приод за вклучување на главните политики кој ги сензибилизираат клучните делови и персоналот на ова прашање. Меѓутоа, тенденцијата е ОН да креираат советнички позиции во рамките на мисиите за решавање на нови проблеми (на пример, полот, жените, детската заштита) или, во некои случаи, да создадат цели нови делови. Додавањето на слоеви на бирократијата на овој начин не секогаш гарантира дека прашањата се навистина насочени или приоритизирани во рамките на мисијата. Дополнителен предизвик е тоа што мисиите на ОН во тој момент не биле добро опремени за спроведување на проекти, особено оние кои не се чувствителни на Р / CVE-кои барале акција за рано предупредување и анализа, тесно следење и евалуација, и што е најважно, локална сопственост. Мисиите не биле дизајнирани за брзо и ефикасно управување со проекти, а правилата на ОН не ја поттикнуваат локалната сопственост. Правилата и процедурите за набавки на ОН се долги и оптоварувачки, што често создава непотребни одложувања во спроведувањето на проектите, без разлика дали нивното финансирање доаѓа од проценетите придонеси (како за програмите за разоружување, демобилизација и реинтеграција), фондови за доверба (преку кои донаторите придонесуваат) или проекти за влијание (мали проекти, проекти со ниски трошоци кои се спроведуваат од делот за граѓански прашања за да се изгради доверба во мисијата) или Фондот за градење на мирот.

5.5. Мировни операции на ОН-спроведување на контра-тероризам и справување со насилан екстремизам

Употребата на мировни операции на ОН во земјите каде што не постои мир, но каде што тероризмот и насилниот екстремизам се дел од заканата, претставуваат сложен предизвик за системот на ОН, земјите-членки и националните и локалните партнери. Од единаесетте земји што најмногу се погодени од тероризмот на глобално ниво, седум моментно се домаќини на мировните операции на ОН. Овие операции на ОН се движат од мали политички мисии во Авганистан, Ирак, Либија, Сомалија, Сирија и Јемен до поголеми мировни операции во Либан и Мали.¹⁰⁵ Некои од овие теренски мисии делуваат паралелно со националните или регионалните сили со мандат за борба против тероризмот.

До денес, дискурсот меѓу експертите и креаторите на политиката на високо ниво е тесно фокусиран на тоа дали мировните операции можат да спроведат операции за контратероризам (т.е. традиционални воени и пристапи за спроведување на законот) и дали Советот за безбедност еден ден ќе побара од мировниците да се борат со терористите.¹⁰⁶ Сепак, Извештајот за иднината објавен во 2014 година ги истакнал критичните предизвици со кои се соочуваат мисиите на ОН во врска со транснационалните и неконвенционални закани како што се тероризмот. Тие вклучуваат:

- Недостаток на информации и анализи во реално време;
- Сложената политичка природа на транснационалните терористички мрежи, особено оние кои се идеолошки спротивни на ОН; и
- Недостатокот на регионални пристапи за прекугранични предизвици, што ја попречува способноста на ОН да се прилагоди на оваа закана.¹⁰⁷

Од овој извештај, недостасуваат истражувања за пошироките политички и практични предизвици, можности и ризици со кои се соочуваат мировните операции на ОН во комплексни безбедносни средини. Мировните операции сè повеќе се соочуваат со

---

¹⁰⁵ Seth G. Jones. (2014). *A Persistent Threat: The Evolution of al Qa'ida and Other Salafi Jihadists*, RAND Corporation, достапно на: www.rand.org/pubs/research_reports/RR637.html.

¹⁰⁶ Richard Gowan. (2015). "Can U.N. Peacekeepers Fight Terrorists?" *Brookings Institution*, достапно на: www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2015/06/30/can-u-n-peacekeepers-fight-terrorists/.

¹⁰⁷ Mauricio Artíñano et al.. (2014). *"Adapting and Evolving: The Implications of Transnational Terrorism for UN Field Missions,"* Princeton University, достапно на: https://www.princeton.edu/sites/default/files/content/docs/591c_Adapting_and_Evolving_The_Implications_of_

мешавина од политички вооружени групи и воени сили во контексти каде што се распространети криминалот, тероризмот и насилниот екстремизам, а земјите домаќини се соочуваат со длабоки легитимни кризи. Во светло на фокусирањето на спречување и борба против насилниот екстремизам и развој на оперативни закани, потребата да се решат овие прашања постанале итни. Како што истакнал генералниот секретар на ОН за мировни операции, Херве Ладсоус, "Не може да се негира дека групите со екстремистички ставови се новите феномени кои се појавуваат", па оттука и потребата да се "развијат креативни пристапи за решавање на овие вооружени групи без да се загрозат доктринарните основи на нашата работа".¹⁰⁸ Целите за зајакнување на институциите, градење на капацитети и ангажирање на заедниците за да се изгради отпорност кон екстремизмот, усогласување со целите на многу мировни операции на ОН кои имаат мандат за спречување на нестабилноста, промовирање на добро владеење и одржување на мирот. Со оглед на тоа што тековните конфликти обезбедуваат поволно опкружување за појава и ширење на насилни екстремистички групи, овие цели на мировните операции на ОН се особено релевантни.¹⁰⁹ Одрazuвајќи го ова гледиште, во изминатите неколку години се појавиле бројни превентивни политики и програми, кои колективно се нарекуваа борба против насилниот екстремизам (CVE). Агендата на CVE постепено се придвижува нагоре, од својот почетен фокус на лица кои веќе се радикализирани (т.е. симптоми) кон посеопфатно фокусирање на раната интервенција. Овој документ ја користи "P / CVE" за да го опфати опсегот на превентивните интервенции кои се вградени во овие пристапи, комбинирајќи ја терминологијата што во моментот се користат од различни држави и практичари.¹¹⁰ Како што мировните операции на ОН се сè повеќе се задолжени за спроведување на мандати во сложени закани за закани каде што можат да се соочат тероризмот, од клучно значење е да се развие посуптилно разбирање на можностите и ризиците поврзани со актуелните напори за "интегрирање на спречувањето на насилниот екстремизам во релевантни активности на мировните операции на ОН и на специјалните политички мисии во

Transnational_Terrorism.pdf.

¹⁰⁸ Hervé Ladsous. (2016). Statement to the Special Committee on Peacekeeping Operations, February 19.

¹⁰⁹ International Crisis Group. (2016). "Exploiting Disorder: Al-Qaeda and the Islamic State," достапно на: www.crisisgroup.org/global/exploiting-disorder-al-qaeda-and-islamic-state.

¹¹⁰ J. M. Berger. (2016). "Making CVE Work: A Focused Approach Based on Process Disruption," International Centre for CounterTerrorism, достапно на: <http://icct.nl/wp-content/uploads/2016/05/J.-M.-Berger-Making-CVE-Work-A-Focused-Approach-Based-on-Process-Disruption-.pdf>.

согласност со нивните мандати".¹¹¹ Сепак и покрај бројните напори за зголемување на капацитетот на ОН за справување со тероризмот, остануваат празнини помеѓу научените лекции и практиките на теренот - политиките и насоките во седиштето на ОН во Њујорк. Во однос на интензивната активност од 2001 година и развојот на значителна архитектонска рамка, работата на ОН за борба против тероризмот и Р / CVE еволуирала во голема мера изолирана од нејзината поширока мировна и безбедносна работа, а особено од мировните операции на ОН. Оттука, и покрај неодамнешните напори на Генералното собрание и Советот за безбедност да се интегрираат Р / CVE во некои од активностите на ООН, овие напори остануваат спорни и затоа се ограничени. Притисокот за интегриран пристап (како што се гледа во Планот за акција на Генералниот секретар за спречување на насилен екстремизам), предизвикал загриженост на тактички и стратешки нивоа за тоа како таков пристап може да влијае на начинот на кој ОН презема мировни операции во иднина и како ова може да влијае на населението кое е овластено да го заштити.

Јаз помеѓу политиката и практиката

Термините контратероризам (КТ) и борбата против насилниот екстремизам (КВВ) често се користеа наизменично, што резултирало со недостиг на разлика помеѓу двата пристапи. Како резултат на тоа, дискурсот на позитивните и негативните аспекти е анализиран целосно и во голема мера е непродуктивен.

Терминот контратероризам е поврзан со традиционалните спроведување на законот или воените одговори кои се фокусираат на реактивни мерки наменети за задржување, сузбивање или неутрализирање на заканата.

Компаративно, поимот справување со насилен екстремизам (CVE) е поврзан со поширок спектар на политики, програми и интервенции дизајнирани да ги спречат лицата, заедниците или вооружените групи да се вклучат во насилство поврзано со радикални политички, социјални, културни и верски идеологии. Во последниве години, агендата на CVE ја нагласи потребата за проактивни превентивни пристапи кои повеќе се фокусираат

---

¹¹¹ United Nations. (2015). Plan of Action to Prevent Violent Extremism, UN Doc. A/70/674, December 24, par. 58 (b).

на факторите што ги водат поединците и групите кон насилство.¹¹² За некои креатори на политиката и практичарите, CVE е само една компонента од пошироките антитерористички напори; за други, тоа е се поголем самостоен обид за интегрирање на научените лекции и искуства од справување со современиот транснационален тероризам во низа области, вклучувајќи го и развојот, градењето на мирот и стратешките комуникации.

Загрозување на пристапите

Актуелниот обид за "интегрирање на спречувањето на насилниот екстремизам во релевантните активности на мировните операции на ОН и на специјалните политички мисии во согласност со нивните мандати" се темели на верувањето дека современиот тероризам претставува квалитативно нов предизвик за Обединетите нации и земјите-членки - неопходно да ги споделуваат сите претставници на персоналот на ОН и владата. Овој извештај тврди дека заканата што денес ја претставуваат терористичките групи е навистина различна од онаа поставена од "традиционалните" конфликти.

Прво, терористичките групи имаат "транснационална" димензија, со групи како Ал-Каида и ИСИС кои не се ограничени со политички граници. Тие можат да регрутираат, собираат средства и да вршат напади на различни места како што се Багдад, Бејрут, Дака, Минхен, Ница и Уагадугу.

Второ, овие групи се повскс децентрализирани и можат да постигнат акција за "само-вработени" без јасен синцир на команда или врска со централизиран орган во групата.

Трето, идеолошките мотивации на групите како Ал-Каеда, ИСИС и нивните партнери ги ставаат во судир со мултилатералниот систем. Милениумската верска идеологија е значаен елемент во нивниот предлов за вработување дури и ако се дебатира за степенот до кој ги мотивира нивните активности.

---

¹¹² US Department of State and US Agency for International Development. (2016). Joint Strategy on Countering Violent Extremism, достапно на: www.state.gov/documents/organization/257913.pdf.

Карактеристиките како - транснационални, децентрализирани и идеолошки мотивирани - претставуваат предизвик за системот на ОН, чии правни, политички и оперативни рамки се поставени на централен поредок на државата. Со цел да се справи со современите закани за меѓународниот мир и безбедност, ООН треба да развие капацитет за управување на овие сложености.

Адаптивни одговори

Новиот фокус на превенција го проширил прирачникот за политика и програмирање за да вклучи широк спектар на интервенции со планот за справување со насилан екстремизам P / CVE. Тие вклучуваат зголемени напори наменети за подобрување на структурните услови како што се човековите права, владеењето на правото, образованието, вработувањето и управувањето во заедницата.¹¹³

Таквите иницијативи се насочени кон поширока публика и честопати се обидуваат да го зајакнат капацитетот на институциите и заедниците да ги предизвикаат наративите и методите за регрутирање на терористичките групи. Повеќе насочени интервенции се фокусираат на поединци или специфични заедници и можат да вклучуваат истражувања, стратешки комуникации, иницијативи базирани на заедницата или индивидуално ангажирање.

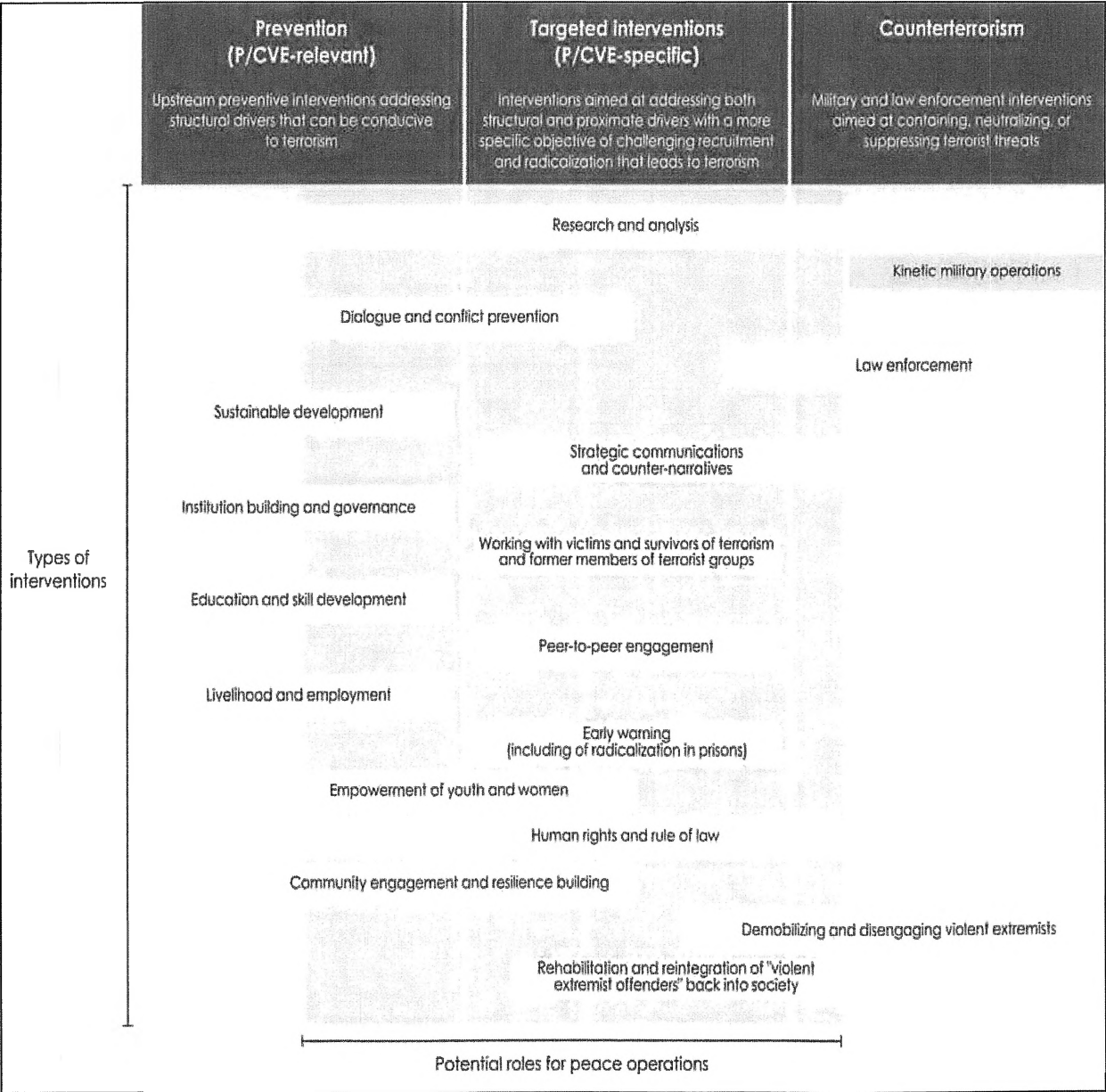
Се фокусира уште еден сет на иницијативи поврзани со планот за справување со насилан екстремизам- P / CVE за поддршка на демобилизацијата, одвојувањето, рехабилитацијата или реинтеграцијата на "насилни екстремистички престапници". Додека терминот "CVE" најчесто се поврзува со напорите за спроведување на законот, постои голема разновидност во активностите што може да се означат како "P / CVE".¹¹⁴

---

¹¹³ Global Counterterrorism Forum. (2012). Rome Memorandum on Good Practices for Rehabilitation and Reintegration of Violent Extremist Offenders.

¹¹⁴ Eric Rosand. (2016) "Investing in Prevention: An Ounce of CVE or a Pound of Counterterrorism?" Brookings Institution, достапно на: www.brookings.edu/2016/05/06/investing-in-prevention-an-ounce-of-cve-or-a-pound-of-counterterrorism/.

Овој опсег на интервенции е сумиран на Слика 1. Спектар на P / CVE интервенции

Политичка инерција

Високиот независен панел за мировни операции на високо ниво, кој го спровеле првиот сеопфатен преглед на мировните операции на ОН од извештајот "Брахими" од 2000 година, истакнал дека "промените во конфликтот може да ја надминат способноста на мировните операции на ОН да реагираат а исто така го истакнал значењето на ширењето на насилен екстремизам".¹¹⁵ Сепак, до денес, дискурсот е тесно обработен, фокусирајќи се на прашањето дали или не мировниците на ОН можат да преземат контратероризам (т.е. да користат воена сила).¹¹⁶

Ова гледиште било широко споделено од експерти и практичари, од кои многумина изразиле загриженост за ограничениот капацитет на ОН, за безбедноста и безбедноста на нејзиниот персонал и операциите и потенцијалното влијание на операциите против тероризмот врз перцепциите за нејзината непристрасност, особено во однос на добрите услуги, медијацијата и работата за човековите права. Со други зборови, способноста на ООН за преземање на воени задачи против тероризмот е ограничена со дивергенцијата меѓу нејзините капацитети и принципи и оние на војската.¹¹⁷ Сепак, ниту еден извештај не се осврнал на стратешкото прашање за тоа како мировните операции и специјалните политички мисии може да функционираат во средина каде што се соочуваат со насилен екстремизам. Како резултат на тоа, се појави јаз меѓу политичката дебата и оперативните потреби и реалностите со кои се соочуваат голем број вработени во ООН на теренот. Покрај тоа, ООН не интегрира политики за КТ и П / КВВ во стратешки политики и насоки за мировните операции и сродните програми. Имало малку дискусија за тоа дали, кога, каде и како мировните операции на ОН треба да се вклучат во КТ и П / КВВ и, ако не треба, какви опции им се достапни кога ќе се соочат со овие закани. И покрај овој јаз во политичката дебата, Генералниот секретар во својот План за акција за спречување на насилниот екстремизам препорачал дека земјите-членки ќе ги интегрираат ПВЕ (Prevent

---

¹¹⁵ United Nations. (2015). *Uniting Our Strengths for Peace—Politics, Partnership, and People: Report of the High-Level Independent Panel on United Nations Peace Operations*, p. vii.

¹¹⁶ United Nations Secretary-General. (2015). *The Future of United Nations Peace Operations: Implementation of the Recommendations of the High-Level Independent Panel on Peace Operations*, UN Doc. A/70/357–S/2015/682.

¹¹⁷ Interviews with senior UN peacekeeping officials, New York, January–February 2016; Roundtable discussion, International Peace Institute, New York, February 11, 2016; Artiñano et al, "Adapting and Evolving: The Implications of Transnational Terrorism for UN Field Missions."

Violent Extremism) во релевантни активности на мировните операции на ОН во согласност со нивните мандати. Генералното собрание за мир и безбедност ја нагласило потребата "да се размислува за алатките и средствата за Организацијата и Секретаријатот на значајни начини да одговорат на заканата од тероризам и насилен екстремизам во различни контексти, каде што ООН се соочувала со овој сè покомплексен феномен, особено онаму каде што се распоредени мировни операции."¹¹⁸ Ова било особено важно со оглед на поголемиот фокус на превенцијата што се одразувало во трите главни ревизии на мирот и безбедноста од 2015 година.¹¹⁹ Тие можеле да вклучуваат насоки за обезбедување на персонал и безбедност на граѓаните во такви контексти, идентификување и анализа на заканата и проценка на импликациите за мисиите и нивните мандати, како и политички импликации. Исто така, важно е да се разгледа како улогата и мандатот на мисиите се однесуваат на двигателите на радикализација и мобилизација на насилство и каде што мисиите можат да играат директна или индиректна улога во решавањето, во партнерство со националните, регионалните или другите мултилатерални актери. Бидејќи тероризмот има тенденција да оди повисоко на меѓународната агенда за безбедност, веројатно ќе има повици за ОН да се движат во две различни насоки - да го зголемат ангажманот со прашањата поврзани со тероризмот (особено преку своите теренски мисии), од една страна, и понатаму да се изолира од нив, од друга страна. Овој труд во обид да понуди голем број перспективи, тврди дека постои потреба од поголема политика и оперативна јасност во правилата за ангажирање на ОН кога се соочуваат со тероризам и насилен екстремизам. Ова може да помогне да се осигураат дека мисиите се релевантни и ефикасни во сложени средини, кои вклучуваат терористички актери, додека остануваат посветени на основните цели на мировните операции на ОН, да ги унапредат политичките решенија, да ги заштитат луѓето и да придонесат за одржлив мир.

---

¹¹⁸ UN General Assembly, "Conclusions and Observations by the President of the Seventieth Session of the UN General Assembly."

¹¹⁹ Arthur Boutellis and Andrea Ó Súilleabháin. (2016). "Working Together for Peace: Synergies and Connectors for Implementing the 2015 UN Reviews," International Peace Institute, достапно на: www.ipinst.org/2016/05/synergies-2015-un-reviews .

Кога се изведуваат операции за поддршка на мирот, неопходно е да се во согласност со Повелбата на Обединетите нации, принципите и методите кои се проверени во слични операции. Во Доктрината на НАТО за мировни операции, класификацијата на мировните операции е направена според начинот на ангажирање и влијание на силите на НАТО, како директно или индиректно ангажирање.

Силите на НАТО директно се ангажираат во следните мировни операции:

- мисии за зачувување на мирот,
- мисии за спречување конфликти и
- поддршка на хуманитарните операции.

Мисиите за зачувување на мирот сочинуваат: набљудување, сили за раздвојување и помош во преодни периоди, а мисии за спречување на конфликти се: рано предупредување, набљудување, превентивно распоредување и стабилизациони мерки. Индиректното ангажирање на силите се користи во следниве мировни операции: координација на поддршката, употреба на одбраните ресурси и мониторинг на применетите санкции. Превентивната хуманитарна акција има за цел спречување на причините за принудна миграција (со посебен осврт на поддршката за националниот заштитен капацитет) во потенцијални или постоечки услови на криза. Хуманитарната помош, непристрасно предвидена, може да биде од клучна важност и да пружи помош во одржувањето на безбедноста, без разлика дали преку војската, полицијата или цивилниот персонал и на тој начин би можеле да спасат животи и да се развијат услови на безбедност во кои преговорите може да се одржат. Во одредени околности, Обединетите нации може да имаат потреба да се осврнат на специјализирани вештини и ресурси од различни делови на системот на Обединетите нации. Вакви операции може, исто така, да бараат учество на невладините организации. Хуманитарната помош, како дел од мировните мисии, има тенденција за осамостојување, како посебен вид на мировни операции. Затоа, сè почесто се среќава изразот хуманитарна акција или хуманитарна операција.¹²⁰

---

¹²⁰ David Carment and Albrecht Schanabel, (2003). *Conflict Prevention: Path to Peace or Grand Illusion?* United Nations University Press, New York, p. 198

Операциите за поддршка на мирот ги вклучуваат следните активности :

- Одржување на мирот
- Набљудување
- Помош за транзиција
- Зајакнување на мирот
- Превенција на конфликти
- Постигнување на мир
- Градење на мир
- Хуманитарни операции ¹²¹

Хуманитарна помош: оваа интервенција се презема во случај на обезбедување помош за хуманитарни цели,и тоа:

- Помош во храна
- Помош во лекови

Оваа интервенција, по правило, се презема во услови на природни непогоди и бегаслки кризи. Но, не се исклучува можноста оваа интервенција да се направи во случај на продолжен конфликт. Пример за тоа е мировната операција во Босна и Херцеговина, во Сомалија (во 1992 година) и во Албанија во 1997 година. Овие интервенции беа најдобар пример за таков вид дејствување, во ситуација која државните институции како резултат на внатрешен вооружен конфликт беа уништени.

При изведување на оваа интервенција задолжително мора да се почитуваат следните принципи :

- Непристраност
- Почитување на суверенитетот на државата
- Согласност на државата примател на помошта
- Согласност со меѓународното-хуманитарно право, и тоа со посебен акцент на почитувањето на правото на бегалците
- Почитување на човековите права.¹²²

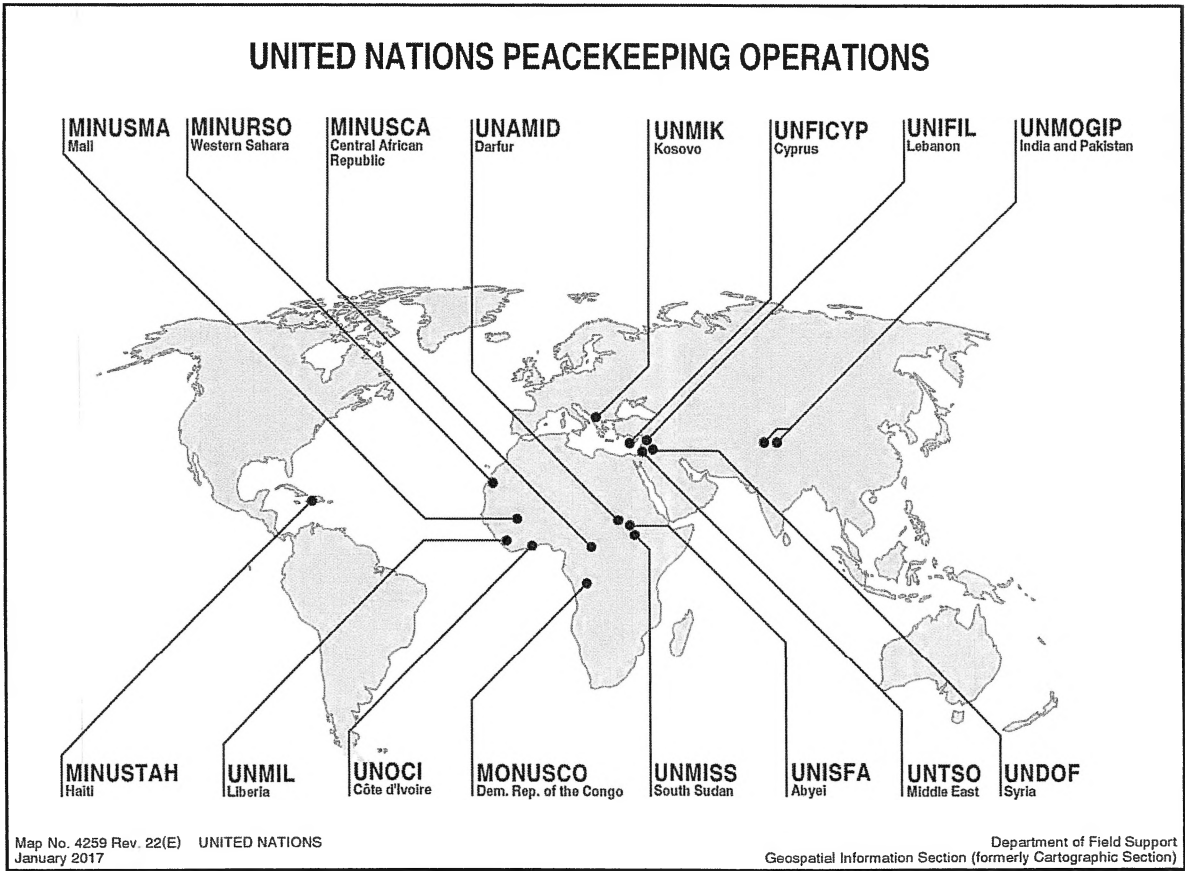
---

¹²¹ Марина Митревска (2010). *Превентивна Дипломатија и мировни операции*, Филозофски факултет, Скопје.

5.6. Листа на мировни и набљудувачки мисии

Мировните мисии на Обединетите нации и другите мировни мисии или функционални единици, кои овде се прикажани во резимираната форма и кои се организирани по региони, се однесуваат на мисии кои треба да се извршуваат според точно определени резолуции на Советот за безбедност на ООН и други слични меѓународни организации во Европа, како што се НАТО и ОБСЕ. Појавата на нови случаи и брзото менување на околностите ги направи мировните и набљудувачките мисии прилично флуидни¹²³. Примери за миротворните напори вклучуваат мисии во скоро секој дел на светот, претставени по региони, и тоа:

Слика бр.1 Мировни операции на ОН

¹²² Гризолд А. (2006). *Словенија во изменета безбедносна средина*, Министерство за одбрана, Скопје.
¹²³ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*,

MINURSO - Мисија на Обединетите нации за референдум во Западна Сахара – основана 1991 година;

MINUSCA - Мултидимензионална мисија за стабилизација на Обединетите нации во Централна Африканска Република – основана 2014 година;

MINUSMA - Мултидимензионална мисија за интегрирана стабилизација на Обединетите нации во Мали - основана 2013 година;

MINUSTAH - Мисија за стабилизација на Обединетите нации во Хаити - основана 2004 година;

MONUSCO - Мисија за стабилизација на Обединетите нации во Демократската унија. Република Конго - основана 2010 година;

UNAMID - Хибридна операција на Африканската унија и Обединетите нации во Дарфур - основана 2007 година;

UNDOF - Сили за набљудување на Обединетите нации - основана 1974 година;

UNFICYP - Мировни сили на Обединетите нации во Кипар – основана 1964 година;

UNIFIL - Привремени сили на Обединетите нации во Либан – основана 1978 година;

UNISFA - Привремени безбедносни сили на Обединетите нации за Абјеи – основана 2011 година;

UNMIK - Привремена административна мисија на Обединетите нации во Косово – основана 1999 година;

UNMIL - Мисија на Обединетите нации во Либерија – основана 2003 година;

UNMISS - Мисија на Обединетите нации во Јужен Судан – основана 2011 година;

UNMOGIP - Група на воени набљудувачи на Обединетите нации во Индија и Пакистан – основана 1949 година;

UNOCI - Операција на Обединетите нации во Брегот на Слоновата Коска – основана 2004 година;

UNTSO - Организација за надзор на примирјето на Обединетите нации – основана 1948 година;

Африка

Мисија на ОН во Судан (UNMIS)

- Била воспоставена во 2005 година, со цел да помогне во имплементацијата на мировниот договор помеѓу власта и револуционерните фракции.
- Во 2006 година, мисијата била проширена, со цел да го поддржи Дарфурскиот мировен договор и да помогне во хуманитарната интервенција.

Мисијата на ОН во Демократска Република Конго (MONUC)

- Била воспоставена во декември 1999 година.
- Придонесувала во одржувањето на граѓанскиот поредок.

Мисија на ОН за референдумот во Западна Сахара (MINURSO)

- Била воспоставена во април 1991 година, со седиште во Ел Ајун, Мароко.
- Наменета била да го реши спорот помеѓу Мароко и сепаратистите ПОЛИСАРИО сили во врска со идната на Западна Сахара.

Набљудувачка мисија на ОН во Сиера Леоне (UNAMSL)

- Била воспоставена во 1999 година, со седиштето во Фритаун, Сиера Леоне.
- Ја набљудувала интеграцијата на поранешните бунтовници во општеството и вршела мониторинг на граѓанскиот поредок.

Мисија на ОН во Либерија (UNMIL)

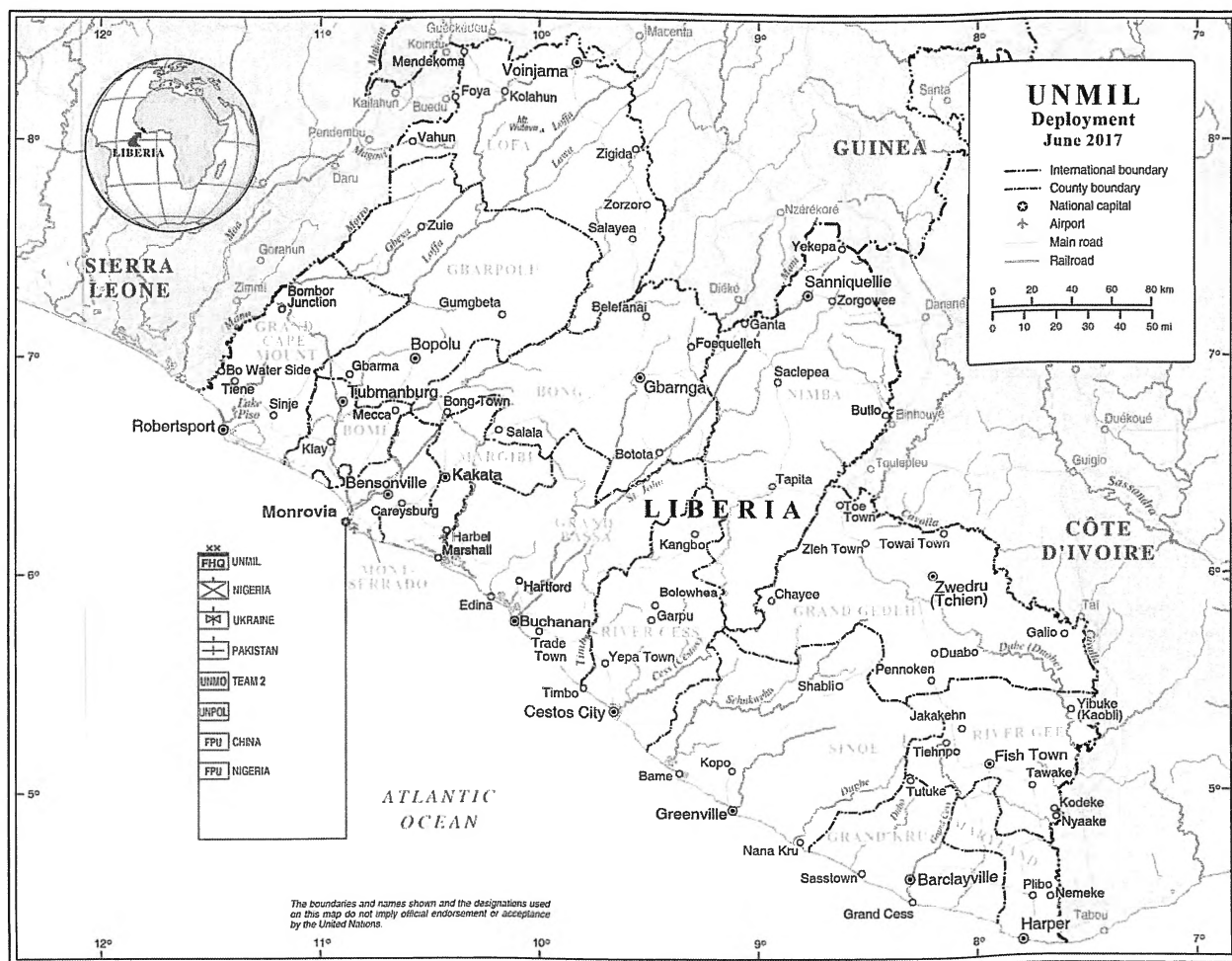
- Била воспоставена во 2003 година, со цел да помогне во имплементацијата на прекиот на огнот и мировниот договор.¹²⁴

---

¹²⁴ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

УНМИЛ –била воспоставена во Либија од септември 2003. Во оваа операција биле вклучени трупи 9.890, воени набљудувачи 140, полиција 1212, меѓународни цивили 483 и локални цивили 977. Во оваа мисија имало 127 жртви.

слика бр.2 UNMIL

Мировна мисија на ОН во Етиопија и Еритреја (UNMEE)

- Била воспоставена во јули 2000 година, со цел да се одржи врската помеѓу двете држави по прекилот на непријателствата.¹²⁵

Азија

Воена набљудувачка група на ОН во Индија и во Пакистан (UNMOGIP)

- Била воспоставена во 1949 година, со седиштето во Равалпинди, Пакистан и во Срингар, Индија.
- Ја набљудувала индиско-пакистанската граница во спорната област Џаму-Кашмир.

Набљудувачка мисија на ОН во Грузија (UNOMIG)

- Била воспоставена во 1993 година, па седишта во Сухуми, Грузија.
- Го набљудувала почитувањето на прекин на огнот во спорната грузиска област Абхазија.

Мисија на ОН во Источен Тимор (UNIMET)

- Првично била воспоставена во 1999 година, со седиштето во Источен Тимор; во 2002 година кога Источен Тимор се здобил со независност, мисијата го менува името во UNMISET.
- Го унапредувала мирот, стабилноста и помирувањето и обезбедува граѓански служби и изборни единици, како и цивилна полиција составена со цел да ја регрутира и да ја обучува источнотиморската полицаја, воена соработка, со цел извршување на неопходните воени функции и компонента за јавно информирање за да се информира јавноста за постигнатиот напредок.¹²⁶

Европа

Сили на ОН во Кипар (UNFICYP)

- Била воспоставена во 1964 година, со седиште во Никозија, Кипар.
- Ги одвојуваат кипарските Грци и кипарските Турци и барале начин да го спречат

---

¹²⁵ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity, Pearson, Prentice Hall.

¹²⁶ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity,

повторното избувнување на насилствата по прекилот на огнот прогласен во 1974 година.

Привремена административна мисија на ОН на Косово (UNMIK)

- Била воспоставена во 1999 година, со седиштето на Косово.
- Задачите кои ги извршувала вклучувале: управување со провинцијата, промовирање на суштинската автономија и на самоуправувањето на Косово, олеснување на политичкиот процес за детерминирање на иднината на статусот на Косово, помагање во реконструкцијата на клучната инфраструктура, овозможување на хуманитарна помош и помош при катастрофи, одржување на граѓанскиот закон и редот, унапредување на човековите права и гарантирање на сигурноста и непречено враќање на сите бегалци и исчезнати лица во нивните домови.¹²⁷

Меѓународните безбедносни сили на ОН во Косово (KFOR)

- Била воспоставена во 1999 година, со седиште на Косово.
- Обезбедувале сигурна средина за сите етнички групи, ги набљудувале новоформираните косовски заштитни корпуси, ја поддржувале мисијата на ООН на Косово (UNMIK) во нејзините напори за спроведување на цивилните задачи.

Блиски Исток

Организација на ОН за набљудување на примирјето (UNTSO)

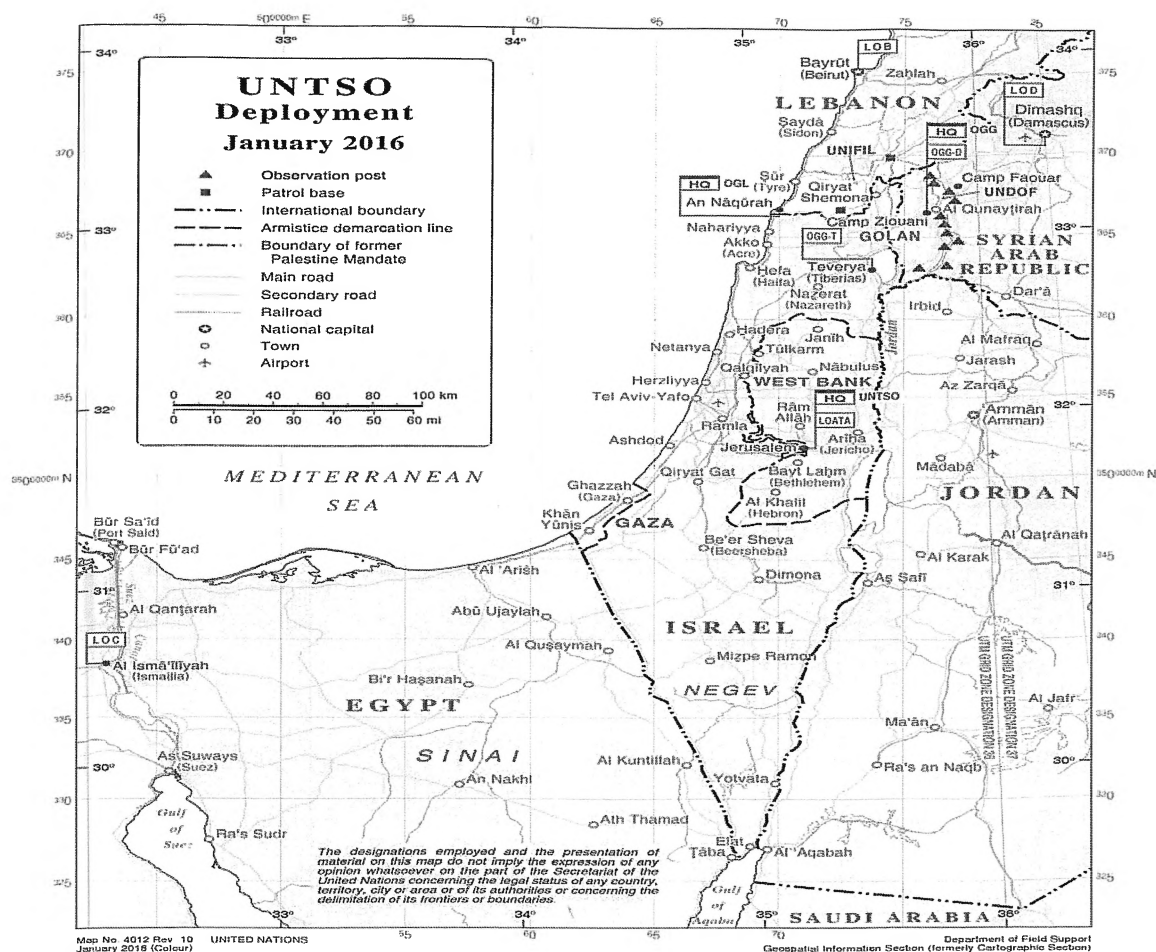
- Била воспоставена во 1948 година, со седиште во Ерусалим
- Воени набљудувачи патролирале долж на границите во арапско-израелските критични погранични области, како Египет, Сирија (Голанска Висорамнина), Либан и областа помеѓу Јордан и Израел.

Pearson, Prentice Hall.

¹²⁷ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity, Pearson, Prentice Hall.

Слика бр. 3 UNTSO

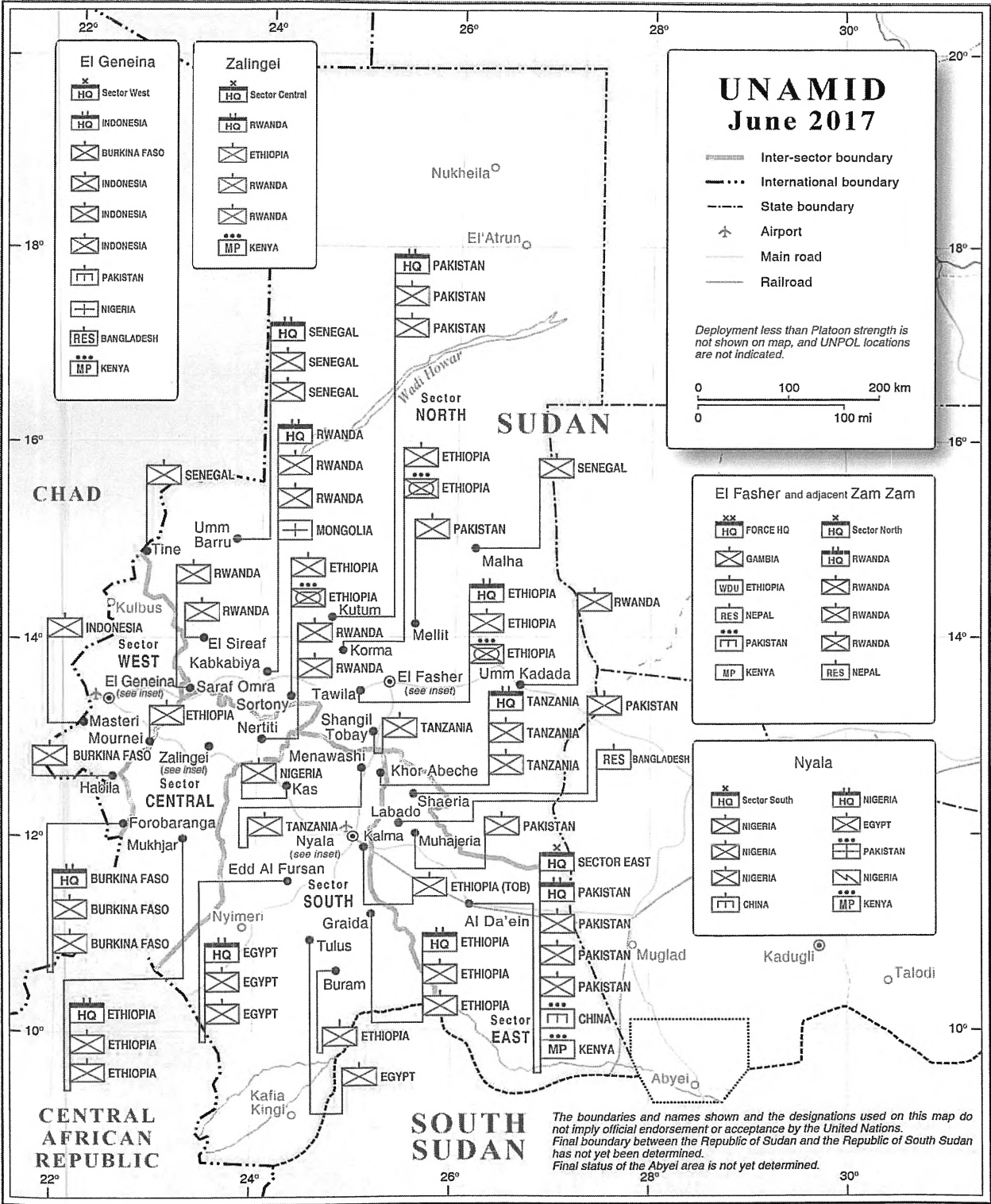
Временски сили на ОН во Либан (UNIFL)

- Била воспоставена во 1978 година, со седиштето во Наквара, Либан.
- Ги одвојувале либанските и израелските сили и го набљудувале израелското повлекување од јужен Либан во мај 2000 година.¹²⁸

УНАМИД била воспоставена како хибридна операција на ОН во Дарфур од Јуни 2007 година. Силата која била ангажирана во оваа операција биле трупи 13.098, воени набљудувачи 189, полиција 2399, меѓународни цивили 970, локални цивили 2 147 и 14 волонтери на ОН.

¹²⁸ Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.

слика бр.4 UNAMID

6. Импликации на глобалниот тероризам врз ефикасноста на мисиите на Организацијата на Обединети нации

Во изминатите петнаесет години институционалната архитектура за борба против тероризмот се развила во Обединетите нации, и Советот за безбедност и Генералното собрание основаале ентитети за да ги унапредат нормите и мандатите.

Првиот бран на напори (пример со усвојување Резолуцијата 1373 на Советот за безбедност во 2001 година) го истакнале спроведувањето на законите и законските решенија и наметнале обемни обврски за контратероризам согласно Главата VII од Повелбата на ОН.

Вториот бран се појавил во 2006 година кога Генералното собрание ја усвоило Глобалната стратегија на ОН за борба против тероризмот, која повикала на избалансиран пристап кој опфаќа решавање на условите погодни за тероризам ("столб 1") и промовирање и заштита на човековите права ("столб 4").

Ова ги поставило темелите за она што може да се види како третиот бран, со сè поголем фокус на Р / CVE. Ова било нагласено со Акциониот план на Генералниот секретар за спречување на насилен екстремизам и акцент на превенцијата во текот на мирот и безбедноста на ООН. Резолуциите на Советот за безбедност, исто така, го илустрираат растечкиот фокус на CVE преку претседателските изјави (во ноември 2014 и мај 2015 година), а особено преку Резолуцијата 2250 на Советот за безбедност, која:

-Ги поттикнува земјите-членки да ги ангажираат релевантните локални заедници и невладините актери во развивање на стратегии за борба против насилниот екстремистички наратив кој можел да ги поттикне терористичките дејства, да ги адресира условите погодни за ширење на насилен екстремизам, што може да биде погодно за тероризам, вклучувајќи го зајакнувањето на младите, семејствата, жените, религиозните, културните и образовните лидери и сите други засегнати групи на граѓанското општество и да усвојат приспособени пристапи за борба против регрутирањето на овој вид насилен екстремизам и промовирање на социјално вклучување и кохезија.¹²⁹

Овој фокус на CVE бил рефлектиран и во Резолуцијата 2178, која:

---

¹²⁹ UN Security Council Resolution 2250 (December 9, 2015), UN Doc. S/RES/2250, par. 16.

-Ја нагласува ... важноста на напорите на земјите-членки да развијат ненасилни алтернативни начини за спречување и решавање на конфликти од страна на засегнатите поединци и локални заедници за да го намалат ризикот од радикализација на тероризмот и напорите за промовирање на мирните алтернативи на насилните наративи, странски терористички борци и ја нагласува улогата на образованието во борбата против терористичките наративи.¹³⁰

Во 2014 година, Генералниот секретар ја спомена важноста на премостување на овој јаз во својот извештај за спроведувањето на Глобалната стратегија за борба против тероризмот: „Тероризмот се повеќе станува фактор во областите на конфликти и свесноста за стратегијата и разбирањето на тероризмот е особено важно за мировните операции, специјалните политички и други мисии за поддршка на Обединетите нации во конфликтните и пост-конфликтните средини, каде што тероризмот и терористичката тактика остануваат евидентни“. За да одговори на ова, тој побара од земјите-членки, при разгледувањето на Стратегијата, да размислат како би можеле да дадат стручна помош како дел од нивниот придонес во мировните операции на Обединетите нации и специјалните политички мисии.¹³¹ Ефикасната мировната операција мора да биде способна да гледа напред и постојано да го прилагодува својот одговор користејќи ги сите инструменти на Обединетите нации.¹³² Напорите на Генералниот секретар за унапредување на сеопфатниот пристап за спречување на насилан екстремизам создава важно отворање за разгледување на улогите на мировните операции во врска со напорите на Р / CVE, особено во неконвенционални контексти и асиметрични закани за околината.¹³³

Глобалната стратегија за борба против тероризмот на ООН била усвоена од Генералното собрание во 2006, а повторно било потврдена во петтиот полугодишен преглед на стратегијата во 2016 година.¹³⁴

---

¹³⁰ UN Security Council Resolution 2178 (September 24, 2014), UN Doc. S/RES/2178, par. 19. It should be noted that the secretary-general's first report to explicitly mention CVE was the *Report of the Secretary-General on the Work of the United Nations to Help States and Subregional and Regional Entities in Africa in Fighting Terrorism*, UN Doc. S/2014/9, January 9, 2014.

¹³¹ United Nations. (2014). *Activities of the United Nations System in Implementing the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy*, UN Doc. A/68/841, paras. 21 and 116.

¹³² United Nations Secretary-General. (2015) *The Future of United Nations Peace Operations: Implementation of the Recommendations of the High-Level Independent Panel on Peace Operations*, UN Doc. A/70/357–S/2015/682.

¹³³ United Nations. (2015). *Plan of Action to Prevent Violent Extremism*, UN Doc. A/70/674, para. 58B.

¹³⁴ James, I. (1994). "The Congo Controversies." *International Peacekeeping* 1, no. 1 (1994), pp. 44–58.

Иако решавањето на резултатите од ревизијата на Глобалната стратегија за борба против тероризмот на ОН во 2016 година не се фокусираше на мировните операции, Генералниот секретар ја истакнал потребата за зајакнување на капацитетот на КТ во мисиите во неговиот извештај за спроведувањето на стратегијата.¹³⁵ Тој истакнал дека: Во последниве години, специјалните политички мисии и мировни операции на Обединетите нации се повеќе се распоредени во области опкружени со насилан екстремизам и тероризам. Недозволените безбедносни средини и непредвидливоста и непријателството на терористичките актери негативно влијаеле на способноста на мисиите на Обединетите нации да ги исполнат своите мандати. Постои потреба да се интегрира спречувањето на насилниот екстремизам и борбата против тероризмот во пошироките напори на Организацијата за спречување на конфликти и за управување со конфликти, особено преку нејзините теренски мисии. Во тек се напори за продлабочување на разбирањето преку истражување и анализа и опремување на персоналот на терен со поголемо знаење и ресурси за справување со тероризмот и насилниот екстремизам.¹³⁶

Стратегијата има четири столба:

- (1) Справување со условите погодни за тероризам;
- (2) Спречување и борба против тероризмот;
- (3) Градење на капацитетите на земјите за борба против тероризмот и зајакнување на улогата на Организацијата на Обединетите нации во тој поглед; и
- (4) Обезбедување на почитување на човековите права за сите и владеење на правото додека се реализираат активностите за спротивставување на тероризмот.

Во зависност од нивниот опфат, операциите на ОН за борба против тероризмот би биле или тесно дефинирани да се вклопат во вториот столб на овој акционен план, или да бидат повеќе слични на постојните мултидимензионални мировни операции на ОН со повеќе задачи во четирите столбови.¹³⁷

---

¹³⁵ UN General Assembly Resolution 70/291 (July 1, 2016), UN Doc. A/RES/70/291.

¹³⁶ United Nations. (2016). *Activities of the United Nations System in Implementing the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy*, UN Doc. A/70/826, para. 51.

¹³⁷ United Nations. (2011). *The Contribution of United Nations Peacekeeping to Early Peacebuilding: A DPKO/DFS Strategy for Peacekeepers*. New York: United Nations.

(1). Справување со условите погодни за тероризам

Според овој столб, се очекува дека операциите на ОН за борба против тероризмот ќе поддржат различни задачи кои конвенционално се гледаат како дел од спектарот за развој на градење мир. Во тековните мировни операции на ОН, тие често биле означени како "рано градење на мирот", и се преземале во тесна соработка со други актери за градење мир и развој во и надвор од системот на ОН.

Во Планот за акција, генералниот секретар се жалел на "Силен акцент на спроведувањето на мерките од Столб II на Глобалната стратегија, додека столбовите I и IV често се занемаруваат".¹³⁸ Планот за акција прави разлика помеѓу корените или факторите на "притисок" и фактори кои можат да ги "повлечат" поединците кон радикализација. Операциите на ОН против тероризмот би претставувале само маргинална поддршка за решавање на овие фактори на притисок / повлекување, но, како и со сегашните мировни операции на ОН, може да го поддржат развојот на капацитетите и градење на институции во области како што се зајакнување на владеењето на правото, човековите права и односите меѓу државата и општеството. Ова ќе придонесе за сеопфатно и потенцијално трансформирачка агенда за градење на мирот, но би можела да биде во конфликт или да биде потценета под други столбови на стратегијата.¹³⁹

(2). Спречување и борба против тероризмот

Доктрината на Армијата на САД за операции за борба против тероризмот се фокусираше на процесот F3EAD (да се најде, фиксира, да заврши, експлоатира, анализира и дисеминира).

Овој процес може да се групира во четири фази на циклус:

1. Активности за разузнавање, надзор и извидување;
2. Операции за фаќање, убивање;

---

¹³⁸ United Nations. (2015). A/70/674. Plan of Action to Prevent Violent Extremism, New York: United Nations.

¹³⁹ On possible tasks for UN counter-terrorism operations in this area, as well as challenges, see Cockayne and O'Neil, UN DDR in an Era of Violent Extremism.

3. Собирање, испитување и проверка на сите материјали кои можат да содржат корисни разузнавачки информации и информации;
4. Анализа на информациите добиени во циклусот на разузнавање.¹⁴⁰

(3). Градење на капацитетите на земјите за борба против тероризмот

Развојот на капацитетите и градење на институциите е уште еден столб на стратегијата во борбата против тероризмот. Полициските сили на ОН и специјалистите во партнерство со други актери би ги спровеле активностите на истражувачкиот сектор и разузнавање, кинетичките операции и задачите за реформи во безбедносниот сектор - вклучувајќи обука и менторство на националните колеги пред и за време на антитерористичките операции; поддршка на програми за задржување, де-радикализација, рехабилитација и реинтеграција; и работејќи на вклучување на поранешните бунтовнички трупи во силите за национална безбедност.¹⁴¹

(4). Обезбедување на почитување на човековите права и владеење на правото

Според овој столб, операциите на ОН во борба против тероризмот ќе се обидат да обезбедат дека нивните активности и задачи, и земјите-членки што ќе ги поддржат во овие активности, нема да ги прекршуваат меѓународните човекови права и владеењето на правото. Ова ќе се однесува на сите задачи и активности: на пример, да се осигура дека таргетирањето на терористите не предизвикува незаконска штета на цивилите; дека притворот и испрашувањето се следат за определени временски периоди и се во согласност со меѓународните стандарди; приватноста на поединците е потврдена и дека податоците се заштитени во врска со надзорот на дигиталната комуникација.

---

¹⁴⁰ John Karlsrud (2017) Towards UN counter-terrorism operations, Third World Quarterly.

¹⁴¹ John Karlsrud. (2017). Towards UN counter-terrorism operations? Third World Quarterly.

6.1. Оперативни импликации

Искуството од MINUSMA покажува дека мировните операции на ОН функционираат асиметрично со закани за околината и бараат радикално различен сет на правни и административни рамки, како и способности за логистичка поддршка, инженеринг, разузнавање, жртви и медицинска евакуација и специјални сили за операции. Канцеларијата за владеење на правото и безбедносните институции во рамките на Одделот за мировни операции ја поддржа МИНУСМА со формирање на единица за борба против транснационален и организиран криминал и против тероризмот.¹⁴²

Извештајот за разоружување, демобилизација и реинтеграција (РДР) и насилан екстремизам, забележал дека ООН можеби ќе треба да ги прилагоди своите насоки за РДР да може се соочи со странските терористички борци, терористичката рехабилитација и притворот. Во извештајот се потенцира дека мировните операции на ОН веќе се движат во таква насока и признала дека ова е во спротивност со горенаведените мировни принципи. Во извештајот понатаму се предупредува дека ваквите противречности претставуваат "бројни безбедносни, правни, етички, оперативни и репутациски ризици за ООН, врз нејзиниот персонал, земјите-членки и донаторите".¹⁴³

Пренасочувањето на мировните операции на ОН кон мировното спроведување и борбата против тероризмот може да влијае на способноста на нејзините цивилни компоненти да комуницираат со локалното население, што доведува до понатамошна "bunkerization" на војниците, полицијата и цивилниот персонал.¹⁴⁴ Ова ја ограничува способноста на мисијата да изгради локална администрација, да го олесни помирувањето и да имплементира проекти за брзо влијание и други важни активности на локално ниво.

Со оглед на зголемените ризици во средините со транснационални терористички мрежи, ООН или работеле од далечина - како што бил случај со Политичката канцеларија на ОН за Сомалија (UNPOS) со седиште во Најроби - или вовела подобрени безбедносни

---

¹⁴² Karlsrud, J., and A. C. Smith. (2015). *Europe's Return to UN Peacekeeping in Africa? Lessons from Mali*. New York: International Peace Institute.

¹⁴³ Cockayne, J., and S. O'Neil. (2015). *UN DDR in an Era of Violent Extremism: Is It Fit for Purpose?* Tokyo: United Nations University.

¹⁴⁴ Duffield, M. (2012). "Challenging Environments: Danger, Resilience and the Aid Industry." *Security Dialogue* 43, no. 5 (2012): 475–492.

мерки како ограничување на движењето на персоналот, распоредување на персонал и зајакнување на единицата од експлозивни сидови, бодликава жица и чувари.¹⁴⁵ Додека "пристапот заштита" ја зголемува способноста да се издржи напад, неопходноста во највисоката закана во средини како што се Ирак, овие мерки исто така се ограничени во оперативната ефикасност. Освен тоа, таквите ограничувања и одземаат на ОН за клучната ситуациона свест за тоа дека, парадоксално, може да им помогне на ОН да се предвиди или да се спречи напад. Државните органи бараат од ОН да овозможи партнерство на локално ниво и да игра улога за јакнење на капацитетите, а мировниците на ОН и полицијата мора да бидат во можност да се фокусираат на мандатите за обука и да посветуваат помалку време за нивната сопствена заштита на силите. Поради ова ограничено присуство, мисиите на ОН понекогаш се потпираат на локалните организации за нивната заштита, но без проверки за да се обезбеди одговорност. На пример, еден испитаник забележал како претставниците на Обединетите нации за мисија во Сомалија (UNCOM) со седиште во Могадишу барале скапи, цврсто организирани конвои за да ги посетат официјалните претставници на сомалиските власти и, како резултат на тоа, да побараат од Сомалијците да дојдат до нив, што можело да биде понижувачко за локални колеги.¹⁴⁶ Доколку ООН не можат слободно да се приклучат со локалното население, нејзината способност за справување со основните политички поплаки на овие заедници е попречена.¹⁴⁷ Напорите на ООН за поддршка на локалната самоуправа, предизвикува негативно влијание. Поддршката на државните власти барало од цивилниот персонал на ОН да се движи надвор од утврдените граници во главниот град како би ги олесниле партнерствата на локално ниво и да игра улогата за градење капацитет, додека мировниците и полицијата на ОН морале да бидат способни да се фокусираат на мандатите за обука и да посветуваат помалку време за сопствена заштита.¹⁴⁸

---

¹⁴⁵ Jan Egeland, Adele Harmer, Abby Stoddard. (2011). "To Stay and Deliver: Good practice for humanitarian in complex security environments," UN OCHA, 9.

¹⁴⁶ Tim Wichter. (2013). "China offers 500 troops for UN Mali Force," *Agence France Presse*.

¹⁴⁷ Lee Berthiaume. (2013). "Canada Extends Mali Mission Amid Signs of Reluctance To Do More," *Agence France Presse*.

¹⁴⁸ Lacher, Wolfram, and Denis M. Tull. (2013). "Mali: Beyond Counter Terrorism." *German Institute for International and Security Affairs*. Wolfram Lacher, "Organised Crime and Conflict in the Sahel Sahara Region." Carnegie Institute for International Peace, September 2012.

6.2. Финансиски импликации

На стратешко ниво, ангажирањето на мировните операции на ОН на пониско ниво на спектарот на конфликти за справување со насилниот екстремизам и тероризам може да ги изедначи финансиските и оперативните трошоци. Ова може да биде добредојден развој во услови на економско штедење и замор по петнаесет години војување во Авганистан и Ирак. Вклучувањето на бригадите за спроведување на мирот во мировните операции на ОН, исто така, нуди повисоки стапки на надоместок на придонеси за земјите учеснички во војската отколку што ќе се распоредат во рамките на рамката на Африканската унија, обезбедувајќи економски поттик¹⁴⁹. На страната на понудата, се зголемува финансирањето за борбата против тероризмот и активностите понудени од страна на Блискиот Исток, Азија и западните земји кои се загрижени за ширењето од насилниот екстремизам долж "оската на нестабилност" низ Европа, од Сахел на запад кон Централна Азија на исток.¹⁵⁰

Центарот за борба против тероризмот на ОН формиран како дел од Оперативната група за борба против тероризмот на ОН добил донација од 100 милиони долари од Саудиска Арабија во 2014 година за да ги зајакне своите алатки, технологии и методи за соочување и елиминирање на заканата од тероризам".¹⁵¹

За многумина во мировната и безбедносната арена, се одвива движење кон агендата на справување со насилен екстремизам која е ветувачка нова дискурзивна алатка за обезбедување средства за постојните активности од "владите" чии нивоа на анксиозност беа покренати од заканата од транснационален тероризам".¹⁵²

ОН Програмата за развој (УНДП) и други организации започнаа широки проекти насочени кон финансирање оваа нова агенда.¹⁵³ Но, ребрендирањето на раното

¹⁴⁹ African Union. (2015). *Report of the Commission of the African Union on the Follow-up to the Relevant Provisions of the – Declaration of the Summit of the Member Countries of the Nouakchott Process of 18 December 2014*. Addis Ababa: African Union.

¹⁵⁰ Artiřano, M., P. Blair, at all. (2014). *Adapting and Evolving: The Implications of Transnational Terrorism for UN Field Missions*. Princeton, NJ: Woodrow Wilson School, Princeton University.

¹⁵¹ UNCCT. (2014). "Kingdom of Saudi Arabia Donates USD 100 Million for the United Nations Counter-Terrorism Centre." *The Beam*, достапно на: <http://www.un.org/es/terrorism/ctitf/pdfs/The%20Beam%20Vol%208.pdf>.

¹⁵² Boutellis, A., and N. C. Fink. (2016). *Waging Peace: UN Peace Operations Confronting Terrorism and Violent Extremism*. New York: International Peace Institute.

¹⁵³ UNDP. (2016). "Community Security and Armed Violence Reduction," достапно на: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/democratic-governance-and-peacebuilding/rule-of-law-justiceand->

закрепнување, градењето на мирот и развојните активности за справување со насилниот екстремизам може да имаат ефект на задржување, при што финансиерите ќе очекуваат активностите да бидат ре-фокусирани, кое може да резултира со отстранување на средствата од тековните активности.¹⁵⁴

6.3. Политички импликации

На Самитот на лидерите за одржување на мирот за време на Генералното собрание во 2015 година (со кој претседаваше американскиот претседател Барак Обама) британскиот премиер Дејвид Камерон го навел тероризмот како мотивирачки фактор за придонесот на повеќе војници, способности и ресурси за мировните операции на ОН.¹⁵⁵ Во мировните операции, ОН се смета за организација со екипираност, концептуални и практични предизвици. Сепак, историјата на мировните операции на ОН покажува како таа еволуираше релативно брзо и како одговора на променливите околности на теренот. Покрај тоа, приливот на персонал од западните земји со искуство од Авганистан и Ирак, во комбинација со политички притисок, може да биде моќен поттик за промени. Повеќето инволвирани актери и земји-членки се согласуваат дека мировните операции на ОН треба да се реструктурираат - како што е потврдено преку широката поддршка од земјите-членки, граѓанското општество и системот на ОН.¹⁵⁶

Западните и африканските земји-членки сакале мировните операции на ОН да бидат порелевантни за она што се смета како предизвик од дваесет и првиот век, а некои тврдат дека користењето на мировните операции на ОН за справување со ситуации за кои е потребна борба против тероризмот е единствена област во која можноста за вето на

---

security/community-security-and-armed-violence-reduction.html

¹⁵⁴ Modirzadeh, N. K. (2016). "If it's Broke, Don't Make It Worse: A Critique of the U.N. Secretary-General's Plan of Action to Prevent Violent Extremism.", достапно на: <https://www.lawfareblog.com/if-its-brokedont-make-it-worse-critique-un-secretary-generals-plan-action-prevent-violent-extremism>.

¹⁵⁵ Mason, R. (2015). "UK to Deploy Troops to Help Keep Peace in Somalia and South Sudan." *The Guardian*, 27 September, достапно на: <http://www.theguardian.com/politics/2015/sep/27/uk-to-deploy-troops-to-helpkeep-peace-in-somalia-and-south-sudan>.

¹⁵⁶ Goldberg, M. L. (2015). "Why President Obama is hosting a Summit on UN Peacekeeping." *UN Dispatch*, September 28, достапно на: <http://www.undispatch.com/why-president-obama-is-hosting-a-summit-on-unpeacekeeping/>.

Советот за безбедност може да не се искористи.¹⁵⁷ Сепак, тоа останала спорна тема - за време на дискусиите на Специјалниот комитет за мировни операции на ОН во март 2016 година, кога западната група земји, предводена од ЕУ, се залагала за борба против тероризмот, изјавувајќи дека мировните операции на ОН можеби не се соодветни за да ги преземат задачите за борба против тероризмот денес, но дека опциите треба да се задржат како идни можности. Сепак, се покажало како невозможно да се постигне консензус за оваа точка, и целиот став за борба против тероризмот бил отстранет од финалниот документ.¹⁵⁸

6.4. Морални и репутациски импликации

Мировните операции на ОН уживале широк меѓународен легитимитет, и ова е едно од нејзините главни средства. Како што е наведено во "Капстоун доктрината" за мировните операции на ОН: меѓународниот легитимитет е еден од најважните средства на мировната операција на Обединетите нации. Цврстината и правичноста со која мировната операција на Обединетите нации го извршила својот мандат, дозволата со која ја користи силата, дисциплината што ја наметнала врз нејзиниот персонал, почитта што ја покажувала кон локалните обичаи, институциите и законите и пристојноста со кое го третираше локалното население имаат директен ефект врз перцепциите за нејзиниот легитимитет.¹⁵⁹ Потребата за политичко прифаќање на загубите при придонесот на војниците во операциите на ОН за одржување на борба против тероризмот, овие операции или елементите за спроведување на бригадата од овие операции, веројатно ќе бидат за коалиции на волјата, формирајќи мисии во рамките на мисиите - како што е Бригадата за интервенција на силите (ФИБ) во

---

¹⁵⁷ Gowan, R. (2015). "How the UN Can Help Create Peace in a Divided World." *Huffington Post*, October 7, достапно на: http://www.huffingtonpost.ca/centre-for-international-policy-studies/un-world-powers_b_8248628.html.

¹⁵⁸ High Level Military Group. (2016). "Our Military Forces' Struggle against Lawless, Media Savvy Terrorist Adversaries: A Comparative Study.", достапно на: <http://www.high-level-military-group.org/pdf/hlmg-lawless-media-savvy-terrorist-adversaries.pdf>.

¹⁵⁹ United Nations. (2008). *United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines* ("Capstone Doctrine"). New York: United Nations Department of Peacekeeping Operations and Department of Field Support.

Монјуз.¹⁶⁰

Извештајот на Генералниот секретар за напредокот на МИНУСМА изјавил дека прекршувањата на човековите права извршени во име на борбата против насилниот екстремизам ќе им дадат на терористите најдобри алатки за врбување на идни регрути".¹⁶¹ Ричард Атвуд тврдел дека Планот за акција на ОН за спречување на насилниот екстремизам ја разделува полицијата од политиката со купување во наратив дека современите конфликти се "борби меѓу владите и насилните екстремисти", така што "(ако) државите не можат да ги спречат милитантите од радикализирање, тоа подразбира, дека единствената опција е да ги уништат или да ги присилат да се предадат".¹⁶²

6.5. МИНУСМА - прва операција на ОН за справување со тероризмот

MINUSMA е основана од страна на резолуција на Советот за безбедност 2100 од 25 април 2013 година. Според условите на резолуцијата, мисијата требало да го поддржи политичкиот процес и да ги извршува задачите поврзани со безбедноста и стабилизацијата, со фокус на големите населени центри и линии на комуникација, заштита на цивилите, мониторинг на човековите права, создавање на услови за обезбедување на хуманитарна помош и враќање на раселените лица, продолжувањето на државната власт и подготовка на слободни и мирни избори.¹⁶³

Во јануари 2012 година Туарешкиот бунт започнал во северен Мали, предводен од страна на Националното движење за ослободување на Азуард. Во март, воен офицер Амаду Саного дошол на власт со државен удар, повикувајќи се на неуспешноста на Туре да го запре бунтот, што довело до санкции и ембарго од страна на Економската заедница на западноафриканските држави. Националното движење за ослободување на Азуард брзо ја презело контролата на север и прогласило независност на Азуард. Сепак,

---

¹⁶⁰ Fabricius, P. (2014). "Is the Force Intervention Brigade Neutral?" Institute for Security Studies, November 27, достапно на: <https://www.issafrica.org/iss-today/is-the-force-intervention-brigade-neutral>.

¹⁶¹ United Nations. (2008) United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines ("Capstone Doctrine"). New York: United Nations Department of Peacekeeping Operations and Department of Field Support.

¹⁶² Atwood, R. (2016). "The Dangers Lurking in the U.N.'s New Plan to Prevent Violent Extremism." *Reuters*, February 8, достапно на: <http://blogs.reuters.com/great-debate/2016/02/07/why-is-the-wolf-so-big-and-bad/>.

¹⁶³ Sarah E. Mendelson. (2005). "Barracks and brothels; Peacekeepers and human trafficking in the Balkans", Csis.

исламистичките групи, вклучувајќи Ансар Дине и Ал -Qaeda, кои му помогнале на Националното движење за ослободување на Азуард да ја порази владата, ја презеле контролата на северниот дел на Мали со цел спроведување на шеријатот во Мали. На 11 јануари 2013 година, Францускиот вооружените сили интервенирале за барање на привремената влада.¹⁶⁴

Повеќедимензионалната мисија за интегрирана стабилизација на Обединетите нации во Мали (MINUSMA) во историјата е една од најсмртоносните мисии во историјата на Обединетите нации (ОН), во кои страдале 69 жртви поради непријателски дејства од нејзиното основање на 1 јули 2013 до 31 Август 2016 година. Распоредена за тековен конфликт персоналот на мисијата бил нападат од разни вооружени и терористички групи, вклучувајќи ја и Ал-Каеда во Исламскиот Махреб Ансар Дин и Ал-Мурабитун во Западна Африка. Мисијата била распоредена во земјата во време на конфликтот за да ја замени Африканската меѓународна мисија за поддршка во Мали, која имала мандат да ја поддржи Малезиската влада во борбата против терористичките, екстремистичките и вооружените групи и да ги намали заканите од овие групи.

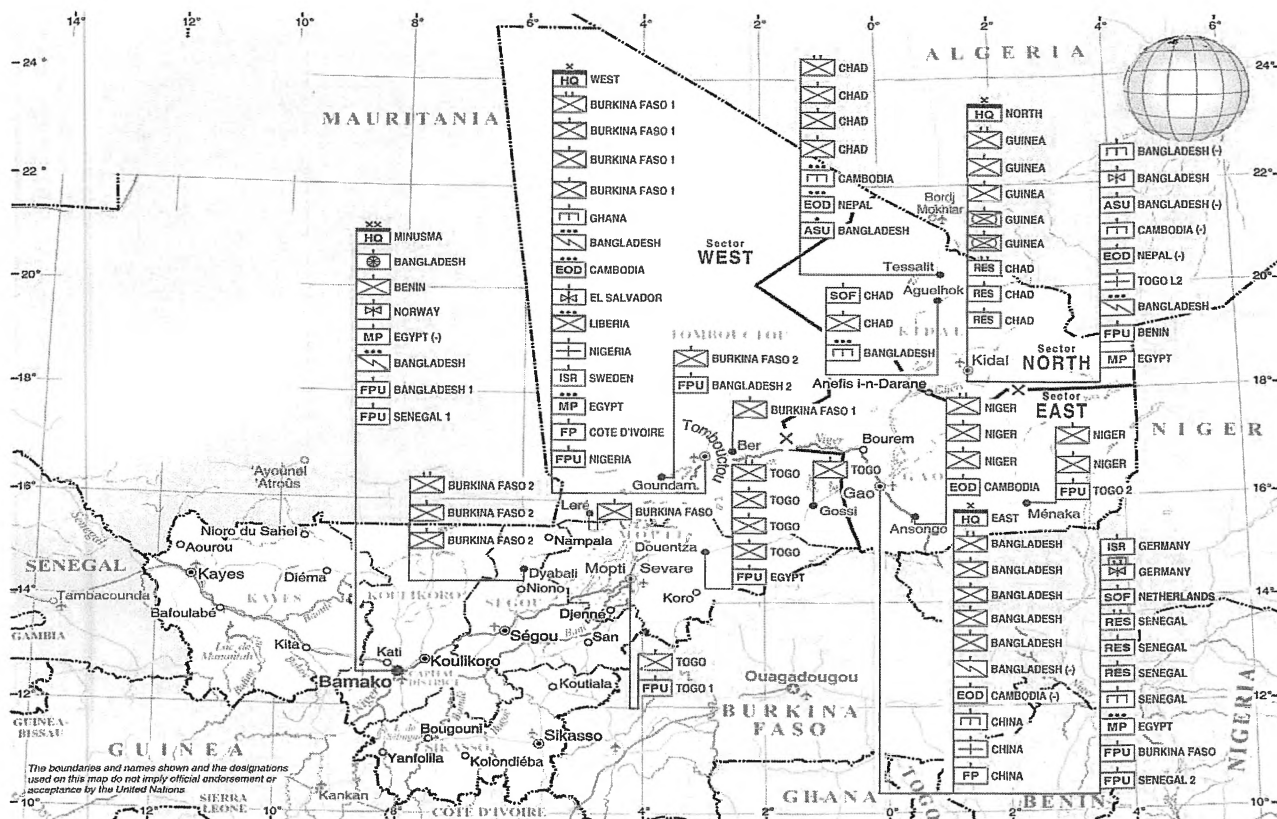
МИНУСМА била задолжена да ја стабилизира областите-урбаните центри, особено во северниот дел на Мали и, да ги одвратат заканите како и да преземаат активни чекори за да се спречи повторното враќањето на вооружените елементи во тие области, и доколку е потребно и да употреби сила.¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ "International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict. (2014). Basic Standards of Best Practice on the Documentation of Sexual Violence as a Crime under International Law".

¹⁶⁵ United Nations. (2012). *The Contribution of United Nations Peacekeeping to Early Peacebuilding: A DPKO/DFS Strategy for Peacekeepers*. United Nations, S/RES/2085. New York: United Nations.

Слика бр. 4. MINUSMA

Мисијата на ОН во Либан (UNIFIL) и силите за набљудување на ОН (UNDOF) во Голанските височини биле распоредени во области каде што биле присутни терористички закани. Сепак, и двете мисии биле распоредени за задржување на прекинот на огнот во меѓудржавните конфликти, додека МИНУСМА била распоредена во активна поддршка на проширувањето на државната власт на контролирани области од насилни екстремисти и терористички групи, што ја прави главната страна во конфликтот МИНУСМА.¹⁶⁶

Во 2016 година, ОН и Африканската Унија испратиле технички тим за да ја проценат ситуацијата во Мали и Сахел. Африканската Унија сакала да ја вклучи африканска сила во МИНУСМА бидејќи претпоставила дека може да се справи со терористички закани во северниот дел на Мали.¹⁶⁷

¹⁶⁶ Ministry of Defence [Ministère de la Défense]. "Opération Barkhane." 30 November 2015. Достапно на: <http://www.defense.gouv.fr/operations/sahel/dossier-de-presentations-de-l-operation-barkhane/operation-barkhane>

¹⁶⁷ United Nations. (2016). The Contribution of United Nations Peacekeeping to Early Peacebuilding: A DPKO/DFS Strategy for Peacekeepers. United Nations, S/RES/2098 and United Nations. Summary of Concept Note: Countering and Preventing Violent Extremism: Role of UN Peacekeeping. Proposed Areas for DPKO/DFS

Робусната мировна мисија е дефинирана како "употреба на сила на тактичко ниво со овластување на Советот за безбедност и согласност од земјата-домаќин и / или главните страни во конфликтот", и откако УНАМСИЛ како и повеќето мировни операции добиле мандат да употребуваат сила за да ги заштитат цивилите и самите себе. Ова довело до нова наметлива концепција за непристрасност, каде што ОН употребила сила на тактичко ниво за заштита на цивили.¹⁶⁸ MINUSMA денес дејствува во комплексна безбедносна средина која вклучува асиметрични закани ", во која се вклучени идентификувани терористички организации, како што се Ал-Каеда во исламскиот Магреб (AQIM), Ансар Един, и нивните филијали "¹⁶⁹. Поради оваа причина, MINUSMA е релевантна мировна операција за да се испита и процени каде се движат ОН и Советот за безбедност за развивање на операција на ОН за борба против тероризмот, во смисла на мандатот и практиката. Од распоредувањето на MINUSMA на 1 јули 2013 година и до јули 2016 година, Службата за мински активности на ОН (УНМАС) снимила 279 импровизирани експлозивни направи (ИЕД), што резултирало со 119 жртви и 453 жртви. Повеќе од половина од жртвите се однесуваа на персоналот на МИНУСМА, која има претрпено 69 смртни случаи од своето основање до 31 август 2016 година што ја прави една од најсмртоносните мировни операции.¹⁷⁰

МИНУСМА добила проактивен мандат да употреби сила за поддршка на владата за враќање на контролата над северен Мали. Како што се влошила безбедносната ситуација кон МИНУСМА се зголемиле бројот на напади во 2014 и 2015 година, а мандатот бил значително зајакнат на 29 јуни 2016 година.¹⁷¹ Имало барање МИНУСМА да се пресели во попроактивна и робусна положба за извршување на својот мандат, да се стабилизираат клучните населени места и други области каде што се изложени цивилите, особено во Северот и центарот на Мали, и во врска со ова, да го подобрат раното предупредување, предвидат, одвратат закани, вклучувајќи асиметрични закани, и да

Research and Policy Development. United Nations. S/RES/2304. New York: United Nations.

¹⁶⁸ Rhoads, E. P. (2016). *Taking Sides in Peacekeeping: Impartiality and the Future of the United Nations*. Oxford: Oxford University Press.

¹⁶⁹ Cockayne James and O'Neil, Siobhan. (2015). *UN DDR in an Era of Violent Extremism*, United Nations University Centre for Policy Research.

¹⁷⁰ United Nations, "(4a) Fatalities by Mission." The UN mission in Congo (ONUC) suffered 250 fatalities from 1960 to 1964. James, "Congo Controversies."

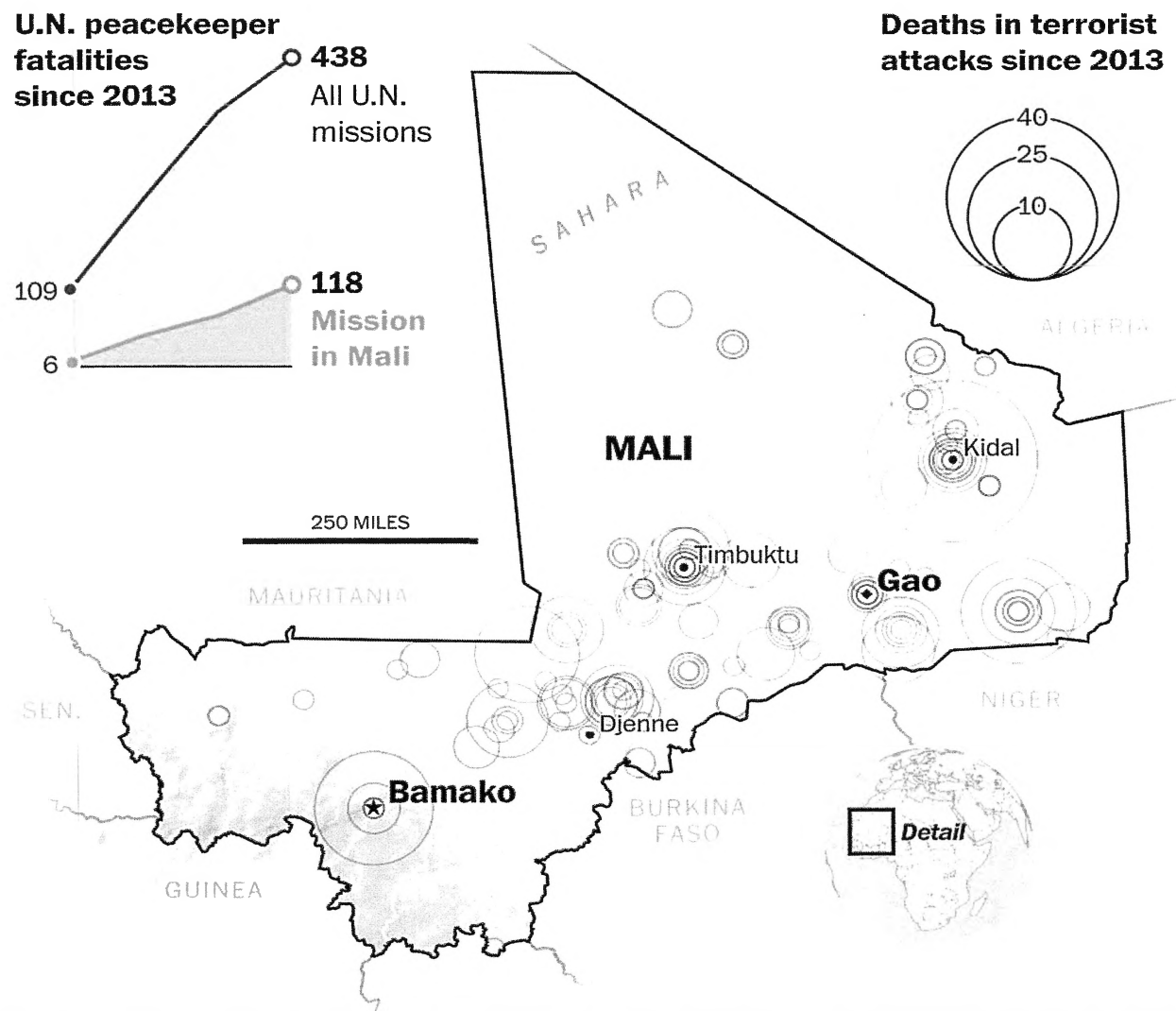
¹⁷¹ United Nations, "(4a) Fatalities by Mission." The UN mission in Congo (ONUC) suffered 250 fatalities from 1960 to 1964. James, "Congo Controversies."

преземат цврсти и активни чекори за заштита на цивили, вклучително преку активно и ефективно патролирање во области каде што се наоѓале цивили, за да се спречи враќањето на вооружените елементи во тие подрачја кои биле вклучени во директни операции.¹⁷²

Слика бр.4 Опасна мисија во Мали

A dangerous mission

Since 2013, 118 peacekeepers have been killed in Mali, making it the deadliest ongoing U.N. mission. The country is plagued by several groups linked to al-Qaeda.

Sources: IHS Jane's Terrorism and Insurgency Center, United Nations

TIM MEKO/THE WASHINGTON POST

¹⁷² John Karlsrud (2017). Towards UN counter-terrorism operations? Third World Quarterly.

Тероризмот може да биде поразен само со одржлив и сеопфатен пристап вклучувајќи активно учество и соработка на сите држави, како и преку регионални и меѓународни организации кои ќе ги попречат, нарушат и изолираат терористичките закани. Мандатот, исто така, специфицира низа активности кои спаѓаат под различните столбови на ОН. Тука спаѓаат развојот на капацитетите и градење на институциите, за да се поддржи проширувањето на државната власт и воспоставувањето на привремените администрации и прераспоредување во Мали за одбранбените и безбедносните сили во центарот и северно од Мали за поддршка на кантонот, разоружување, демобилизација и реинтеграција на вооружените групи.¹⁷³

Во однос на практиките на теренот, мисијата е лабораторија за истражување и иновации за мировните операции на ОН. Кога операцијата била распоредена, таа вклучувала разни способности за соочување со асиметрични закани на теренот, применувајќи ги искуствата од Западот од борбите против бунтовниците и борбата против тероризмот.¹⁷⁴

Задачите и активностите на МИНУСМА ги вклучуваат сите четири столбови претставени претходно, столбови на операцијата на ОН за борба против тероризмот, освен што МИНУСМА сè уште не дејствувала директно за нејзиниот мандат да преземе директна акција против заканите. Сепак, таа ги споделила своите разузнавачките податоци со француските контра-терористички операции *Opération Serval* и *Opération Barkhane* кои се распоредени паралелно со MINUSMA.¹⁷⁵

Кога мисијата на ОН е распоредена во земја која се соочува со транснационални терористички закани, службеници за врски или тимови ќе бидат распоредени во соседните земји. Овие служби и тимови ќе собираат информации и ќе обезбедат помош на земјата домаќин, ако биде побарано, со подготовки за спречување на прелевање на ефектите од кризата. Бидејќи распоредувањето на странска воена сила или зајакнување на владините сили во државата во една земја може да им помогне на терористите во околните земји,

---

¹⁷³ John Karlsrud (2017) Towards UN counter-terrorism operations?, *Third World Quarterly*, 38:6, 1215-1231, достапно на: 10.1080/01436597.2016.1268907

¹⁷⁴ 'PCVE-relevant' activities may be preventive, while PCVE-specific ones should be targeted interventions. Most of these align with regular tasks of UN peacekeeping operations. For an overview, see Boutellis and Fink, *Waging Peace*, 7. United Nations, *Lessons Learned Report*, 3.

¹⁷⁵ Interview with French Ministry of Defence official, 15 January 2015, New York; see also United Nations, *Lessons Learned Report*.

важно е соседните земји да ги зајакнат своите капацитети за решавање и задржување на миграцијата на заканата.¹⁷⁶

Регионалните канцеларии на ОН кои се соочуваат со транснационални терористички закани е неопходно да ги зајакнат своите капацитети во однос на регионалната анализа на информации и координација меѓу мисиите. Со оглед на потребата ОН подобро да ја разберат регионалната динамика на транснационалните терористички закани, важно е да се распоредат теренски мисии на ОН во тој регион, но исто така и тимови на ОН и агенции, фондови и програми за подобрување на соработката во размената на информации и анализи. Регионалните канцеларии би биле соодветни за собирање на информации и за регионалните анализи за да ги споделат со релевантните учесници на ОН, колку што е потребно. Зголемувањето на кадровските капацитети на подрачните канцеларии и обезбедувањето на мандатот за да се преземе водечка улога во регионалната координација и размена на информации кои ќе му помогнат на ОН да ги вклучат сите важни актери како и регионалната динамика во борбата против транснационалните терористички закани.¹⁷⁷

Регионалните стратегии е потребно да бидат координирани преку регионални и меѓународни субјекти и организации. Во моментот постојат голем број на конкурентски регионални стратегии за Сахел - ОН, Африканска Унија (АУ), Европската унија (ЕУ), Светската здравствена организација (СЗО) и други кои имаат планови да одговорат независно на регионалната закана. Наместо да извршувале паралелни акции и потенцијално да ги поткопуваат меѓусебните стратегии, регионалната канцеларија на ОН требало да преземе координирачка улога во создавањето на Рамковен документ за сите такви стратегии за поврзување, како што се Рамката за мир, безбедност и соработка во регионот на Големите езера.¹⁷⁸

Се препорачува регионалните канцеларии и претставници на ОН во регионите кои се соочуваат со транснационални терористички закани да работат со релевантни регионални и суб-регионални организации за да се поттикне информирање на државите во

---

¹⁷⁶ Lacher, W. (201). The Malian crisis and the challenge of regional security cooperation. *Stability: International Journal of Security & Development*, 2(2): 18, pp. 1-5, достапно на: <http://dx.doi.org/10.5334/sta.bg>.

¹⁷⁷ Nigel Quinney and A. Heather Coyne. (2011). "Talking to Groups that Use Terror," United States Institutes of Peace, pp. 15-22.

¹⁷⁸ Nigel Quinney and A. Heather Coyne. (2011). "Talking to Groups that Use Terror," United States Institutes of

тој регион. Постои значителна недоверба меѓу владите и разузнавачките служби на земјите од регионот на Сахел, и покрај фактот што повеќето од овие земји се соочуваат со слични закани од транснационалните терористички мрежи. Засегнатите земји ќе имаат огромна корист од подобрената соработка. Регионалните претставници на ОН можат да ја искористат легитимноста и влијанието на ОН за да им помогнат на земјите-членки да ги надминат недоверба или лошите механизми за координација, со цел да се поттикне поблиска соработка против заедничките закани и предизвици.¹⁷⁹

Напорите за превентивно решавање на транснационалниот тероризам е неопходно да се користат за координиран регионален одговор, искористувајќи ги заедничките информации кои ги потенцираат потенцијалните "жаришта" и новите закани. Системите за рано предупредување треба да се зголемат и подобро да се интегрираат со механизмите за ран одговор. Можеби ќе биде неопходно ОН да се фокусираат на "раната" превентивна дипломатија, вршејќи ја улогата на „добри услуги“ за да ги предвидат тригерите на конфликти, како што е колапсот на државата или нестабилноста, што може да создаде простор за транснационални терористички мрежи да дејствуваат. Конечно, ОН треба да посвети вистински ресурси за превентивна дипломатија - доброто известување не е доволно за да се спречи кризата. Подготовките, базирани на превентивното известување, може да бидат корисни во време на криза, но откако кризата ќе се ескалира, може брзо да излезе од контрола.¹⁸⁰

Се препорачува Генералниот секретар да користи дипломатски механизми за да ги претстави анализите за рано предупредување за транснационалните терористички закани на земјите-членки и, доколку е потребно, Советот за безбедност да се осигура дека извештаите за рано предупредување исто така ќе вклучуваат препораки за рана акција. Некои земји-членки може да не сакаат да бидат идентификувани како "изложени на ризик" за дестабилизација од транснационалните терористички мрежи. Доколку Генералниот секретар смета дека ситуацијата бара посебно внимание од Советот за безбедност, тој треба да ја искористи својата прерогатива и одговорност според членот: 99 од Повелбата

Peace, pp. 15-22.

¹⁷⁹ Guenter Buechner on October, and 2013 at 9:54 Pm Said. "UN in DRC 2: The Challenges of the UN's New Offensive Approach.", достапно на: <http://podacademy.org/podcasts/un-in-drc-2/>.

¹⁸⁰ United Nations Assistance Mission in Afghanistan and United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights. "Treatment of Conflict-Related Detainees in Afghan Custody: One Year On." January 2013.

на ОН за "да го информира Советот за безбедност за секое прашање кое според него може да го загрози одржување на меѓународниот мир и безбедност". Што е најважно, извештаите за рано предупредување се најефективни кога ги пренесуваат препораките за рана акција кои можат да се преземат за да се предвидуват заканите и да се спречи нивното ескалирање.¹⁸¹

Се препорачува да се вклучат повеќе робусни регионални компоненти во мисиите на ОН. Како што ОН гледа кон потенцијално распоредување во области со активни транснационални терористички мрежи, јасно е дека ограничувањето на ресурсите и распоредувањето на националните граници само ќе го опфатат дел од проблемот. Откривањето отворено, присуството на странски војници (вклучувајќи ја и мировната операција на ОН) во една земја го зголемува нивото на закана за соседите на таа земја. Во Централноафриканската Република (ЦАР), вооружените милиции со терористички тактики се засолниле во слабите гранични зони на соседните држави на ЦАР да го чекаат порастот на ОН и да ги дестабилизираат соседите на ЦАР. Овој "ефект на балонот", каде што терористичката мрежа е "исцедена" од една земја само за да се појават во друга земја, треба да се земе предвид секогаш кога ќе се преземат офанзивни воени операции за искоренување на транснационални терористички мрежи.¹⁸²

Капацитетот на ОН потребно е да има приоритетно внимание ако мисиите на ОН треба да функционираат во овие средини:

- На ОН му недостигаат способности за информации и анализи во реално време кои се неопходни за адекватна заштита на персоналот и имотот на ОН, ефикасно посредување во сложени средини и обезбедување соодветна сигурност на населението.
- Сегашните механизми за „добри услуги“ се недоволни, со оглед на сложената и еволутивната природа на транснационалните терористички мрежи.
- И покрај зголемениот фокус на ОН кон развивање регионални пристапи за справување со сложените проблеми, теренските мисии на ОН немаат мандати,

---

<http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=VsBL0S5b37o%3d&tabid=12254&language=en-US>

¹⁸¹ Peter R. Neumann. (2007). "Negotiating with Terrorists." *Foreign Affairs*. Vol. 86 (1), p. 130

¹⁸² Susana Malcorra. (2013). *Remarks at High-Level Event on UN Peacekeeping "Blue Helments: New Frontiers,"* organized by the United Nations Foundation and the Permanent Mission of Pakistan to the United Nations, UN Headquarters.

структури и искуство потребни за решавање на регионалната динамика на транснационалните терористички закани за меѓународниот мир и безбедност.¹⁸³

Постратешки пристап може да придонесе за спречување на насилниот екстремизам, особено во централниот дел на Мали, каде што "рано предупредување со пораки и превентивни дејства се уште може да го запре порастот на екстремистичките движења."¹⁸⁴ Не постои лесен одговор, но додека внимателениот пристап треба да се преземе, мисијата на ОН би можела да истражи неколку начини:

1. **Да се подобрат ситуационите анализи:** МИНУСМА можела да ги пренасочи своите капацитети за собирање и анализа на информации во областите на загриженост (како централниот дел на Мали). Исто така, можела да се фокусира на подобра и подетална анализа на сите вооружени групи, како "усогласени" така и на "терористи"; и на сложените социо-економски, политички, безбедносни и религиозни фактори кои можеле да бидат поткрепа за регрутирање и поддршка; како и постојните локални фактори кои придонесувале за мирот и издржливоста што заедниците, владата на Мали и мисијата на ОН можеле да се изградат за да помогнат во спречувањето на насилството.
2. **Изградба на национални капацитети за справување со тероризмот:** МИНУСМА можела да го спроведе својот мандат за "да ги поддржи напорите на Владата за ефективното и постепеното обновување и проширување на државната власт", вклучувајќи ја и поддршката за формирање на привремени администрации и поттикнување на владата да ги врати основните услуги на предаторското однесување на нејзините безбедносни сили и да генерира "мировни дивиденди". Исто така, можела да ја охрабри владата да промовира децентрализирано / регионално владеење, како што е предвидено во мировниот договор, и да ја истакне потребата на заедниците да ја повратат довербата на државата во средно ниво.
3. **Да се поттикнат инклузивните партнерства:** МИНУСМА можела да го прошири мирот и политичкиот процес надвор од вооружените групи во северен Мали, за да

---

¹⁸³ The UN Integrated Sahel Strategy is included in the 14 June 2013 Report of the Secretary-General on the situation in the Sahel region (S/2013/354).

¹⁸⁴ International Crisis Group, "Mali central: La fabrique d'une insurrection?"

биде повеќе инклузивно за "граѓанското општество, вклучувајќи ги женските организации, како и за младинските организации", како што е наведено во резолуцијата 2295 (2016) на Советот за безбедност. Овој процес, исто така, требало да биде повеќе вклучен во Пел на Централниот Мали, кој во голема мера бил отсутен од преговорите во Алжир.¹⁸⁵ Заедно со владата, МИНУСМА би можела да ги истражи потенцијалните можности за постигнување на малезиските "екстремистички групи" кои го сигнализираат интересот за приклучување кон процесот, додека другите биле свесни за потребата од борба против неказнивоста.¹⁸⁶

4. **Приоритет на човековите права:** МИНУСМА можела да даде приоритет во работата на човековите права и да ги направи неопходни безбедносните аранжмани за да може безбедно да ја извршува таа работа. Ова можело да помогне во решавањето на условите кои можат да бидат клучни двигатели на поддршката или учеството во насилни групи (вклучувајќи ги и терористичките организации), кои исто така можеле да послужат како заштита за жалби против ООН и нејзината мисија. Оваа работа за човекови права можела да вклучува и брзи истраги за наводни злосторства и злоупотреби од страна на цихадистите и владините сили, како и брзо објавување на извештаите на МИНУСМА за човековите права. Освен тоа, мисијата можела да ги охрабри националните власти да ги задржи своите сили одговорни, да ги следеле местата за притвор и да ја поддржеле професионализацијата на безбедносните сили и судството.
5. **Подигнување на свеста за персоналот на ОН на терен:** Релевантните компоненти на мисијата и тимот на земјата на ОН би можеле да бидат сензибилизирани за тоа како да ги направат своите стратегии повеќе стратешки и Р / CVE-специфични кога и ако е релевантно, вклучувајќи и програмирање преку „Мировен дивидентски фонд“, Фондот за градење на мирот. Тие, исто така, можеле да бидат охрабрени да изградат управување со ризици и внимателно да ги следат и

---

¹⁸⁵ Security Council Resolution 2295 (UN Doc. S/RES/2295), June 29, 2016.

¹⁸⁶ “Et si l’État optait pour négocier avec Iyad Ag Ghali!” Malijet, March 25, 2016, достапно на: http://malijet.com/actualite_dans_les_regions_du_mali/rebellion_au_nord_du_mali/150977-et-si-l%E2%80%99etat-optait-pour-n%C3%A9goci%C3%A9-avec-iyad-ag-ghali.html.

оценуваат овие проекти и да ги фаворизираат партнерствата со веродостојни локални актери, вклучително и од приватниот сектор.

6. **Подобрување на стратешките комуникации:** МИНУСМА можела да го зајакне својот капацитет за да обезбеди позитивни наративи како алтернативи за оние што ги дистрибутираат терористички групи. "Стратешката комуникација" се базирала на комуникација не само преку зборови, туку и преку конкретни акции, како што се програмите спроведени во врска со малезиската влада или локалните власти (на пр. Проекти за мировни дивиденди и локални проекти за решавање на конфликти и помирување) без несвесно финансирање на изборните кампањи на локалните елити. Оваа стратешка комуникација можела да ја спроведе радиостаницата на МИНУСМА, како и од радиостанциите во заедницата, кои можат да имаат поголем дострел и легитимитет на локално ниво.

Земјите-членки потврдиле дека "примарната одговорност за спречување на насилени екстремизам е одговорност на земјите-членки" и дека "додека го развиваат својот одговор, Обединетите нации можеле да дејствуваат како природен партнер".¹⁸⁷ Како што владата на Мали била во процес на развивање на сопствена национална стратегија, МИНУСМА и тимот на земјата на ОН во Мали би можеле да ги разгледаат некои од овие предлози како дел од балансираниот политички и безбедносен пристап за поддршка на владата. За да биде ефективна, таквата поддршка ќе бара и мисијата и тимот на ОН да бидат проактивни и наместо да се затвораат (засилено обезбедување), тие да "излезат" да соработуваат со локалните власти, организации и заедници, кои треба да бидат на чело на превентивните активности.

---

¹⁸⁷ United Nations. (2015). Plan of Action to Prevent Violent Extremism, UN Doc. A/70/674.

7. Заклучок

Во овој труд можеме да заклучиме дека иако ООН се соочи со терористички напади во Ирак и во Авганистан во текот на последните десет години, транснационалните терористички мрежи претставуваат фундаментално поразлична закана за Обединетите нации отколку другите недржавни вооружени групи со кои ООН претходно се соочувала.

Прво, природата на нивните цели значи дека нивните барања тешко можат да се применат во државно-центричниот систем на ОН; второ, нивниот транснационален опфат на операции се спротивставува на специфичниот пристап на ООН кон земјата; и трето, тие го определуваат ОН како приоритетна цел за напад. Покрај овие три особини, нивните врски со транснационалниот организиран криминал и нивната употреба на асиметрични тактики имаат значително оперативно влијание врз полето на мисијата на ОН.

Со оглед на сложеноста на предизвиците од транснационалните терористички закани, се тврди дека Генералниот секретар на ОН и Советот за безбедност треба да дадат приоритет на активностите кои ќе имаат непосредно и трајно влијание и за кои ОН има компаративна предност во однос на другите чинители. Како такви, се верува дека ОН прво треба да се фокусираат на преземање превентивни мерки за спречување на транснационалните терористички мрежи од дестабилизација на ранливите држави. Ако превентивната акција не успее и од ОН се бара да распореди теренска мисија, се тврди дека мисиите на ОН треба да се фокусираат на зајакнување на политичките механизми за решавање на поплаките, безбедноста на населението и воспоставување на државната власт.

Во следните години, мисиите на ОН ќе се соочуваат со сè покомплексни низа закани од транснационалните терористички мрежи за кои системот на ОН е неподготвен. Транснационалните терористички мрежи претставуваат предизвици кои фундаментално ја менуваат оперативната околина за мисиите на полето на ОН поради нивните изјави, транснационален дострел, таргетирање на ОН и цивили кои користат асиметрични тактики и врски со транснационалниот организиран криминал. Поради овие предизвици, теренските мисии на ОН треба прво да се фокусираат на превенцијата и, ако ситуацијата се дестабилизира, да изготват политички механизми за решавање на проблемите, да

обезбедат сигурност на населението и повторно воспоставување на државната власт, но не и воени операции. Начинот на кој транснационалните терористички мрежи ги оспоруваат стандардните операции на ОН се преку директно насочување кон персоналот на ОН, поставувајќи пречки за политичкиот ангажман и непристрасност, комплицирајќи ги напорите за дефинирање на успехот и одржување на врските со транснационалниот организиран криминал.

Се препорачува подобрување на регионалниот одговор на ОН:

- Кога полесна мисија на ОН е распоредена во земја која се соочува со транснационални терористички закани, офицери за врски или тимови ќе бидат распоредени во соседните земји кои ќе соберат информации и ќе им обезбедат помош на земјата домаќин, а ако биде побарано, со подготовки за спречување на прелевање на ефектите од кризата.
- Се препорачува регионалните канцеларии на ОН кои се соочуваат со транснационални терористички закани да го зајакнат својот капацитет во однос на регионалната анализа на информации и координација меѓу мисиите.
- Се препорачува регионалните стратегии да бидат координирани со и преку регионалните субјекти.
- Се препорачува регионалните канцеларии и претставници на ОН во регионите кои се соочуваат со транснационални терористички закани да работат со релевантни регионални и суб-регионални организации за да се поттикне размената на информации меѓу државите во тој регион.
- Се препорачува напорите за превентивно решавање на транснационалниот тероризам да користат координиран регионален одговор, искористувајќи ги заедничките информации кои ги потенцираат потенцијалните „жаришта“ и новите закани.
- Се препорачува Генералниот секретар да користи дипломатски механизми за да ги претстави анализите за рано предупредување за транснационалните терористички закани до земјите-членки и, доколку е потребно, Советот за безбедност и да осигура дека извештаите за рано предупредување исто така вклучуваат препораки

за предвремени мерки.

Прашањето за безбедноста на ООН и вработените треба да биде во прв план, бидејќи сите земји-членки треба да се согласат за важноста за подобрување на безбедноста на персоналот на ООН на теренот. Земјите што даваат војници треба да бидат посебно чувствителни на загриженоста околу безбедноста на своите војници кои ќе бидат распоредени како мировници до поставувањата каде што може да се соочат со напади од транснационални терористички мрежи. Земјите-членки што придонесуваат во војувањето, кои поради различни причини можеби еднаш се спротивставиле на подобрените можности за собирање информации и анализа за ООН сега можат да бидат поотворени за оваа идеја, со оглед на зголемената опасност нивната војска да се соочи со транснационалните терористички мрежи.

Советот за безбедност го разгледува проширувањето на тековните мисии на ООН во областите каде што се присутни транснационални терористички мрежи (како што се Мали или Сомалија) или воспоставувањето на нови мисии во такви средини. Овие ситуации го поттикнуваат Генералниот секретар да биде цврст во неговата проценка за способностите на ООН кои ќе треба да бидат успешни во остварувањето на мандатите што ги разгледува Советот.

Зборот „тероризам“ сè уште е политички проблематичен во ООН, поради несогласувањата на земјите-членки за прецизната дефиниција на тероризмот. Земјите-членки не биле во можност да се договорат за дефиницијата за „тероризам“ за усвојување на Глобалната стратегија на ООН за борба против тероризмот во 2006 година и не е јасно дека тие би биле поблиски до тоа и денес. На тероризмот денес се гледа како од криминолошки и безбедносен аспект, но сè повеќе и од политички аспект. ООН нема единствена дефиниција за тероризмот, но во бројни резолуции, декларации, конвенции, одредени акти се означени како тероризам. Така, под тероризам ООН подразбира лишување на луѓе од живот и ранување или разорување и уништување на имот на цивилите или владата од страна на поединци и групи кои делуваат самостојно или некоја влада која делува од сопствени пориви и мотиви за остварување на политички цели. Современiot тероризам како повеќедимензионален политички феномен, претставува сложен облик на организирано, индивидуално и ретко институционализирано политичко насилство, обележан со застрашувачки физички и психолошки методи на политичка борба,

со помош на кои обично во време на политички и економски кризи, а ретко во услови на остварена економска и политичка стабилност на едно општество, систематски се прават напори за остварување на ‘големи цели‘ на начин потполно несоодветен на дадените услови, пред се општествена ситуација и историските можности на оние кои го практикуваат како политичка стратегија. Терминот меѓународен тероризам се однесува на тероризам кој вклучува граѓани или територија на повеќе земји каде постои можност за напад на добра кои подлежат на меѓународна заштита.

Телата на ОН, на полето на зачувување на меѓународниот мир и безбедноста, и во согласност со системот на колективна безбедност, се овластени да превземаат колективни мерки против државата која не постапува во согласност со начелата и принципите содржани во Повелбата на ОН. Превентивната политика на ОН е изградена врз основа на Агендата за мир, како политички проект кој е од големо значење за превентивниот концепт на ОН. Во Агендата за мир се содржани сите компоненти за одржување на мирот и затоа таа треба да послужи како насочувач во глобалната политика за постоење на мир во светот.

Мировните мисии може да имаат ефект на одвраќање на противничките држави, да се добие помош во различни сфери, да се промовираат пријателски односи, да се учи од странски експерти и секако да се развијат контакти со голем број странски претставници и експерти од повеќе области и тоа секако да влијае врз пробивањето кон врвот на меѓународната сцена и политика.

Станува збор за: превентивна дипломатија, превентивно распоредување, градење на мирот, одржување на мирот, наметнување на мирот, употреба на воена сила, консолидација на мирот и помагање при развој. Постоењето на овие механизми се ставени во функција на мирот и може само позитивно да се одразат врз целокупното општество. Како инструмент на колективната безбедност се разработени мировните операции на ОН. Во случај на спорови помеѓу државите, ОН преземаат мерки за мирно решавање на истите. Една од тие мерки се мировните операции. Мировните операции не се воспоставуваат заради уништување на непријателот. Напротив, тие се воспоставуваат за создавање на поволна клима за зачувување на мирот, во согласност со страните во спорот и без употреба на сила.

Кога мисија на ОН е распоредена во земја која се соочува со транснационални терористички закани, службениците за врски или тимови ќе бидат распоредени во соседните земји. Овие служби и тимови ќе собираат информации и ќе обезбедат помош на

земјата домаќин, ако биде побарано, со подготовки за спречување на прелевање на ефектите од кризата. Бидејќи распоредувањето на странска воена сила или зајакнување на владините сили во државата во една земја може да им помогне на терористите во околните земји, важно е соседните земји да ги зајакнат своите капацитети за решавање и задржување на миграцијата на заканата.

Во следните години, постои голема веројатност дека од Обединетите нации ќе биде побарано да распоредат мисии на терен или да го зголемат своето присуство во средини што се карактеризираат со присуство на транснационални терористички мрежи.

Неодамнешното распоредување на Мултидимензионалната мисија за интегрирана стабилизација на Обединетите нации во Мали (МИНУСМА)-за првпат мултидимензионална мировна операција на ОН која била распоредена во такво опкружување – со што се изразило загриженост дека ООН можеби не е подготвена да се справи со предизвиците на спроведувањето комплексни мандати во оперативни средини каде се активни транснационални терористички мрежи.

Во овој труд беа анализирани конкретните влијанија кои транснационалните терористички закани ги имаат врз полето на мисијата на ОН и се идентификуваа критичните празнини што ООН мора да ги решат со цел да ги решат овие предизвици, со што се докажа општата хипотеза во трудот која тврди дека транснационалните терористички мрежи во моментот се предизвици со кои фундаментално се менуваат оперативните средини за полето на мисии на ОН, особено затоа што целите на овие групи се некомпатибилни со државно-центричниот модел на ОН и се директно насочени за напад кон мисиите и персоналот на Обединетите нации.

8. Користена литература

1. African Union. (2015). *Report of the Commission of the African Union on the Follow-up to the Relevant Provisions of the – Declaration of the Summit of the Member Countries of the Nouakchott Process of 18 December 2014*. Addis Ababa: African Union.
2. Arrangement. (2009) for Co-operation between the International Criminal Police Organization-Interpol and the United Nations in relation to the United Nations Security Council Sanctions Committees Supplementary to the Cooperation Agreement between the International Criminal Police Organization-INTERPOL and the United Nations.
3. Arthur Boutellis and Andrea Ó Súilleabháin. (2016). “Working Together for Peace: Synergies and Connectors for Implementing the 2015 UN Reviews,” International Peace Institute, достапно на: www.ipinst.org/2016/05/synergies-2015-un-reviews .
4. Atwood, R. (2016). “The Dangers Lurking in the U.N’s New Plan to Prevent Violent Extremism.” *Reuters*, February 8, достапно на: <http://blogs.reuters.com/great-debate/2016/02/07/why-is-the-wolf-so-big-and-bad/>.
5. Boutellis, A., and N. C. Fink. (2016). *Waging Peace: UN Peace Operations Confronting Terrorism and Violent Extremism*. New York: International Peace Institute.
6. Brian Jenkins. (1986). *International terrorism*, Santa Monica: Rand.
7. Cameron, G., “Multi-Track Microproliferation: Lessons from Aum Shinrikyo and Al Qaida,” *Studies in Conflict and Terrorism*, 1999, p. 283.
8. Clive Leviev-Sawyer. (2011). “‘New Age of Responsibility’ Against Human Rights Violations, UN Chief Says,” *Sofia Echo*, достапно на: http://sofiaecho.com/2011/05/06/1085646_new-age-of-responsibility-against-human-rights-violations-un-chief-says .
9. Cockayne James and O’Neil, Siobhan. (2015). *UN DDR in an Era of Violent Extremism*, United Nations University Centre for Policy Research.
10. David Carment and Albrecht Schanabel, (2003). *Conflict Prevention: Path to Peace or Grand Illusion?* United Nations Univesitty Press, New York.

11. Duffield, M. (2012). "Challenging Environments: Danger, Resilience and the Aid Industry." *Security Dialogue* 43, no. 5 (2012): 475–492.
12. Eric Rosand. (2016) "Investing in Prevention: An Ounce of CVE or a Pound of Counterterrorism?" Brookings Institution, достапно на: www.brookings.edu/2016/05/06/investing-in-prevention-an-ounce-of-cve-or-a-pound-of-counterterrorism/.
13. "Et si l'État optait pour négocier avec Iyad Ag Ghali!" Malijet, March 25, 2016, достапно на: http://malijet.com/actualite_dans_les_regions_du_mali/rebellion_au_nord_du_mali/150977-et-si-l%E2%80%99etat-optait-pour-n%C3%A9goci%C3%A9r-avec-iyad-ag-ghali.html.
14. Fabricius, P. (2014). "Is the Force Intervention Brigade Neutral?" Institute for Security Studies, November 27, достапно на: <https://www.issafrica.org/iss-today/is-the-force-intervention-brigade-neutral>.
15. Financial Action Task Force on Money Laundering, достапно на: <http://www.un.org/press/sc12168.doc.htm> 2015.
16. Fox, R. (2005) "Gwot is History. Now for Save." *New Statesman*, August 8, достапно на: <http://www.newstatesman.Com/node/195357>.
17. Global Counterterrorism Forum. (2012). Rome Memorandum on Good Practices for Rehabilitation and Reintegration of Violent Extremist Offenders.
18. Goldberg, M. L. (2015). "Why President Obama is hosting a Summit on UN Peacekeeping." *UN Dispatch*, September 28, достапно на: <http://www.undispatch.com/why-president-obama-is-hosting-a-summit-on-unpeacekeeping/>.
19. Goulding M. (1993). The Evolution of United Nations Peacekeeping, *Internacional Affairs*, 69 (3).
20. Gowan, R. (2015). "How the UN Can Help Create Peace in a Divided World." *Huffington Post*, October 7, достапно на: http://www.huffingtonpost.ca/centre-for-international-policy-studies/un-world-powers_b_8248628.html.
21. Guenter Buechner on October, and 2013 at 9:54 Pm Said. "UN in DRC 2: The Challenges of the UN's New Offensive Approach.", достапно на: <http://podacademy.org/podcasts/un-in-drc-2/>.

22. Gurule, J. (2008). The Demise of the UN Economic Sanctions Regime to Deprive Terrorists of Funding. *Case Western Reserve Journal of International Law*, vol. 41.
23. Haberfeld, M. R.; King, J. F.; Lieberman, C. A. (2009). *Terrorism within a Comparative International Context. The Counter Terrorism Response and Preparedness*, Springer Science and Business Media, USA-UK
24. Hervé Ladsous. (2016). Statement to the Special Committee on Peacekeeping Operations, February 19.
25. High Level Military Group. (2016). "Our Military Forces' Struggle against Lawless, Media Savvy Terrorist Adversaries: A Comparative Study.", доступно на: <http://www.high-level-military-group.org/pdf/hlmg-lawless-media-savvy-terrorist-adversaries.pdf>.
26. Hoffman, B. (1998). *Inside Terrorism*, New York: Columbia University Press.
27. Inis L. Claude (1988). *Power and International Relations*. New York: Random House.
28. International Crisis Group, "Mali central: La fabrique d'une insurrection?"
29. "International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict. (2014). Basic Standards of Best Practice on the Documentation of Sexual Violence as a Crime under International Law".
30. International Crisis Group. (2016). "Exploiting Disorder: Al-Qaeda and the Islamic State," New York, USA, доступно на: www.crisisgroup.org/global/exploiting-disorder-al-qaeda-and-islamic-state.
31. International Peace Institute. (2016) Roundtable discussion, New York.
32. J. M. Berger. (2016). "Making CVE Work: A Focused Approach Based on Process Disruption," International Centre for CounterTerrorism, доступно на: <http://icct.nl/wp-content/uploads/2016/05/J.-M.-Berger-Making-CVE-Work-A-Focused-Approach-Based-on-Process-Disruption-.pdf>.
33. James, I. (1994). "The Congo Controversies." *International Peacekeeping* 1, no. 1 (1994), pp. 44–58.
34. Jan Egeland, Adele Harmer, Abby Stoddard. (2011). "To Stay and Deliver: Good practice for humanitarians in complex security environments," UN OCHA, 9.
35. Jelusic LJ. (2005). *Mirovne opercije in vlog Slovenije*, Fakultete družbene vede. Ljubljana.

36. Jenkins, P. (2003). *Images of Terror: What We Can and Can't Know about Terrorism*, New York: Aldine de Gruyter.
37. John Karlsrud (2017) Towards UN counter-terrorism operations, *Third World Quarterly*.
38. Karlsrud, J., and A. C. Smith. (2015). *Europe's Return to UN Peacekeeping in Africa? Lessons from Mali*. New York: International Peace Institute.
39. Kushner, H. W. (1998). *Terrorism in America: A Structured Approach to Understanding the Terrorist Threat*, Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1998.
40. Kval, Mellbye, Tranoy, (2006) „Политика и демократија”: Скопје, Феникс.
41. Lacher, W. (2011). The Malian crisis and the challenge of regional security cooperation. *Stability: International Journal of Security & Development*, 2(2): 18, pp. 1-5, достапно на: <http://dx.doi.org/10.5334/sta.bg>.
42. Lacher, Wolfram, and Denis M. Tull. (2013). “Mali: Beyond Counter Terrorism.” *German Institute for International and Security Affairs*. Wolfram Lacher, “Organised Crime and Conflict in the Sahel Sahara Region.” Carnegie Institute for International Peace, September 2012.
43. Lee Berthiaume. (2013). “Canada Extends Mali Mission Amid Signs of Reluctance To Do More,” *Agence France Presse*.
44. Mark V Kauppi and Paul Viotti. (2013). *International Relations and World Politics: Security, Economy, Identity*, Pearson, Prentice Hall.
45. Mason, R. (2015). “UK to Deploy Troops to Help Keep Peace in Somalia and South Sudan.” *The Guardian*, 27 September, достапно на: <http://www.theguardian.com/politics/2015/sep/27/uk-to-deploy-troops-to-helpkeep-peace-in-somalia-and-south-sudan>.
46. Mauricio Artiñano et al.. (2014). “*Adapting and Evolving: The Implications of Transnational Terrorism for UN Field Missions*,” Princeton University, достапно на: https://www.princeton.edu/sites/default/files/content/docs/591c_Adapting_and_Evolving_The_Implications_of_Transnational_Terrorism.pdf.
47. Ministry of Defence [Ministère de la Défense]. (2015). “Opération Barkhane.” 30 November. Достапно на: <http://www.defense.gouv.fr/operations/sahel/dossier-de-presentation-de-l-operation-barkhane/operation-barkhane>
48. Modirzadeh, N. K. (2016). “If it's Broke, Don't Make It Worse: A Critique of the U.N.

Secretary-General's Plan of Action to Prevent Violent Extremism.”, достапно на:
<https://www.lawfareblog.com/if-its-brokedont-make-it-worse-critique-un-secretary-generals-plan-action-prevent-violent-extremism>.

49. Naureen Chowdhury Fink and Alistair Millar. (2016). “*Blue Sky III—Taking UN Counterterrorism Efforts in the Next Decade from Plans to Action*,” Global Center on Cooperative Security.
50. Naureen Chowdhury Fink. (2012). “Preventing Terrorism and Conflict in Libya: An Innovative Role for the United Nations?” *The Sentinel* 5, no. 2, достапно на:
www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2012/02/CTCSentinel-Vol5Iss22.pdf.
51. Naz K. Modirzadeh. (2016). “If It’s Broke, Don’t Make It Worse: A Critique of the U.N. Secretary-General’s Plan of Action to Prevent Violent Extremism,” *Lawfare blog*, достапно на: www.lawfareblog.com/if-its-broke-dontmake-it-worse-critique-un-secretary-generals-plan-action-prevent-violent-extremism.
52. Nigel Quinney and A. Heather Coyne. (2011). “*Talking to Groups that Use Terror*,” United States Institutes of Peace, pp. 15-22.
53. Nikola Banićević. (2013). *Međunarodno pravni i institucionalni aspekti borbe protiv terorizma*, достапно на: <http://skalaradio.com/2013/02/13/mr-nikola-banicevic-medunarodno-pravni-i-institucionalni-aspekti-borbe-protiv-terorizma>
54. Parachini, J. V. (2001). “Comparing Motives and Outcomes of Mass Casualty Terrorism Involving Conventional and Unconventional Weapons,” *Studies in Conflict and Terrorism*, p. 403.
55. Pastor Perisa, I. (2012). *Organizacijski oblici suvremenih teroristickih organizacija*. Filozofski fakultet, Sveucilista Zagreb.
56. Paul Wilkinson. (2003). ‘Why Modern Terrorism? Differentiating types and distinguishing ideological motivations’ in Charles W. Kegley Jr. (eds.) *The New Global Terrorism: Characteristics, Causes, Controls*, USA: Pearson Education.
57. Peck, C (1998) „*Sustainable peace: the role of the UN and regional organizations in preventing conflict*”: New York, Carnegie Corporation of New York.
58. Pedic, Z. (2012). *Odnos medzunarodnoga i europskoga pravnog okvira za suzbijanje terorizma: Konvencije i rezolucije u podrucju borbe protiv terorizma*, Pravni fakultet Zagreb.

59. Peter R. Neumann. (2007). "Negotiating with Terrorists." *Foreign Affairs*. Vol. 86 (1), p. 130.
60. Peter Romaniuk. (2015). "Does CVE Work? Lessons Learned from the Global Effort to Counter Violent Extremism," Global Center on Cooperative Security, доступно на: www.globalcenter.org/wp-content/uploads/2015/09/Does-CVE-Work_2015.pdf.
61. Rex A. Hudson. (1999). *The Sociology and Psychology of Terrorism*.
62. Rhoads, E. P. (2016). *Taking Sides in Peacekeeping: Impartiality and the Future of the United Nations*. Oxford: Oxford University Press.
63. Richard Gowan. (2015). "Can U.N. Peacekeepers Fight Terrorists?" *Brookings Institution*, доступно на: www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2015/06/30/can-u-n-peacekeepers-fight-terrorists/.
64. Richard Atwood. (2016). "The Dangers Lurking in the U.N.'s Plan to Prevent Violent Extremism," *Reuters*, доступно на: <http://blogs.reuters.com/great-debate/2016/02/07/why-is-the-wolf-so-big-and-bad/>
65. Russell D Howard and Reid L Sawyer. (2006). *Terrorism and Counterterrorism: Understanding the New Security Environment*, Dubuque, Iowa: McGraw Hill Contemporary Learning Series.
66. Sarah E. Mendelson. (2005). "Barracks and brothels; Peacekeepers and human trafficking in the Balkans", Csis.
67. Saul, B. (2005). Definition of "Terrorism" in the UN Security Council: 1985-2004, *Chinese Journal of International Law*, vol. 4, no. 1.
68. Security Council Resolution 2295 (UN Doc. S/RES/2295), June 29, 2016.
69. Seth G. Jones. (2014). *A Persistent Threat: The Evolution of al Qaeda and Other Salafi Jihadists*, RAND Corporation, доступно на: www.rand.org/pubs/research_reports/RR637.html.
70. Sofía Sebastián and Jonas Claes. (2016). "Atrocity Prevention through Dialogue: Challenges in Dealing with Violent Extremist Organizations," US Institute of Peace, доступно на: www.usip.org/publications/2016/08/30/atrocity-prevention-through-dialogue.
71. Sokalski, H. (2003). *An Ounce of Prevention: Macedonia and the UN Experience in Preventive Diplomacy*. Endowment of the United States Institute of Peace.

72. Susana Malcorra. (2013). *Remarks at High-Level Event on UN Peacekeeping “Blue Helments: New Frontiers,”* organized by the United Nations Foundation and the Permanent Mission of Pakistan to the United Nations, UN Headquarters.
73. The UN Integrated Sahel Strategy is included in the 14 June 2013 Report of the Secretary-General on the situation in the Sahel region (S/2013/354).
74. Tim Witcher. (2013). “China offers 500 troops for UN Mali Force,” *Agence France Presse*.
75. UN Department of Peacekeeping Operations and Department of Field Support. (2015). *The Protection of Civilians in United Nations Peacekeeping*, доступно на: www.futurepeaceops.org/wp-content/uploads/2016/01/2015-07-Policy-on-PoC-in-Peacekeeping-Operations.pdf.
76. UN General Assembly Resolution 70/291 (July 1, 2016), UN Doc. A/RES/70/291.
77. UN General Assembly, “Conclusions and Observations by the President of the Seventieth Session of the UN General Assembly.”
78. UN Security Council Resolution 2178 (September 24, 2014), UN Doc. S/RES/2178, par. 19. It should be noted that the secretary-general’s first report to explicitly mention CVE was the *Report of the Secretary-General on the Work of the United Nations to Help States and Subregional and Regional Entities in Africa in Fighting Terrorism*, UN Doc. S/2014/9, January 9, 2014.
79. UN Security Council Resolution 2250 (December 9, 2015), UN Doc. S/RES/2250, par. 16.
80. UNCCT. (2014). “Kingdom of Saudi Arabia Donates USD 100 Million for the United Nations Counter-Terrorism Centre.” *The Beam*, доступно на: <http://www.un.org/es/terrorism/ctitf/pdfs/The%20Beam%20Vol%208.pdf>.
81. UNHRC. (2015). “Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Human Rights Situation in Iraq in the Light of Abuses Committed by the So-Called Islamic State in Iraq and the Levant and Associated Groups.” UN Human Rights Council, доступно на: http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session28/Documents/A_HRC_28_18_AUV.doc.
82. United Nations Assistance Mission in Afghanistan and United Nations Office of the High

Commissioner for Human Rights. (2013). “Treatment of Conflict-Related Detainees in Afghan Custody: One Year On.”, доступно на:

<http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=VsBL0S5b37o%3d&tabid=12254&language=en-US>

83. United Nations Intellectual History Project, (2008). *Preventive Diplomacy at the UN*. Library of Congress Cataloging in Publication Data.
84. United Nations Military Observers, (1995). *Handbook, Department of Peace-keeping*, New York.
85. United Nations Secretary-General. (2015) *The Future of United Nations Peace Operations: Implementation of the Recommendations of the High-Level Independent Panel on Peace Operations*, UN Doc. A/70/357–S/2015/682.
86. United Nations, “(4a) Fatalities by Mission.” The UN mission in Congo (ONUC) suffered 250 fatalities from 1960 to 1964. James, “Congo Controversies.”
87. United Nations. (2008). *United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines* (“Capstone Doctrine”). New York: United Nations Department of Peacekeeping Operations and Department of Field Support.
88. United Nations. (2011). *The Contribution of United Nations Peacekeeping to Early Peacebuilding: A DPKO/DFS Strategy for Peacekeepers*. New York: United Nations.
89. United Nations. (2012). *The Contribution of United Nations Peacekeeping to Early Peacebuilding: A DPKO/DFS Strategy for Peacekeepers*. United Nations, S/RES/2085. New York: United Nations.
90. United Nations. (2014). *Activities of the United Nations System in Implementing the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy*, UN Doc. A/68/841, paras. 21 and 116.
91. United Nations. (2015). Plan of Action to Prevent Violent Extremism, UN Doc. A/70/674, December 24, par. 58 (b), New York: United Nations.
92. United Nations. (2015). *Uniting Our Strengths for Peace—Politics, Partnership, and People: Report of the High-Level Independent Panel on United Nations Peace Operations*, p. vii.
93. United Nations. (2016). *Activities of the United Nations System in Implementing the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy*, UN Doc. A/70/826, para. 51.

94. United Nations. (2016). The Contribution of United Nations Peacekeeping to Early Peacebuilding: A DPKO/DFS Strategy for Peacekeepers. United Nations, S/RES/2098 and United Nations. Summary of Concept Note: Countering and Preventing Violent Extremism: Role of UN Peacekeeping. Proposed Areas for DPKO/DFS Research and Policy Development. United Nations. S/RES/2304. New York: United Nations.
95. US Agency for International Development. (2009). Guide to the Drivers of Violent
96. UNDP. (2016). "Community Security and Armed Violence Reduction," достапно на: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/democratic-governance-and-peacebuilding/rule-of-law-justiceand-security/community-security-and-armed-violence-reduction.html>
97. Extremism, достапно на: http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pnadt978.pdf.
98. US Department of State and US Agency for International Development. (2016). Joint Strategy on Countering Violent Extremism, достапно на: www.state.gov/documents/organization/257913.pdf.
99. Бутрос Бутрос-Гали, Агенда за мир: превентивна дипломатија, градење и зачувување на мирот, Извештај на генералниот секретар согласно Изјавата од Самитот на Советот за безбедност од 31 јануари 1992 година, A/47/277, S/24111, 17 јуни 1992 година.
100. Василевски, В. (2002). *Меѓународно хуманитарно право во вооружени судири*, „2-ри Август С“ - Штип
101. Воин Димитриевиќ. (2009). *Преговарање и тероризам*, Београд.
102. Вујаклија, М. (1970). *„Лексикон на странски зборови и изрази“*, Просвета, Белград.
103. Гризолд А. (2006). *Словенија во изменета безбедносна средина*, Министерство за одбрана, Скопје.
104. Заеднички став на Совет на Европска Унија од 27 декември 2001 година за борба против тероризмот (2001/930/ЦФСП), достапно на: ccvista.taiax.be/showDoc.asp?celex=32001E0930
105. Кронин, К. О. Лудс, М. Џ. (2009). *Напад на тероризмот: Елементи на грандиозна стратегија*, Скопје, Нампрес.
106. Марина Митревска (2010). *Превентивна Дипломатија и мировни операции*,

Филозофски факултет, Скопје.

107. Марина Митревска. (2011). Превентивната дипломатија: инструмент на меѓународни односи-основни теоретски аспекти, *Министерство за одбрана*, Скопје
108. Марковски Д. (2002). „Дипломатија, организација и практика“, Кинематика, Скопје.
109. Милутиновић, С. (2007), Појам и класификација мировних операција Организација Ујединетих нација, *Војно дело*, бр. 1/2007, стр. 149
110. Митко Котовчевски, *Современ тероризам*, Македонска цивилизација, Скопје, 2003.
111. Одлука за воведување на рестриктивните мерки согласно резолуцијата 2199 (2015) на Советот за Безбедност на Обединетите Нации против ИСИЛ, ФАН и останатите поединци, групи, организации и субјекти поврзани со „АЛ-КАЕДА“ кои претставуваат закана по меѓународниот мир и безбедност, Закон за меѓународни рестриктивни мерки, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2011.
112. Радослав Гачинович. (2010). *Институт за политичке Студије*, Београд.
113. Саул, Б. (2005). Дефиниција за "тероризам" во Советот за безбедност на ОН: 1985-2004, *Кинески весник на меѓународно право*, том. 4, бр. 1, стр. 141-166.
114. Тања Достинова Запрова; Љупчо Сотирски. (2014). *Дипломатска организација, дејност и професија*, Штип.
115. Тања Милошевска. (2004). Поврзаноста на тероризмот и организираниот криминал. *Современа Македонска Одбрана*, бр.10.
116. Тања Милошевска. (2016). *Модели на поврзаност на тероризмот и на транснационалниот организиран криминал*, Филозофски факултет, Мар-Саж.
117. Тања Милошевска. (2018). *Глобален тероризам*, Филозофски факултет, Мар-Саж.
118. Џојнер, В.Џ. (2004). *Обединетите нации и тероризмот: Преиспитување на правните тензии меѓу националната безбедност, човековите права и граѓанските слободи, перспективите на меѓународните студии, перспективите на меѓународните студии*, Св. 5, бр. 3.
119. Шалијан, Ж. & Блин, А. (2008). *Историја на тероризмот од антиката до Ал Каеда: Праисторија на тероризмот: Зелоти и Асасини*.